

Handläggare
Sörås Staflin Pia

Datum
2017-05-25
Rev 2017-06-07

Diarienummer
KTN-2017-0208

Kulturnämnden

Delrapport - strategisk infrastrukturplan för kultur och fritid under kulturnämndens ansvarsområde

Förslag till beslut

Kulturnämnden föreslås besluta

att ge förvaltningen i uppdrag att fortsätta utveckla den föreliggande planen,

att göra en fördjupad utredning kring biblioteksverksamhet i de östra delarna av staden,

att göra en fördjupad utredning kring stadsbibliotekets lokalbehov,

att göra en fördjupad utredning kring utvecklingsbehov och -möjligheter vad gäller kulturutövande och meningsfull fritid för barn och unga i de sydvästra delarna av staden,

att göra en fördjupad utredning av renoveringsbehoven för kommunens fritidsklubbar och – gårdar, samt

att i samband med höstens budgetprocess ta fram beslutsunderlag och ekonomiska beräkningar för investering och drift rörande satsningar som inleds under 2018.

Sammanfattning

I kulturnämndens verksamhetsplan för 2017 har kulturförvaltningen fått i uppdraget att ta fram en infrastrukturplan för kultur- och fritidsverksamhet med tidsperspektivet år 2030 och år 2050. Planen ska ge vägledning för långsiktig planering av hur och var nämndens resurser ska fördelas. Planen ska följas upp och revideras årligen i samband med verksamhetsplanens antagande. Planen ska ha koppling till styrdokumentet: Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun, Uppsalas innerstadsstrategi – Stadsliv i mänsklig skala 2016, Landsbyggsprogram

för Uppsala kommun 2017-2023 och CEMR:s (Council of European Municipalities and Regions) deklARATION om jämställdhet mellan kvinnor och män.

Ärendet

Den strategiska infrastrukturplanen för kulturnämndens ansvarsområde omfattar ett stort underlag i en ständigt föränderlig verklighet. Planen kommer därför att tas fram i flera steg och delrapporteras till kulturnämnden.

I ärendet föreligger nu den första delrapporteringen av uppdraget. I den föreliggande delrapporten har fokus legat på att ta fram en struktur för planen, definiera begrepp samt att påbörja en kartläggning av behov av verksamhet och lokaler för bibliotek, fritidsklubbar, fritidsgårdar, kulturskola och kulturcentra. Delrapporten följs av ett nämndseminarium i augusti för diskussion av den strategiska infrastrukturplanen. I kommande delrapport planeras en kartläggning av behov av verksamhet och lokaler inom kulturförvaltningens övriga avdelningar och ansvarsområden samt en fördjupning kring investeringsbehoven.

Ekonomiska konsekvenser

I kommande arbete med Mål och budget måste kulturnämnden ta hänsyn till framtida behov av utvecklad infrastruktur inom nämndens ansvarsområde, både vad gäller investeringar och utökad driftsbudget för nämndens verksamheter.

Kulturförvaltningen

Sten Bernhardsson

Direktör, chef för kulturförvaltningen

Bilaga   Strategisk infrastrukturplan för kultur och fritid under kulturnämndens ansvarsområde

Strategisk infrastrukturplan för kultur och fritid under kultur- nämndens ansvarsområde

Delrapport 1

2017-06-07

Innehållsförteckning

Inledning.....	6
Uppdrag.....	6
Syfte med planen.....	6
Frågeställningar.....	9
Arbetsprocess.....	9
Infrastruktur för kultur och fritid.....	10
Hållbar utveckling.....	10
Hållbarhet för kultur- och fritidsområdet.....	11
Definition av begreppet infrastruktur.....	12
Infrastruktur för kultur och fritid.....	13
Bakgrund och planeringsförutsättningar.....	14
Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun.....	14
Utveckling i korthet fram till 2030.....	16
Utveckling i korthet fram till 2050.....	16
Stadsnoder.....	18
Stadsdelsnoder.....	20
Uppsala stad.....	22
Uppsalas innerstadsstrategi.....	23
Landsbygdsprogram för Uppsala kommun 2017–2023.....	25
Prioriterade tätorter.....	26
Servicenoder.....	27
CEMR:s deklARATION om jämställdhet mellan kvinnor och män.....	28
Uppsala kommuns demografi.....	29
Befolkningsprognos för Uppsala kommun 2016–2050 (ny prognos kommer i maj 2017).....	29
Utvecklingsbehov av kultur- och fritidsverksamhet utifrån Uppsala kommuns samhällsplanering.....	36
Kultur- och fritidsverksamhet i stadsnoder.....	36
Utvecklas i delrapport 2	36
Gränby stadsnod.....	36
Bergsbrunna stadsnod.....	36
Gottsunda/Ulltuna stadsnod.....	36
Börjetull stadsnod.....	36
Kultur- och fritidsverksamhet i stadsdelsnoder.....	36
Utvecklas i delrapport 2	36
Årsta: Årsta centrum.....	36

Ulleråker: Vinghästtorget	36
Rosendal: Rosendals torg	36
Norby: Svamptorget	36
Eriksberg: Västertorg	37
Stenhagen: Stenhagen centrum.....	37
Tuna backar: Torbjörns torg.....	37
Löten: Heidenstams torg	37
Kultur- och fritidsverksamhet i prioriterade tätorter	37
Utvecklas i delrapport 2	37
Almunge	37
Björklinge.....	37
Bälinge	37
Gunsta.....	38
Gävsta.....	38
Jälla.....	38
Järlåsa	38
Knutby	38
Länna.....	38
Lövstalöt.....	38
Skyttorp	38
Storvreta	38
Vattholma	39
Vänge	39
Kultur- och fritidsverksamhet i servicenoder	39
Utvecklas i delrapport 2	39
Ramstalund.....	39
Jumkil	39
Åkerlänna-Oxsätra.....	39
Stavby	39
Tuna.....	39
Pågående utvecklingsområden av särskilt intresse för kulturnämnden	40
Avsnittet tvecklas i delrapport 2	40
Börjetull/Libroäck	40
Eriksberg och Ekebydalen.....	40
Gottsundaområdet	40
Gränbystaden.....	40
Gunsta.....	40

Kungsängen	41
Jälla/Lindbacken.....	41
Rosendal	41
Råbyvägen.....	41
Skölsta	41
Storvreta	41
Ulleråker.....	41
Åstråket/Studenternas IP	42
Östra Sala backe	42
Utvecklingsbehov utifrån kulturnämndens ansvarsområden.....	44
Avdelningen för strategi & omvärld	44
Kulturarv/kulturmiljö	45
Konst i offentlig miljö	47
Strategisk utveckling	48
Bibliotek Uppsala.....	61
Nuläge	62
Framtid	64
Fritid Uppsala.....	67
Nuläge	68
Framtid	71
Reginateatern.....	73
Nuläge	73
Framtid	73
Uppsala konstmuseum.....	75
Nuläge	75
Framtid	75
Uppsala kulturskola.....	76
Nuläge	76
Framtid	78
Uppsala natur- & kulturcentrum.....	79
Biotopia	79
Kulturcentrum	79
Bygdegårdar	81
Analys och slutsatser	82
Inledning.....	82
Identifierade behov av verksamhet och lokaler.....	83
Strategi & omvärld	83

Bibliotek Uppsala	85
Fritid Uppsala	86
Uppsala kulturskola	87
Natur & kulturcentrum	87
Uppsala konstmuseum	87
Reginateatern	87
Strategiska utvecklingsfrågor	87
Relaterade planer, riktlinjer och program	89
Definition av begrepp	90
Bilaga 1 Utkast till Kulturkonsekvensanalys, KKA, enligt Göteborgs modell	91

Inledning

Uppdrag

I kulturnämndens verksamhetsplan för 2017 har kulturförvaltningen getts uppdraget att ta fram en infrastrukturplan för kultur- och fritidsverksamhet med tidsperspektivet år 2030 och år 2050. Planen ska ge vägledning för långsiktig planering av hur och var nämndens resurser ska fördelas. Planen ska följas upp och revideras årligen i samband med verksamhetsplanens antagande. Planen ska ha koppling till styrdokumentet: Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun, Uppsalas innerstadsstrategi – Stadsliv i mänsklig skala 2016, Landsbygdsprogram för Uppsala kommun 2017-2023 och CEMR:s (Council of European Municipalities and Regions) deklaration om jämställdhet mellan kvinnor och män.

Ytterligare uppdrag som angränsar till infrastrukturplanen är framtagandet av:

Lokalförsörjningsplan för kultur- och fritidsverksamhet åren 2017-2021. Lokalförsörjningsplanen ska vara ett redskap för att garantera att de verksamheter nämnden ansvar för har ändamålsenliga, tillgängliga och resurseffektiva lokaler med optimal placering. Lokalförsörjningsplanen följs upp och revideras årligen i samband med verksamhetsplanens antagande och kopplas till infrastrukturplanen för kultur- och fritidsverksamhet. Lokalförsörjningsplanen kommer att tas fram i samarbete med stadsbyggnadsförvaltningens enhet för lokalförsörjning.

Strategisk plan för utveckling av fritidsklubbar 2017–2021 som även är en fördjupning av delområdet fritidsklubb i denna plan.

Långsiktig investeringsplan för verksamhetsnära investeringar inom kultur- och fritidsverksamheten för åren 2017– 2021. Investeringsplanen ska ge bättre planerings- och beslutsunderlag för prioriteringar. Investeringsplanen följs upp och revideras årligen i samband med verksamhetsplanens antagande och kopplas till infrastrukturplanen för kultur- och fritidsverksamhet.

Investeringsplan för offentlig konst för åren 2017–2021. Investeringsplanen ska ge bättre planerings- och beslutsunderlag för prioriteringar inom området. Investeringsplanen följs upp och revideras årligen i samband med verksamhetsplanens antagande och kopplas till översiktsplanen, innerstadsstrategin och infrastrukturplanen för kultur- och fritidsverksamhet. Kulturnämnden antog Investeringsplan för offentlig konst för åren 2017–2021 (KTN-2017-0062) i april 2017.

Plan för infrastruktur för kultur- och fritidsverksamhet i Södra staden i samarbete med idrotts- och fritidsnämnden. Planen ska ge förutsättningar för bättre beslutsunderlag och följs upp vid del- och helårsboksut. Planen kopplas till Översiktsplan (Fördjupad för Södra staden) och infrastrukturplanen för kultur- och fritidsverksamhet.

Syfte med planen

Syftet med planen är att ge kulturnämnden vägledning för långsiktig planering av hur och var nämndens resurser ska fördelas. Planen ska peka ut behov av verksamheter, lokaler och investeringsbehov och får en nära koppling till det nya kulturpolitiska programmet som också ska tas fram under 2017.

Det nya kulturpolitiska programmet ska utgå från de statliga kulturpolitiska målen och följa strukturen i den regionala kulturplanen med utgångspunkt från det kulturpolitiska perspektivet (människan), det konstpolitiska perspektivet (konstarna), samt kulturplaneringsperspektivet (kommunen). Det

kulturpolitiska programmet ska också särskilt uppmärksamma perspektiven tillgänglighet, jämställdhet och barn och ungas rätt till kultur.

Den strategiska infrastrukturplanen har samma utgångspunkter som det kulturpolitiska programmet men kommer främst att behandla kulturplaneringsperspektivet. Kulturplanering handlar om samspelet mellan kultur, plats och identitet. Kulturplanering innefattar konstarterna, kultur i dess breda bemärkelse, bildningsverksamhet och kulturarv, men också områden som samhälls-/stadsplanering, besöksnäring samt kulturella och kreativa näringar. Infrastrukturplanen kommer att kunna fungera som underlag till detta avsnitt i det kulturpolitiska programmet.

Infrastrukturplanen kommer också att beröra den strategiska frågan hur kulturplanering kan infogas som en integrerad del i stadsplaneringsprocessen för en hållbar framtida utveckling av Uppsala kommun. Infrastrukturplanen kopplar också utvecklingsfrågorna till kärnvärdena i Uppsalas platsvarumärke – internationell, kompetent, inspirerande, nära.

Nationella kulturpolitiska mål

De nationella kulturpolitiska målen beslutades av riksdagen 2009. Målen styr den statliga kulturpolitiken men ska även kunna vägleda kulturpolitiken i kommuner och landsting och lyder som följer:

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Nationella mål för kulturmiljöarbetet

De nationella målen för kulturmiljöarbete beslutades av riksdagen 2013. Målen styr det statliga kulturmiljöarbetet men ska även kunna vägleda arbetet inom området i kommuner och landsting. Målen anger att det statliga kulturmiljöarbetet ska främja:

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen

Region Uppsalas definition av begreppen

Konstpolitik

Konst är här synonymt med konstarterna och innebär gestaltning av upplevelser, idéer och kunskap i konstnärlig form inom till exempel litteratur, bild- och formkonst, musik, teater, dans och film.

Kulturpolitik

Kultur är här de värderingar, traditioner och livsstilar som håller samman en grupp, en befolkning eller ett samhälle i socialgemenskap. Kulturbegreppet omfattar, förutom den professionella konsten inom alla konstarter, även deltagarkultur, amatörkultur, bildningsverksamhet och kulturarv.

Kulturplanering

Kulturplanering handlar om samspelet mellan kultur, plats och identitet. Kulturplanering innefattar konstarterna, kultur i dess breda bemärkelse, bildningsverksamhet och kulturarv, men också områden som samhälls-/stadsplanering, besöksnäring samt kulturella och kreativa näringar.

Fritidsbegreppet

Som *resurs* definierar Uppsala kommun¹ fritid som; Den *fria tid* människan förfogar över för val av aktiviteter, vilka inte är nödvändiga på grund av fysiologiska, ekonomiska eller andra sociala tvång

Som *upplevelse och värde* definierar Uppsala kommun fritid som; Den ökade livskvalitet och det ökade välbefinnande som människan upplever till följd av självvalda aktiviteter genomförda under sin fria tid.

För fritidsbegreppet finns det inte ett eget politikområde. Några av de politiska områden som har bäring på fritidsbegreppet är de ungdomspolitiska målen samt folkhälsopolitiska målen:

- Mål för ungdomspolitiken

Alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Målet gäller för alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år.

- Mål för folkhälsa

Det övergripande målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhällliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

---

¹ Idrotts- och fritidspolitiskt program i Uppsala kommun

Frågeställningar

Övergripande frågeställning:

Hur ser behoven ut av verksamheter, lokaler och investeringsbehov ut de kommande fem åren, fram till år 2030 och fram till år 2050?

- Hur är status på de kultur- och samlingslokaler som finns avseende tillgänglighet, renoveringsbehov och dimensionering för verksamheternas behov?
- I vilka områden är behoven av kultur- och fritidsverksamhet tillgodosedda?
- Vilka kända utvecklingsbehov finns utifrån Uppsalas utveckling geografiskt och demografiskt på fem års sikt?
- Kan konkreta riktvärden för olika kulturella värden och resurser tas fram? T ex nyckeltal för bibliotek, fritidsverksamhet m fl.
- Hur kan verksamheternas utformning/innehåll antas se ut 2030 utifrån de trender man kan se idag (nationellt, internationellt)?
- Hur kan de övergripande behoven antas se ut för verksamheterna 2030 avseende lokaler och geografisk spridning i kommunen?
- Hur ser kommande investeringsbehov ut?

Arbetsprocess

Den strategiska infrastrukturplanen för kulturnämndens ansvarsområde omfattar ett stort underlag i en ständigt föränderlig verklighet. Planen kommer därför att tas fram i flera steg och delrapporteras till kulturnämnden.

I den första delrapporten har fokus legat på att ta fram en struktur för planen, definiera begrepp samt att påbörja en kartläggning av behov av verksamhet och lokaler för bibliotek, fritidsklubbar, fritidsgårdar, kulturskola och kulturcentra.

Delrapporten följs av ett nämndseminarium för diskussion av den strategiska infrastrukturplanen.

I nästa delrapport planeras en kartläggning av behov av verksamhet och lokaler inom kulturförvaltningens övriga avdelningar och ansvarsområden samt en fördjupning kring investeringsbehoven.

Infrastruktur för kultur och fritid

Infrastruktur för kultur och fritid är inget vedertaget begrepp utan måste i ett samhällsutvecklingsperspektiv definieras utifrån begreppen hållbar utveckling och infrastruktur.

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling som begrepp blev allmänt vedertaget genom Världskommissionen för miljö och hälsas arbete, den s.k. Brundtlandkommissionen, som FN tillsatte i mitten av 1980-talet.

Kommissionens rapport *Vår gemensamma framtid* definierar hållbar utveckling som ”en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”. Rapporten hävdar att hållbar social utveckling och ekonomisk tillväxt är omöjligt att uppnå om miljön förstörs och naturresurser överexploateras. Hållbar utveckling består härigenom av tre dimensioner: ekologisk hållbarhet, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet i samspel med varandra.

I början av 1990-talet tillsatte UNESCO en Världskommission för kultur och utveckling, med inspiration av Brundtlandskommissionens arbete. Kommissionens rapport *Vår skapande mångfald*² visar att även kultur är en avgörande faktor för en hållbar utveckling. Huruvida kultur ska ses som en egen dimension av hållbarhet eller som en dimension som genomsyrar de tre fastslagna dimensionerna är en pågående diskussion.

Uppsala kommuns hållbarhetsarbete utgår från perspektiven ekologisk-, social- och ekonomisk hållbarhet. Något aktivt ställningstagande till kulturens roll i en hållbar samhällsutveckling i detta sammanhang har inte gjorts.

I mars 2017 antog kommunfullmäktige i Uppsala kommunen ny policy för hållbar utveckling som slår fast att FN:s 17 globala mål ska vara utgångspunkt i arbetet för alla kommunens verksamheter.

De globala målen och Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

² Our Creative Diversity, UNESCO 1995

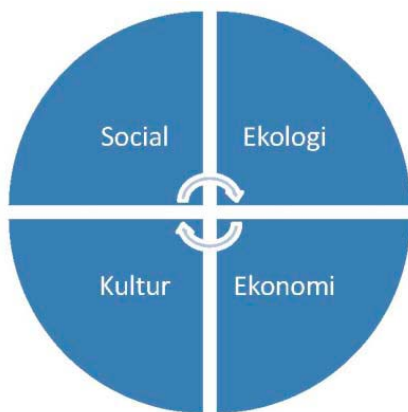
Målen i agenda 2030 har koppling till kommunfullmäktiges nio inriktningsmål som beskriver inriktning och uppdrag för den kommunala verksamheten:

1. Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi
2. Uppsala ska vara attraktivt att leva, verka och vistas i
3. Uppsalas stad och landsbygd ska växa smart och hållbart
4. Uppsala ska vara jämlikt, med goda levnadsvillkor för invånarna
5. Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete
6. Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning och utmanas i sitt lärande
7. I Uppsala ska invånare leva ett oberoende liv och få stöd, vård och omsorg utifrån sina behov
8. Uppsalas invånare och organisationer ska vara delaktiga i att utforma samhället
9. Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Flera av de globala målen har direkt bäring på kulturnämndens verksamhetsområden och dessas koppling till en hållbar samhällsutveckling. En fördjupad analys behöver göras kring detta i samband med arbetet med kulturnämndens verksamhetsplan som utgår från kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Hållbarhet för kultur- och fritidsområdet

Andra kommuner i Sverige har kommit längre i när det gäller kopplingen mellan kultur, fritid och hållbarhet. I till exempel Göteborgs Stads kulturprogram³ tillämpas modellen hållbar utveckling i ett hela-staden-perspektiv, som utgår från hållbar utveckling i fyra dimensioner: ekonomisk, ekologisk, social och kulturell hållbarhet som är ömsesidigt beroende av varandra.

I Göteborgs stad har man i sin tur delat upp den kulturella hållbarheten på områdena konstpolitik, kulturpolitik och kulturplanering och förutsätter interkulturell dialog.

---

³ Göteborgs Stad Kultur, tjänsteutlåtande 0122/14

Varje område har egna syften och mål, samt kräver egna strategier och åtgärder. Samtidigt är de beroende av och samspelar med varandra för hållbar utveckling i ett kulturellt perspektiv.

Med kulturell hållbarhet definierar Göteborg Stads kulturprogram ett förhållningssätt som:

- Hävdar konstens integritet, oberoende och egenvärde.
- Främjar konstnärlig yttrandefrihet och kvalitet.
- Skapar goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna.
- Ökar den sociala sammanhållningen.
- Stimulerar människors lust, motivation och möjlighet att ta del av konst och kultur.
- Främjar delaktighetskultur och stimulerar till eget skapande.
- Värnar, vårdar, tillgängliggör och utvecklar kulturarvet.
- Förstärker arbetet för demokrati och jämlikhet.
- Skapar en attraktiv livsmiljö i staden.
- Gör stadens karaktär och historia tydlig.
- Skapar goda förutsättningar för hållbar stadsutveckling i ett hela-stadenperspektiv.
- Ökar möjligheten till medborgarinflytande över den fysiska miljön.

Definition av begreppet infrastruktur

Samhällets fysiska infrastruktur består av vägar, järnvägar, el- och telenät och omfattar stora gemensamma investeringar som upprätthåller samhällsfunktioner och levnadsstandard. Infrastruktur kan även användas i en vidare betydelse för nödvändiga stödjande och sammanhållande strukturer och mekanismer, både fysiska och abstrakta. Anläggningar som omfattar sjukvård och service kan inbegripas i begreppet infrastruktur och mer specifikt benämnas som social infrastruktur. Anläggningar och investeringar i vård, omsorg och skola utgör en social infrastruktur som fungerar som ett socialt skydds nät och är en självklar del i välfärdssamhället. Social infrastruktur omtalas allt oftare i samband med stadsplanering och samhällsutveckling, men det är fortfarande en term som inte är helt etablerad eftersom den ännu inte har en vedertagen innebörd eller definition.

Som underlag för framtagandet av Uppsala kommuns översiktsplan gjordes en inventering⁴ av de verksamheter som bedömdes som en viktig del av den sociala infrastrukturen och grundläggande information om lokal- eller ytbehov samt placeringsönskemål och aktiviteter samlades in.

⁴ Översiktsplan för Uppsala kommun 2016, underlagsrapport, Lokaliseringsstrategier för social infrastruktur, SWECO 2015

De verksamheter som ingick i inventeringen var; hemtjänst och hemsjukvård, boende, LSS och socialpsykiatri, gruppboende och sociala lägenheter, rehabilitering och hjälpmedel, seniorrestauranger, vård- och omsorgsboende, träffpunkter, elljusspår, bollplaner, idrottshallar, pedagogisk verksamhet i förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna samt utbildning i svenska för invandrare. Kultur- och fritidsverksamheter under kulturnämndens ansvarsområde inkluderades därmed inte direkt i detta underlag men berördes till viss del indirekt.

I och med att medvetenheten om att attraktionskraften i boende och stadsmiljöer ökar genom ett rikt utbud av kultur och fritid och att dessa områden behöver fysisk planering för att kunna ta form har kultur- och fritidsfrågor i allt större utsträckning börjat tas hänsyn till i stadsutvecklingsprocesser i Uppsala kommun. Dock saknas en övergripande strukturerad modell för hur dessa frågor ska ges utrymme i budget- och planprocesser.

Infrastruktur för kultur och fritid

Begreppet infrastruktur för kultur och fritid utgår i denna plan från det kulturella hållbarhetsperspektivet uppdelat på områdena konstpolitik, kulturpolitik och kulturplanering. I begreppet ingår både fysisk infrastruktur i form av till exempel verksamhetslokaler samt abstrakt infrastruktur som exempelvis ekonomiska stödssystem.

Bakgrund och planeringsförutsättningar

Utvecklingen av infrastruktur för kultur och fritid måste förhålla sig till Uppsala kommuns antagna styrdokument Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun, Uppsalas innerstadsstrategi – Stadsliv i mänsklig skala 2016 och Landsbygdsprogram för Uppsala kommun 2017-2023. Nedan följer en genomgång av huvuddragen i dessa planer och program.

Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun

Översiktsplanen är kommunens samlade strategi för hur mark, vatten och bebyggelse ska användas, utvecklas och bevaras. Den pekar ut en riktning för hur kommunen ska utvecklas på lång sikt men vägleder också beslut här och nu.

Översiktsplanen visar hur staden, landsbygden och tätorterna kan fortsätta växa, nu och på lång sikt. Den visar hur fler invånare och arbetsplatser kan rymmas, samtidigt som en god livsmiljö skapas för människor och företag, och värnar om och förbättrar miljön.

Översiktsplanen ska ge framförhållning på lång sikt, ofta för händelser utanför kommunens kontroll. Den ska främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö, idag och för kommande generationer. Översiktsplanen ska bidra till att långsiktigt skapa bästa möjliga förutsättningar för människor, miljö, företag och organisationer.

Planperioden sträcker sig bortom år 2050. Det långa tidsperspektivet ger möjlighet att skapa beredskap för en hög befolkningsökning och stora investeringar.

I sammanfattningen för översiktsplanen står⁵:

”Översiktsplanen ger en ram för kommunen att växa i. År 2050 kan vi vara upp till 135 000 fler invånare. Det innebär många möjligheter som vi behöver ta tillvara. Vi vill vara en drivande kraft i världen och en föregångare i ansvarsfull samhällsutveckling. Vi vill vara en kommun för alla, där man kan leva ett gott liv och förverkliga sina drömmar. För att lyckas behöver vi skapa närhet och mervärde när vi utvecklar kommunen. Men vad betyder det konkret? Hur ser Uppsala ut 2050 enligt översiktsplanen?

År 2050 är Uppsala uppbyggt kring noder och stråk. Många människor har nära till mycket och till varandra – i vardagen och till en stor arbetsmarknad. Både landsbygden, tätorterna och staden kopplas samman med stråk för snabb kollektivtrafik. Det är lätt att byta mellan färdmedel och att gå och cykla. De allra flesta som bor i staden behöver inte egen bil för att klara vardagen. När vi koncentrerar bostäder, arbetsplatser och service i stråk och noder kan vi lämna andra platser rofyllda och obebyggda, så som stora grönområden och parker.

År 2050 har Uppsala en femkärnig stad. Kommunens centrum är fortfarande innerstaden och den kompletteras 2050 med fyra stadsnoder. I dessa stadsnoder blandas bostäder med arbetsplatser, service och parker. Gränby, Gottsunda-Ultuna, Börjetull och Bergsbrunna bildar tillsammans med innerstaden den femkärniga staden. En sammanhängande stadsbygd med blandstad binder samman noderna, särskilt längs de livfulla stadsstråken.

---

⁵ Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun

År 2050 har Uppsala en levande landsbygd och många tätorter. Det finns goda förutsättningar för landsbygdsnäringar att utvecklas. Landsbygden har en viktig roll för energi- och matförsörjningen och för att sluta kretsloppen, både lokalt och i ett större perspektiv. Nya bostäder och arbetsplatser finns framför allt i tätorter med bra kollektivtrafik. Det i sin tur förstärker underlaget för service. Det bidrar till ett bra liv både på landsbygden och i kommunens många tätorter.

År 2050 har Uppsala en sammankopplad grönstruktur och rent vatten. Parker, naturområden och vattendrag hänger samman. Fler kan njuta av naturen och det blir lättare att både dra nytta av ekosystemtjänster och värna den biologiska mångfalden. Vattnet i sjöar och åar är rent och grundvatten i Uppsalaåsen är skyddat för framtida generationer.

År 2050 hänger våra system för avfall, el, vatten, avlopp och värme ihop. De storskaliga tekniska försörjningssystemen samspekar med lokala system. Nät och anläggningar är mer integrerade än idag. Särskilt goda möjligheter att arbeta med nya integrerade lösningar finns i de fyra stadsnoderna och andra större nya bebyggelseområden.”

Beskrivning av Uppsala kommuns utveckling i översiktsplanen

I översiktsplanen finns fyra mål för Uppsalas utveckling år 2050:

1. Uppsala ska vara en drivande kraft i världen

Kommunens starka kunskaps- och innovationsmiljöer bidrar till lösningar på globala samhällsutmaningar och drar till sig kompetenser, investeringar och företag från hela världen. Uppsala erbjuder livsmiljöer som ger möjligheter för människor att utvecklas och här skapas tjänster, produkter och arbetstillfällen för framtiden. Kommunens tillgänglighet, närhet och historiska arv är styrkor som används och förstärks. Uppsala är den nordliga noden i huvudstadsregionen som drar nytta av och bidrar till attraktivitet och utveckling.

2. En kommun för alla

Uppsala är fysiskt och socialt sammanhållet, jämlikt, jämställt och öppet. Fysiska strukturer främjar kulturskapande och demokratiskt engagemang. Inkludering, medskapande och delaktighet är självklara inslag i samhällsutvecklingen. Det stärker områdets lokala identiteter liksom människors ansvar och tilltro till varandra och till samhället. Bebyggelse-, transport- och grönstruktur är inbjudande och trygga. De bidrar till möten mellan människor och till vistelse och rörelse utan barriärer.

3. Plats för de goda livet

Det är lätt att tillgodogöra sig och bidra till samhällets kvaliteter – både i vardagen, i arbetslivet och för Uppsalas näringsliv. Det offentliga rummet och boendemiljöer ger möjlighet till möten, rekreation och inspirerande upplevelser för boende och besökare. Bebyggelse, rörelsestråk och lokalisering av mål- och mötespunkter främjar trygghet, närhet och ett enklare vardagsliv för människor i olika åldrar och med olika livsstilar.

4. Föregångare i ansvarsfull samhällsutveckling

Uppsala är föregångare i en samhällsutveckling som bidrar till global miljö- och klimatåterhämtning. Väl utvecklade samarbeten och kompetens är en viktig framgångsfaktor i samhällsutvecklingen och exporten av produkter och tjänster. Resurseffektiva och långsiktigt uthålliga samhällslösningar värnar den lokala såväl som den globala miljön och leder till att vi lever i balans med planetens resurser. Detta bidrar till Uppsalas attraktivitet, människors goda hälsa och säkerhet.

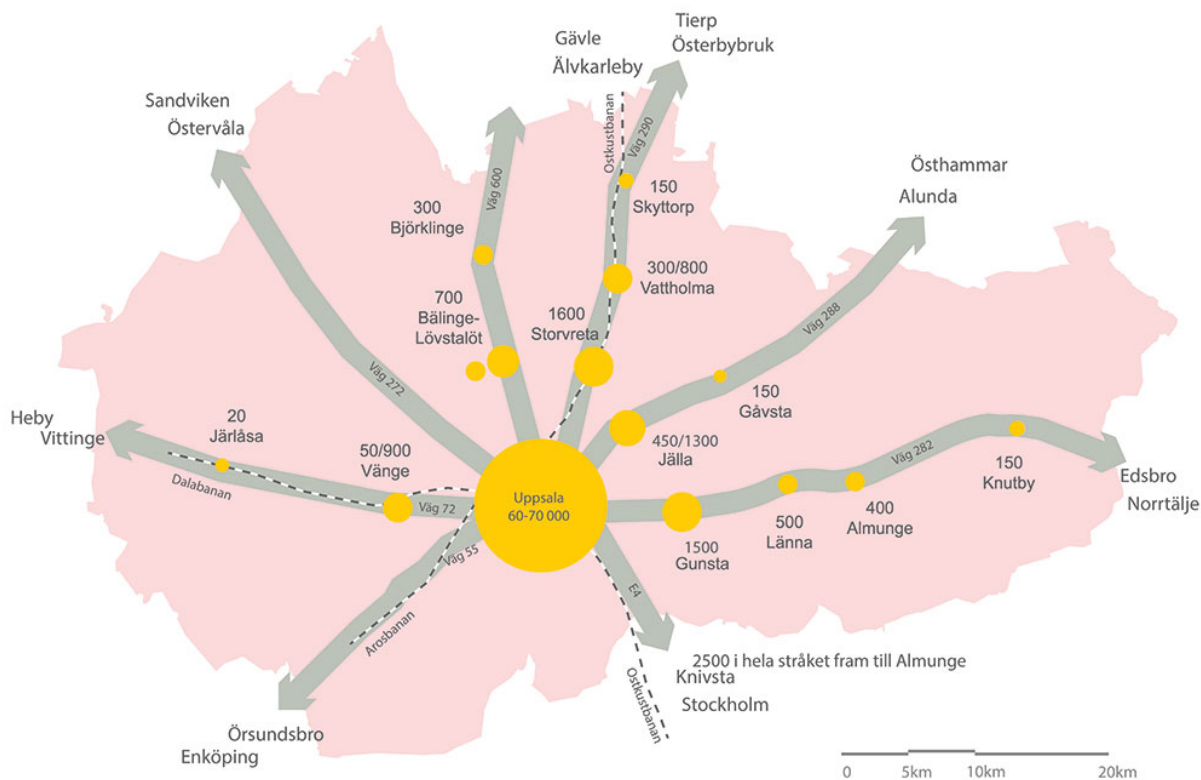
Utveckling i korthet fram till 2030

- Utveckling av stadsnoderna i Gottsunda-Ultuna och Gränby paras med etablering av snabb och kapacitetsstark kollektivtrafik mellan dessa noder och innerstaden.
- En utvidgning av Börjetullsområdet påbörjas.
- Tyngdpunkterna i tätortsutvecklingen ligger i Storröta, Jälla och Gunsta.
- Ostkustbanan får högre kapacitet söderut mot Arlanda-Stockholm. Etableringen av en ny station i Bergsbrunna påbörjas.

Utveckling i korthet fram till 2050

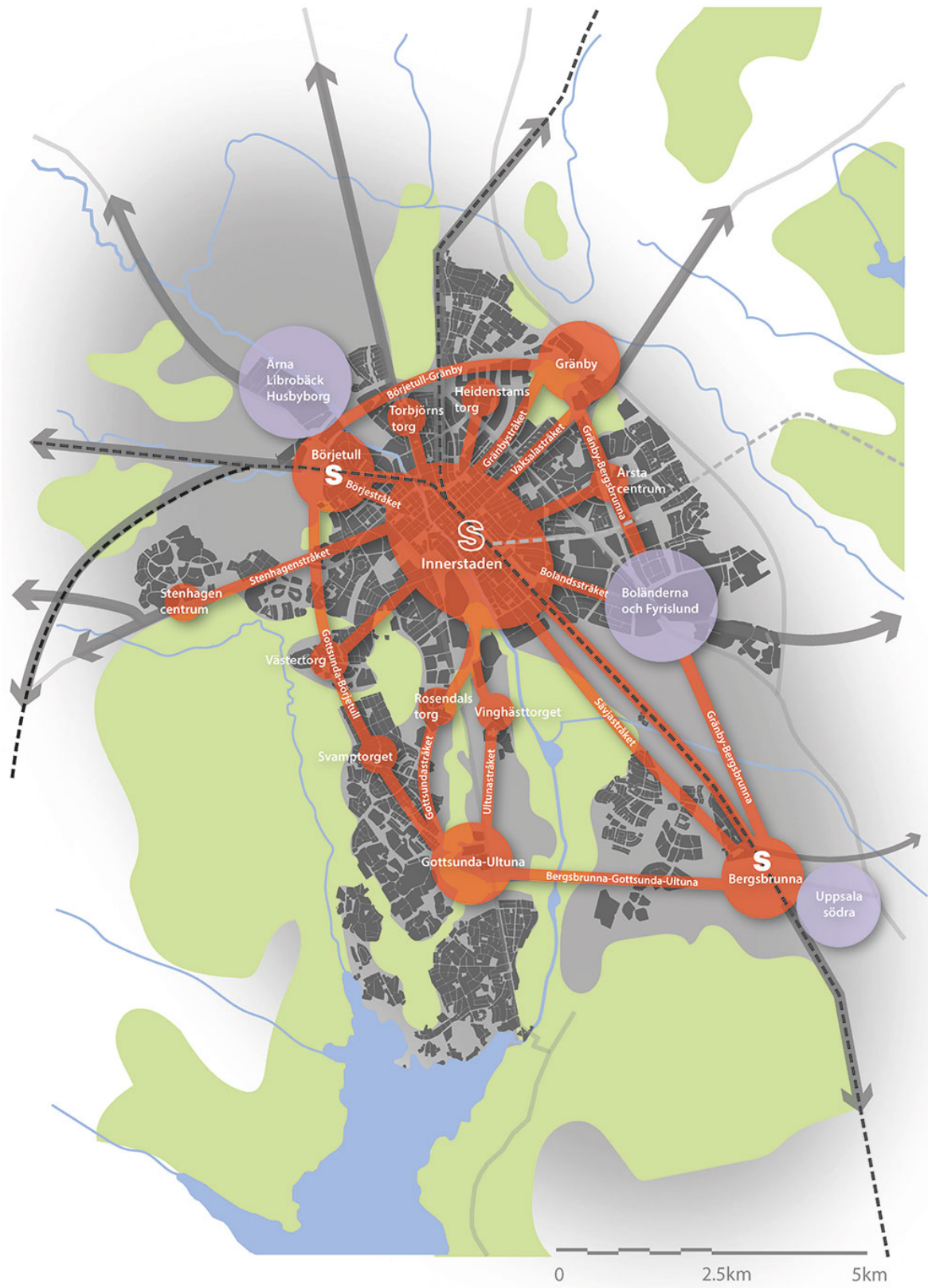
En femkärnig stad med sammanbindande stråk

- Staden bör växa som mest inom fyra kilometer från resecentrum, i noder och i stråk med stomlinjer för kollektivtrafik.
- Koncentrera bostäder, verksamheter och service så att många får tillgång till dem.
- Den största och viktigaste noden i staden är innerstaden.
- Fyra större stadsnoder och åtta mindre stadsdelnoder kompletterar innerstaden år 2050. Stadsstråk kopplar samman noderna med varandra och innerstaden.

Ramberedskap för tillkommande bostäder i Uppsala kommun

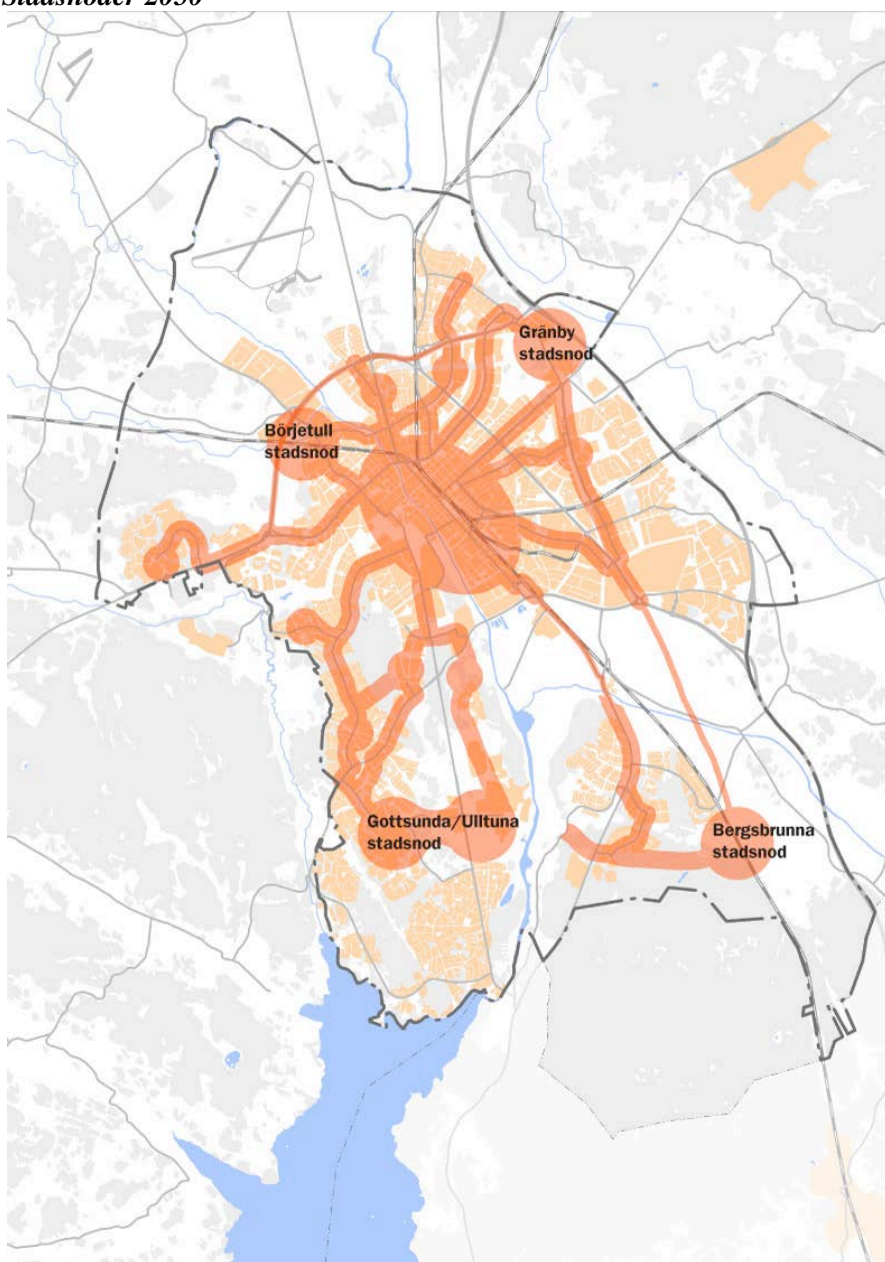
Stadsnoder och stadsdelnoder 2050

Stadsnoder

År 2050 antas fyra täta stadsnoder ha utvecklats, som komplement till innerstaden. Innerstaden har fortsatt att växa och befästa sin överordnade roll i kommunen och i regionen. Tillsammans bildar innerstaden och stadsnoderna den femkärniga staden. Varje stadsnod rymmer 5 000–10 000 arbetsplatser och här finns en blandning av arbetsplatser, boende och service. De fyra stadsnoderna har profilerat sig efter sina förutsättningar. I stadsnoderna Bergsbrunna och Börjetull finns nya tågstationer och vid Bergsbrunna har ett nytt verksamhetsområde etablerats, med direkt koppling till E4. Stadsnoderna Gränby och Gottsunda–Ulltuna har utvecklats utifrån de verksamheter som finns där idag.

Stadsnoder 2050

Gränby stadsnod

Gränby stadsnod innefattar centrumanläggningen, handelsområdet Gränby köpstad, Gränby sportfält, Gränby gård delar av Gränbyparken, Brillinge och viktiga kopplingar mot bland annat Gränby bostadsområde, Gränbyskolan samt tillkommande verksamhetsområde öster om E4.

Gränby stadsnod ska utvecklas som levande centrumområde med goda kopplingar och möten med parken, Gränby gård, sportfältet, skolområdet, befintlig bostadsbebyggelse och nytt verksamhetsområde. Fler bostäder, arbetsplatser och funktioner som kompletterar befintlig handel behöver tillkomma samtidigt som viktiga befintliga värden och funktioner värnas och ges möjlighet att utvecklas. Stadsnoden och verksamhetsområdet ingår tillsammans i ett större utvecklingsområde.

Storvreta, Jälla och Gunsta är de tätorter som kommer att växa snabbast under det närmaste decenniet som också har en nära koppling till Gränby stadsnods omland.

Bergsbrunna stadsnod

Bergsbrunna stadsnod utgörs av området kring ett framtida stationsläge – Uppsala södra. Ett nytt stationsläge är en förutsättning för utvecklingen av en stadsnod vid Bergsbrunna. Området är i dagsläget till betydande del obebyggt och har en begränsad tillgänglighet. Med en ny station och en koppling till E4 ökar tillgängligheten markant. Idag nås cirka 100 000 arbetsplatser inom 60 minuter från denna del av Uppsala. Med ett stationsläge nås 2050 närmare 1,7 miljoner arbetsplatser inom 60 minuter. Även rekryteringsmöjligheten ökar från knappt 90 000 potentiella arbetstagare inom 60 minuter idag till närmare 1,3 miljoner år 2050.

Gottsunda/Ulltuna stadsnod

Stadsnoden består av två tyngdpunkter och innefattar Gottsunda centrum samt Lantbruksuniversitetets campusområde i Ultuna med nära omgivningar.

Gottsunda-Ulltuna stadsnod ska utvecklas som en sammanlänkad stadsnod med två tyngdpunkter som stärker varandra; Gottsunda som centrum med service, kultur och handel och Ultuna som koncentration av nationella forsknings- och undervisningsverksamheter. Båda tyngdpunkterna ska utvecklas med en koncentration av bebyggelse, bostäder, verksamheter och andra funktioner som kompletterar och stärker respektive tyngdpunkt och stadsnoden som levande centrumområden i staden, samtidigt som specialiserade miljöer kan fortsätta utvecklas kring Ultuna. En särskild utmaning ligger i att knyta ihop nodens båda delar, så att de kan ta stöd i varandra och så att de upplevs höra ihop.

Börjetull stadsnod

Stadsnoden i Börjetull omfattar borte Luthagen, Börjetull, Husbyborg, delar av Librobäck, Stabby och delar av Stabbygårderna. Området innefattar både befintlig bostadsbebyggelse av olika ålder och täthet samt befintliga verksamhetsområden som delvis är under omvandling. Dessutom ingår markområden som inte är bebyggda. Stadsnoden gränsar väster om Bärbyleden till ett större utvecklingsområde (Herrhagsskogen och delar av Stabbygårderna) och i söder till Stabbyparken. Börjetull stadsnod ska utvecklas kring ett kommande läge för en ny tågstation mellan Börjegatan och Bärbyleden. Här ska pendeltåg från Sala och Västerås stanna och pendeltåg från Stockholm kan eventuellt vända här. Det nya stationsläget förutsätter sannolikt att Arosbanan (ny Enköpingsbana) liksom dubbelspår på Dalabanan byggs. Kapaciteten på järnvägssträckan mellan Börjetull och resecentrum behöver också förstärkas.

Börjetull stadsnod ska utvecklas som ett levande centrumområde kring ett nytt stationsläge där kopplingen till den närliggande och expanderande innerstaden är tydlig och stark. Utvecklingen av

stadsnoden ska stärka funktionen som service- och knutpunkt för både närområdet och ett regionalt omland.

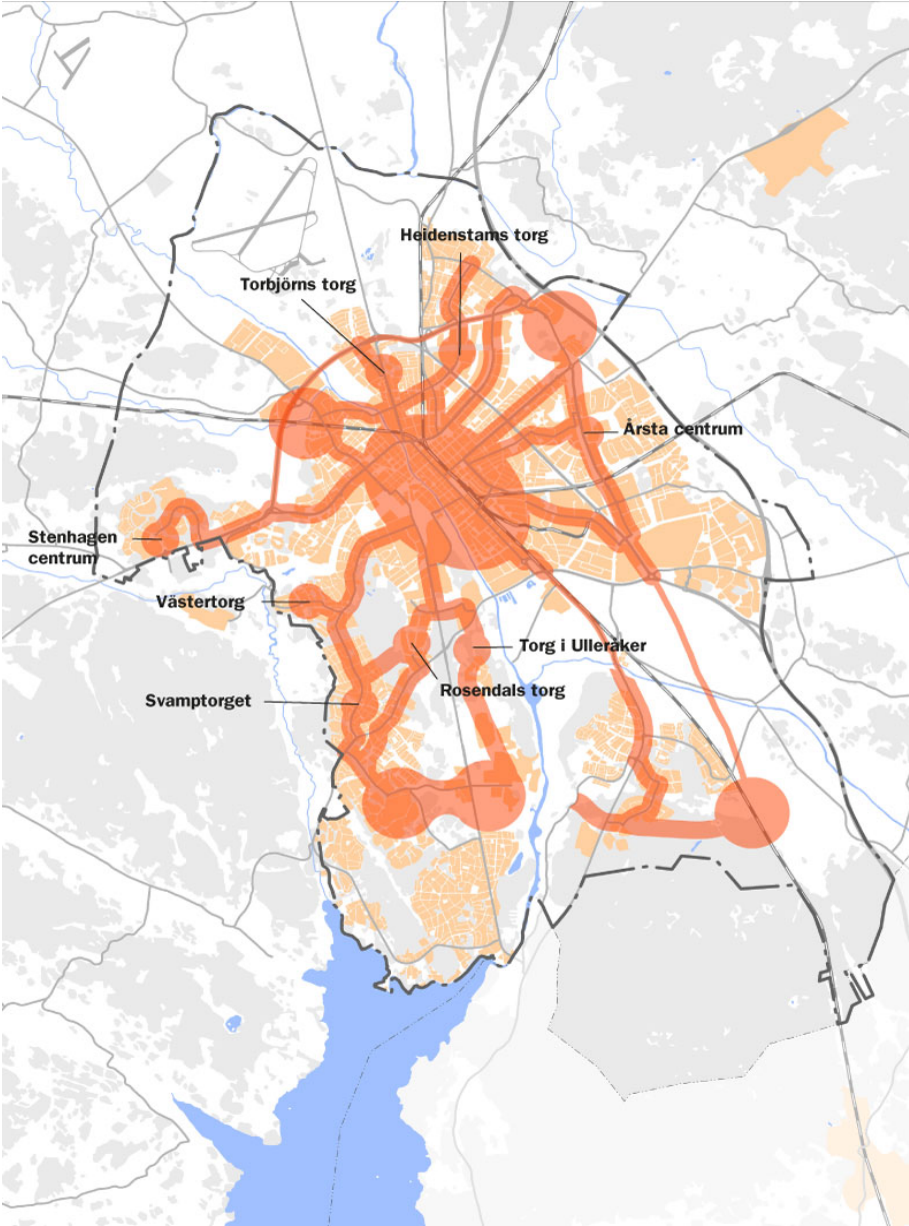
Kompletteringar och omvandlingar inom området ska bidra till en successiv utveckling av Börjetull som stadsnod med framtida järnvägsstation. Börjetulls centrala läge i staden, och koppling till det övergripande transportsystemet, är goda – även före etableringen av en station. Utbyggnader bör därför kunna ske närmare i tiden än utbyggnaden av ny station.

Stadsdelsnoder

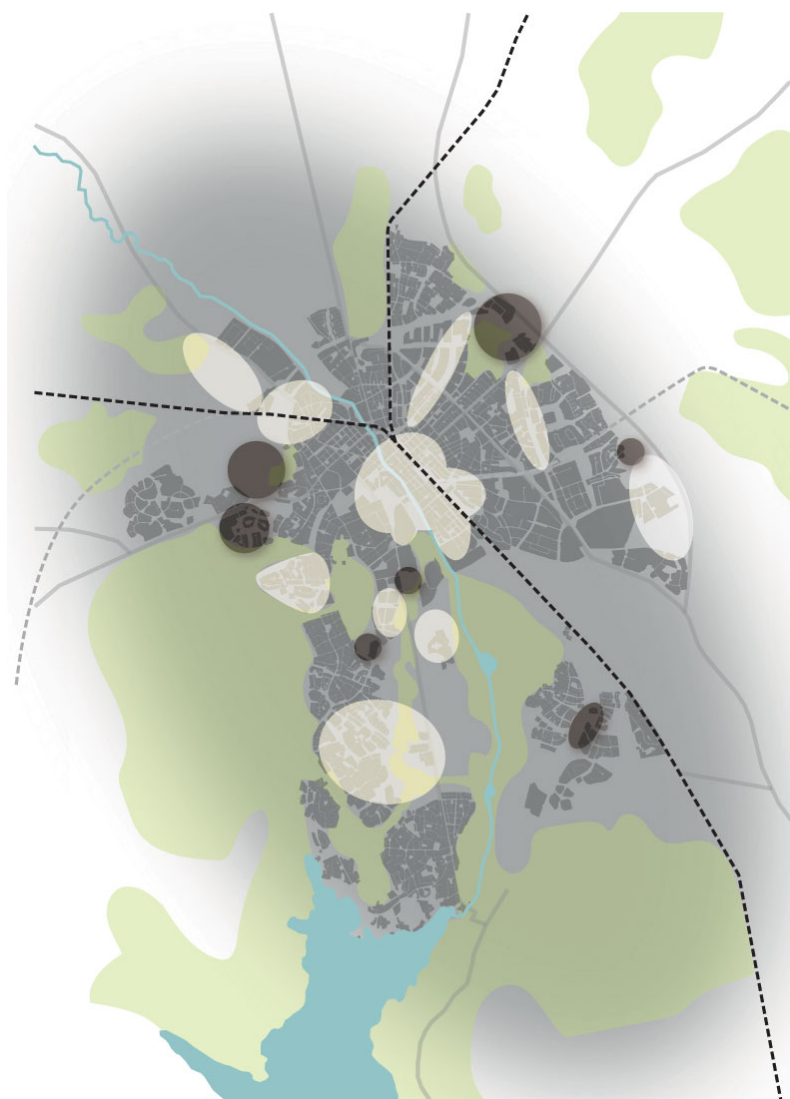
Stadsdelsnoderna ska ha hög koncentration av bebyggelse med vardagsservice, bostäder, verksamheter, lokaler samt inkluderande offentliga miljöer. Stadsdelsnodernas roll som samlande plats för lokal social infrastruktur (vård, skola, bibliotek, kulturlokaler med mera) ska tas tillvara och utvecklas, så att de långsiktiga behoven för omgivande stadsdelar kan tillgodoses. Utrymme och underlag behöver säkras för långsiktig utveckling av lokal service som dagligvaruhandel, vård, skola samt olika typer av lokaler.

Det ska finnas goda förutsättningar för vistelse, organiserade och spontana aktiviteter och för möten mellan olika människor – både i inne- och utemiljöer. Exempelvis genom att utrymme ges för lek, lokal kultur och idrott, lokala evenemang med mera. Förutsättningar för stadsliv under dag- och kvällstid ska stärkas. Vid viktiga rörelsestråk, hållplatser och torg och andra strategiska platser ska förutsättningar skapas för en hög koncentration och kontinuitet av stadslivskvaliteter samt verksamheter och lokaler, särskilt i bottenplanet.

Stadsdelsnoder

Uppsala stad

Tyngdpunkter i bebyggelseutvecklingen i staden under det närmaste decenniet.

Ljusa bubblor: De stora tillskotten av bebyggelse tillkommer huvudsakligen inom fyra kilometer från resecentrum; Kungsängen, Rosendal, Östra salabacke, Börjetull, Råbyvägen, Gränby, Eriksberg. Utanför denna cirkel är det nästan bara Gottsunda/Bäcklösa som expanderar kraftigt med bostäder. Verksamhetsmiljöer öppnas i Husbyborg och vid Kumla trafikplats. Fortsatt expansion sker i Ultuna, Fyrislund och Librobäck. Omvandling sker i främre Boländerna till miljöer med hög bebyggelse- och sysselsättningstäthet. **Mörka bubblor:** Ytterligare möjligheter på (delvis) kommunal mark.

Inriktning för innerstaden i Översiktsplanen

Innerstadens unika position för näringslivet, stadslivet och som regional knutpunkt ska fortsätta att utvecklas. Innerstadens roll som bärare av en viktig del Uppsalas identitet ska tas tillvara och utvecklas. Innerstadens utveckling ska bidra till att stärka Uppsalas roll som en välkommande social, kulturell och demokratisk mötesplats med ett stort och varierat utbud av upplevelserika miljöer av hög kvalitet.

Innerstaden ska rymma och utvecklas med specialiserade kommersiella och offentliga verksamheter av internationell, nationell och regional betydelse. Innerstadens utveckling ska bidra till en mångfald av olika person- och kontaktintensiva verksamheter, regionala och lokala servicefunktioner, bostäder samt mötes- och vistelseplatser för hela staden, kommunen och regionen. Samlat innebär detta att innerstaden behöver växa med mer yta för verksamheter och bostäder genom omvandling av miljöer med låg utnyttjandegrad samt genom förändring och tillägg i den befintliga stadsmiljön. De centrala lägena, särskilt nära Resecentrum, ska tas tillvara för att attrahera ett kontaktintensivt samt specialiserat närings- och arbetsliv. God tillgänglighet, både till och inom innerstaden, är en förutsättning för en sådan utveckling. Till innerstaden ska det vara nära och lätt att ta sig med olika trafikslag.

Förändringar i innerstaden ska ta hänsyn till och berika befintliga kvaliteter samtidigt som nya värden utvecklas. Gatumiljöer, torg och parker ska fortsätta att utvecklas som grundläggande delar av innerstadens attraktivitet. Det historiska arvet, de offentliga rummen och de gröna kvaliteterna ska värnas - men också utvecklas, visas upp och berika stadslivet.

Bebyggelse, funktioner och koncentration

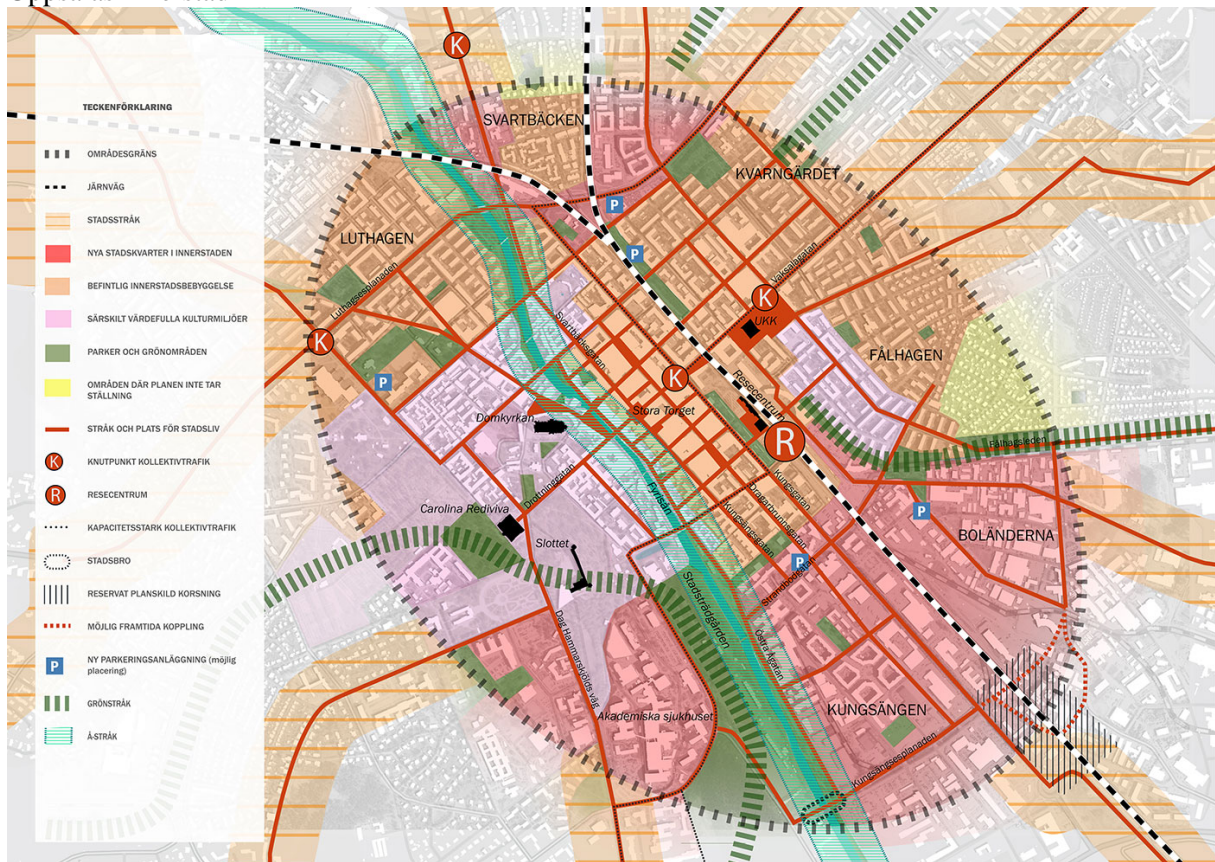
I innerstaden ska det finnas en mycket hög koncentration av bebyggelse, inkluderande offentliga miljöer med höga användarkvaliteter samt olika typer av lokala och regionala funktioner och verksamheter. Exempelvis ska innerstaden kunna rymma kultur, näringsliv, handel, kontor, bostäder, service, utbildning, vård och knutpunkter för kollektivtrafiken. Planering ska beakta det långsiktiga behovet av centrala kontors- och verksamhetslokaler, särskilt i området kring Resecentrum. Vid omvandling av kvarter i Resecentrums närområden är utgångspunkten att dessa ska domineras av verksamhetslokaler. Det gäller särskilt i lägen som har bristande förutsättningar och kvaliteter som bostadsmiljöer (på grund av buller, omgivande barriärer, begränsad möjlighet till friytor, med mera). Längs angivna stråk och platser för stadsliv ska förutsättningar skapas för mycket hög koncentration och kontinuitet av stadslivskvaliteter samt verksamhetslokaler, särskilt i bottenplanet.

Uppsalas innerstadsstrategi

Innerstadsstrategin har tagits fram inom ramen för den översiktliga planeringen. Huvudpunkterna i strategin är:

- Utveckla centrala staden med attraktiva och flexibla mötesplatser för alla.
- Prioritera centrala staden för gående och vistelse.
- Sammankoppla stadens centrala delar i ett mer finmaskigt nät.
- Förstärka kollektivtrafikens attraktivitet med tydliga stråk och strategiskt lokaliserade knutpunkter.
- Utvidga och utveckla centrala stadens yta för handel och stadsliv.
- Utveckla Uppsalas identitet som en dynamisk och växande universitets- och kulturstad.

Uppsalas innerstad

Landsbygdsprogram för Uppsala kommun 2017–2023

Enligt översiktsplanen erbjuder landsbygden och tätorterna år 2050, tillsammans med staden, ett varierat utbud av boende- och verksamhetsmiljöer. Utvecklingen i tätorterna och på landsbygderna har ökat förutsättningarna för serviceutbudet – framförallt i prioriterade tätorter och i servicenoder.

År 2050 har upp till 10 000 nya bostäder byggts i de prioriterade tätorterna, och cirka 1 000 bostäder på landsbygden i övrigt, längs stråk med regional busstrafik och i andra goda lägen. Flera av de prioriterade tätorterna har fått en tätare och mer blandad bebyggelse med exempelvis både flerbostadshus, radhus och villor.

Uppåt 5 000 nya arbetsplatser har tillkommit på landsbygden och i prioriterade tätorter fram till 2050. Ökningen handlar framförallt om jobb inom offentlig service och privat basservice, men också ökat distansarbete och småföretagande. Landsbygderna har ökat sin betydelse såväl för kommunens och regionens egenförsörjning som för att vidareutveckla och skapa nya exportvaror, tjänster och bostäder.

Syftet med landsbygdsprogrammet är att bidra till att Uppsala kommun ska vara en av Sveriges bästa landsbygdskommuner. Programmet sätter ramarna för och prioriterar inom kommunens arbete med landsbygdsfrågor

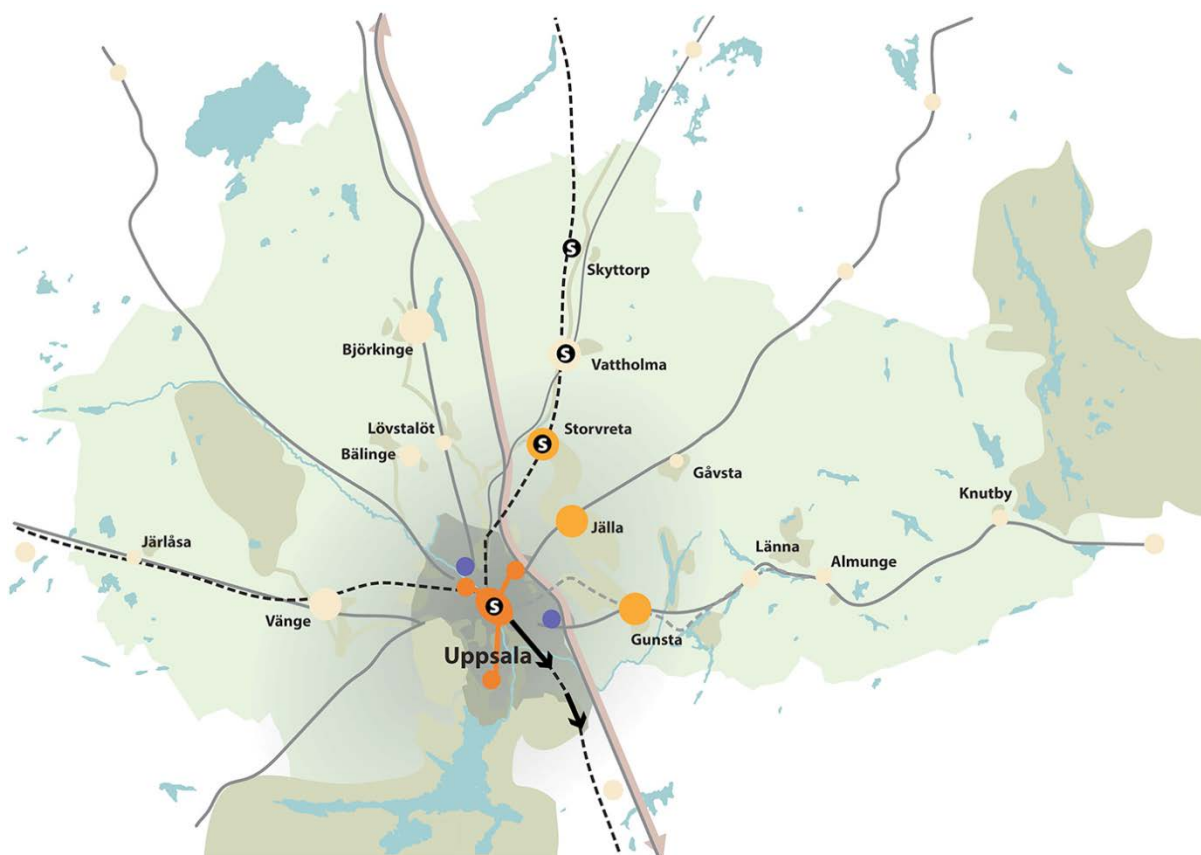
En levande landsbygd med prioriterade tätorter

Tillsammans med staden erbjuder landsbygderna och tätorterna ett varierat utbud av boende- och verksamhetsmiljöer även i framtiden. Service finns framförallt i prioriterade tätorter och i servicenoder.

Antalet arbetsplatser på landsbygden och i de prioriterade tätorterna förväntas öka. Framförallt inom offentlig service och privat basservice, men också genom ökat distansarbete och småföretagande. Landsbygderna kan öka sin betydelse såväl för kommunens och regionens egenförsörjning som för att vidareutveckla och skapa nya exportvaror, tjänster och bostadsbebyggelse. För att det ska bli verklighet behöver landsbygdsnäringsens utvecklingsmöjligheter värnas.

Landsbygdsprogrammet avser hela kommunen förutom Uppsala tätort. Landsbygden har idag 50 000 invånare. Invånarantalet bedöms öka med 15 000–30 000 invånare till 2050. Prioriterade tätorter är: Almunge, Björklinge, Bälinge, Gunsta, Gåvsta, Jälla, Järlåsa, Knutby, Länna, Lövstalöt, Skyttorp, Storvreta, Vattholma och Vänge. De prioriterade tätorterna fungerar som nav inom landsbygdsutvecklingen.

Prioriterade tätorter

De funktionerna som bör finnas på sikt i de prioriterade tätorterna är:

- barnomsorg och skola upp till minst årkurs 3
- fritidsverksamhet för barn och unga
- kulturskola
- biblioteksservice
- det bör också finnas idrottsutrymmen och tillgång till samlingslokaler som kan utnyttjas av flera aktörer och med möjlighet att uppleva och utöva kultur
- dagligvaruförsörjning
- återvinningsstation
- pendlarparkering inklusive cykelparkering
- god cykelinfrastruktur
- fossilfri drivmedelsförsörjning
- tillgång till primärvård
- god kollektivtrafik mot Uppsala (med minst 15 minuters-trafik i högtrafiktid, trafikering under hela trafikdygnet och låg resetidskvot i förhållande till bil)
- parker och andra ytor för lek, motion och rekreation
- odlingsytor
- god mobiltäckning
- möjlighet till bredbandsanslutning
- gatubelysning

Service-noder

Service-noder är platser med viss samhällsservice och andra funktioner som har betydelse för en omliggande landsbygd som generellt sett saknar god tillgänglighet till en prioriterad tätort eller staden. Service-noderna har förutsättningar för funktioner som exempelvis förskola, skola, kyrka, idrottsplats, bygdegård, dagligvaruhandel. Den kommunalt finansierade servicen (förskola och skola) är för sin fortlevnad beroende av att tillräckligt många föräldrar väljer att söka dessa skolor för sina barn. På platserna kan det vara lämpligt med ytterligare servicefunktioner/målpunkter.

CEMR:s deklARATION om jämställdhet mellan kvinnor och män

I delrapport 2 utvecklas vad Uppsala gör detta område

(I Västra Götalandsregionen pågår arbeten med att implementera dels FN:s konvention om barnets rättigheter, dels CEMR:s (Council of European Municipalities and Regions) deklARATION om jämställdhet mellan kvinnor och män.

För att arbetet ska kunna ske samordnat och rättighets- och kunskapsbaserat har kulturnämnden där tagit fram riktlinjerna *Rätten att delta i kulturlivet* som innebär att aktivt verka för jämlikhet och jämställdhet samt att motverka diskriminering utifrån kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Sex insatsområden identifieras som särskilt viktiga⁹:

- *att motverka diskriminering – ett maktperspektiv. Öka kunskaperna om invånarnas rättigheter.*
- *att arbeta för jämställdhetsintegrering – ett intersektionellt perspektiv. Jämlika förutsättningar för kvinnor och män att delta i och forma kulturlivet.*
- *att arbeta för jämlikhet – ett interkulturellt perspektiv. Främja kulturell mångfald och tillämpa ett inkluderande invånarperspektiv.*
- *att arbeta med de nationella minoriteterna – ett historiskt perspektiv. Främja de nationella minoriteternas kultur och språk, inklusive det svenska teckenspråket.*
- *att arbeta med barn och unga – ett skapande perspektiv. Offentligt finansierade kulturverksamheter har ansvar för att främja barn och ungas rättigheter.*
- *att arbeta med civilsamhället – ett demokratiperspektiv. Öka civilsamhällets tillgång till resurser och främja deltagandet.)*

Uppsala kommuns demografi

Befolkningsprognos för Uppsala kommun 2016–2050⁶ (ny prognos kommer i maj 2017)

Ett prognostiserat positivt födelse- och flyttningsnetto ger fortsatt befolkningstillväxt i Uppsala kommun. Befolkningstillväxten uppskattas fram till och med år 2020 vara i genomsnitt knappt 3 200 personer per år. Uppsala kommuns folkmängd förväntas uppgå till 250 000 personer innan år 2030 och väntas passera 300 000 personer före utgången av prognosperioden som sträcker sig till och med 2050. I absoluta tal beräknas folkmängden i samtliga åldersgrupper öka till och med år 2050. Befolkningens sammansättning kommer dock att ändras. Främst väntas andelen i åldern 80 år och äldre öka, men även andelen tonåringar. Andelen i förvärvsarbetande ålder (20–64 år) samt andelen mellan 0–9 år väntas minska. För perioden 2016–2020 är följande förändringar speciellt värda att uppmärksamma:

Barn i förskoleåldern Antalet barn 1–5 år beräknas vid utgången av 2016 ligga i nivå med antalet år 2015. År 2017 förväntas antalet öka något. Omkring år 2018 antas den stora kullen tidiga nittitalisters familjebildning börja få genomslag, med följd att antalet barn i förskoleåldern väntas öka med en högre takt, framförallt under åren 2019–2020. Åldersgruppens andel av befolkningen väntas vara relativt konstant under perioden.

Barn i grundskoleåldern Antalet barn 6–15 år väntas öka med drygt 1 000 personer under år 2016. Åldersgruppen väntas växa även under åren 2017–2020, med en utplanande ökningstakt. Gruppens befolkningsandel väntas öka.

Barn i gymnasieåldern Antalet barn 16–18 år väntas öka något under 2016. År 2017 väntas en större ökning, delvis beroende på att flyktingsituationen hösten 2015 förväntas få genomslag i folkbokföringen, medan de nuvarande ökningarna av antalet barn i grundskoleåldern får effekt på gymnasieåldrarna från och med år 2018. Andelsmässigt är gruppen relativt oförändrad fram till och med år 2017, för att därefter öka något.

65 år och äldre Åldersgruppen 65–79 år väntas växa med cirka 3 300 personer fram till och med 2020. Störst förväntas ökningen vara under de två första åren. För personer 80 år och äldre väntas en stigande ökningstakt varje år fram till och med 2019, sedan planar den ut. Gruppen förväntas växa med ungefär 1 200 personer till och med utgången av år 2020. Andelen 65 år och äldre väntas öka under hela perioden.

Skillnader mot föregående års prognos

Jämfört med föregående års kommunprognos visar årets prognos på en större total befolkningsökning för varje enskilt år fram till och med 2050. Fram till och med år 2020 väntas en befolkningsökning på cirka 3 700 personer fler än i 2015 års prognos. Vid utgången av år 2030 är motsvarande siffra knappt 4 800 personer. Därefter minskar skillnaden gradvis. För år 2050 är skillnaden knappt 2 900 personer. Prognoserna skiljer sig inte bara åt vad gäller befolkningens totala storlek, utan också i dess fördelning mellan åldersgrupperna. Fram till och med år 2020, jämfört med 2015 års prognos, utgörs ökningen till största delen av barn och ungdomar mellan 6–19 år, med en övervikt för åldrarna 16–19. Andelen barn till och med 5 år är också högre, men inte i samma utsträckning. Andelen i åldrarna 20–24 och 45–64 år är relativt oförändrade mellan prognoserna, medan andelarna i gruppen 25–44-åringar samt gruppen 65 år och äldre är något lägre.

Antaganden i kommunprognosen

---

⁶ Befolkningsprognos för Uppsala kommun 2016–2050, framtagen av Åsa Wennblom och Karl Nygren, kommunledningskontoret

Antagandena i kommunprognosen har sin utgångspunkt i de senaste årens verkliga utfall avseende flyttningar, fruktsamhet och dödlighet.

Den längre sikten – åren 2020–2050

Prognosen är i huvudsak byggd på antaganden som följer av de senaste årens befolkningsutveckling. Ju längre fram i tiden från idag, desto mer osäkra blir också antagandena. Befolkningsprognosen är på den längre sikten en rak framskrivning av dagens förhållanden och ska betraktas med detta i åtanke.

Kommunprognos 2016 – Uppsala kommun													
Folkmängd i åldersgrupper och totalt, statistik år 2015, prognos fr.o.m. år 2016													
År	0	1-5	6-9	10-12	13-15	16-18	19	20-24	25-44	45-64	65-79	80-w	Summa
2015	2 600	12 704	9 778	6 712	6 123	6 098	2 466	19 999	61 819	47 053	26 498	8 276	210 126
2016	2 610	12 700	10 200	6 940	6 480	6 170	2 440	19 620	62 950	47 550	27 230	8 450	213 330
2017	2 680	12 780	10 430	7 190	6 850	6 310	2 480	19 240	64 180	47 990	28 030	8 650	216 830
2018	2 740	12 910	10 470	7 600	7 100	6 650	2 390	19 110	64 790	48 540	28 670	8 920	219 880
2019	2 800	13 140	10 480	7 870	7 320	6 990	2 500	18 630	65 510	49 020	29 310	9 220	222 810
2020	2 860	13 390	10 420	8 160	7 560	7 360	2 590	18 520	66 070	49 700	29 840	9 520	226 000
2021	2 910	13 640	10 460	8 200	7 960	7 590	2 700	18 470	66 690	49 970	30 500	9 850	228 950
2022	2 950	13 930	10 520	8 250	8 230	7 800	2 820	18 540	67 110	50 350	30 810	10 410	231 720
2023	2 970	14 190	10 680	8 120	8 500	8 040	2 920	18 780	67 560	50 760	30 880	11 100	234 510
2024	2 980	14 410	10 860	8 110	8 550	8 430	2 940	19 270	67 790	51 280	30 750	11 930	237 300
2025	2 970	14 570	11 050	8 170	8 600	8 710	3 040	19 730	67 880	51 990	30 560	12 800	240 080
2026	2 960	14 680	11 290	8 280	8 480	8 990	3 180	20 240	68 200	52 460	30 470	13 590	242 820
2027	2 940	14 730	11 520	8 400	8 480	9 040	3 350	20 800	68 460	53 080	30 380	14 350	245 530
2028	2 910	14 720	11 720	8 530	8 540	9 100	3 330	21 420	68 830	53 510	30 440	15 140	248 190
2029	2 890	14 660	11 880	8 720	8 650	8 990	3 480	21 900	69 280	53 880	30 690	15 770	250 800
2030	2 870	14 580	12 000	8 910	8 780	8 990	3 410	22 520	69 420	54 480	31 100	16 300	253 360
2031	2 860	14 470	12 060	9 080	8 920	9 060	3 410	22 980	69 670	55 110	31 560	16 710	255 890
2032	2 860	14 370	12 080	9 220	9 110	9 180	3 370	23 290	70 150	55 720	31 870	17 170	258 390
2033	2 860	14 280	12 050	9 330	9 300	9 310	3 440	23 400	70 670	56 510	32 170	17 540	260 870
2034	2 880	14 230	11 990	9 400	9 470	9 460	3 500	23 580	71 010	57 490	32 400	17 920	263 340
2035	2 910	14 220	11 910	9 430	9 630	9 660	3 510	23 680	71 400	58 670	32 610	18 190	265 810
2036	2 950	14 250	11 820	9 430	9 740	9 850	3 580	23 850	71 630	59 690	32 940	18 570	268 300
2037	2 990	14 340	11 740	9 400	9 820	10 040	3 660	24 100	71 810	60 730	33 350	18 850	270 820
2038	3 040	14 470	11 680	9 350	9 850	10 190	3 730	24 470	72 350	61 290	33 900	19 040	273 370
2039	3 090	14 650	11 650	9 280	9 860	10 320	3 790	24 840	72 800	62 010	34 510	19 170	275 970
2040	3 140	14 850	11 670	9 220	9 830	10 400	3 850	25 210	73 500	62 470	35 150	19 310	278 610
2041	3 200	15 090	11 720	9 170	9 780	10 440	3 900	25 640	74 350	63 000	35 540	19 480	281 300
2042	3 250	15 330	11 810	9 140	9 720	10 450	3 930	26 040	75 370	63 380	35 970	19 640	284 040
2043	3 290	15 590	11 940	9 140	9 660	10 430	3 950	26 400	76 510	63 770	36 180	19 970	286 840
2044	3 340	15 840	12 100	9 170	9 620	10 390	3 960	26 720	77 860	63 960	36 380	20 360	289 690
2045	3 380	16 080	12 280	9 230	9 600	10 340	3 960	26 970	79 220	64 010	36 690	20 830	292 590
2046	3 430	16 320	12 480	9 320	9 600	10 290	3 950	27 170	80 610	64 270	36 840	21 280	295 550
2047	3 470	16 550	12 690	9 430	9 640	10 250	3 940	27 310	81 940	64 480	37 200	21 660	298 560
2048	3 510	16 760	12 900	9 570	9 700	10 240	3 930	27 410	83 190	64 810	37 620	21 990	301 620
2049	3 550	16 980	13 100	9 720	9 800	10 250	3 920	27 480	84 350	65 210	38 080	22 300	304 720
2050	3 590	17 190	13 300	9 880	9 920	10 290	3 920	27 530	85 510	65 320	38 920	22 520	307 880

Befolkning i områden 2015–2020 per 31 december respektive år. Statistik år 2015, prognos från och med år 2016

Område	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Förändring 2015-2020
<i>Innerstaden</i>	15 110	15 070	14 930	14 820	14 750	14 960	-150
<i>Norra staden</i> Gränby, Kvarngärdet, Svartbäcken, Löten,Tuna backar,Gamla Uppsala- Nyby	37 614	38 040	38 860	39 660	40 330	40 970	+3 356
<i>Östra staden</i> Fålhagen, Sala backe, Årsta, Kungsängen, Fyrislund, Boländerna	28 099	28 470	29 680	31 130	32 220	33 050	+4 951
<i>Sydöstra staden</i> Sävja-Bergsbrunna, Nántuna-Vilan	9 967	10 000	10 040	10 050	9 990	9 960	-7
<i>Sydvästra staden</i> Ulleråker, Ultuna, Valsätra, Gottsunda, Vårdsätra, Sunnersta	23 749	23 810	24 020	24 220	24 320	24 370	+621
<i>Västra staden</i> Kåbo, Sjukhuset-Polacksbacken, Norby, Eriksberg, Håga, Kvarnbo, Flogsta-Ekeby	22 548	23 490	24 460	24 800	25 130	25 860	+3 312
<i>Nordvästra staden</i> Stenhagen, Berthåga, Rickomberga, Luthagen, Hällby-Husbyborg, Librobäck	23 117	24 220	24 520	24 770	25 120	25 470	+ 2 353
Summa Uppsala tätort	160 204	163 100	166 510	169 450	171 860	174 640	+14 436

På delområdesnivå sker de största befolkningsförändringarna i områden där många bostäder antas bli färdigställda och inflyttade under prognosperioden. Flera områden i Uppsala tätort väntas därmed få en kraftig befolkningstillväxt, till exempel Kungsängen, Kvarngärdet, Kåbo, Sala backe och Gränby.

Tätorter på landsbygden	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Förändring 2015-2020
Storvreta	6 340	6410	6440	6 460	6 500	6 520	+180
Björklinge	3 326	3 310	3 280	3 250	3 210	3 150	-176
Bälinge	2 406	2 400	2 400	2 420	2 400	2 340	-66
Vattholma	1 429	1 410	1 390	1 360	1 330	1 290	-139
Lövstalöt	1 399	1 420	1 430	1 510	1 570	1 630	+231
Vänge	1 320	1 320	1 310	1 290	1 270	1 250	-70
Gunsta	959	960	960	980	1 210	1 440	+481
Almunge	883	870	860	850	830	810	-73
Lindbacken	815	1 220	1 540	1790	2 030	2 260	+1 445
Vreta-Ytternäs	766	780	780	790	780	780	+14
Knutby	687	680	670	670	650	640	-47
Länna	659	650	650	640	690	750	+91
Skyttorp	641	640	630	620	610	610	-31
Gävsta	552	550	540	530	520	500	-52

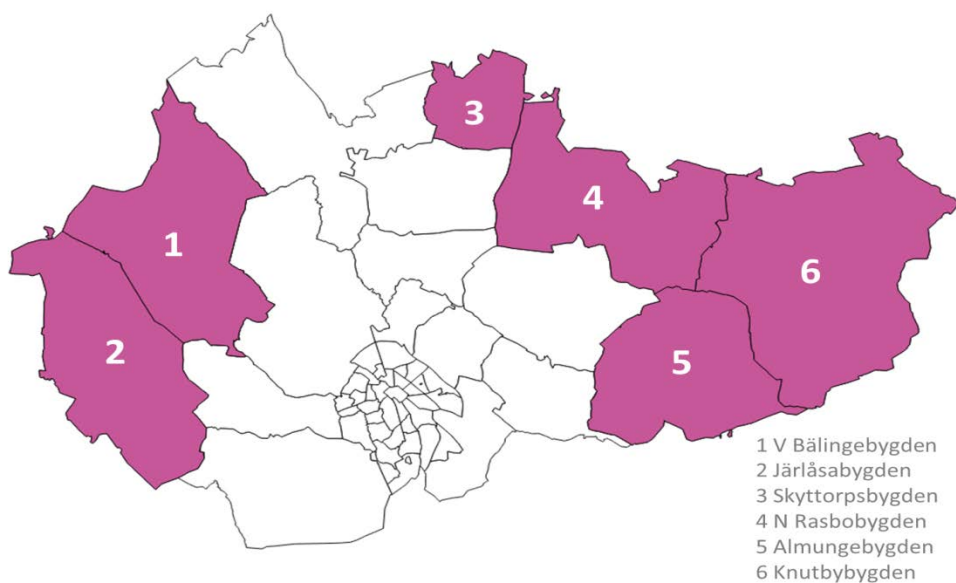
Järlåsa	440	520	510	500	500	480	-38
Danmarksby	443	440	440	430	420	410	-33
Skölsta	368	370	400	470	640	810	+442
Ramstalund	330	330	320	320	310	310	-20
Läby	231	230	230	230	220	220	-11
Blackstalund	228	230	220	220	220	210	-18
Summa tätorter på landsbygden	24 300	24 740	25 000	25 330	25 910	26 410	+2 110

Antalet planerade bostäder är färre på landsbygden än i Uppsala tätort och folkmängden på landsbygden förväntas inte växa i samma takt som i Uppsala tätort. Den största befolkningstillväxten förväntas ske i Rasboområdet, främst på grund av utbyggnaden av Lindbacken, men även genom nybyggnation i Skölsta.

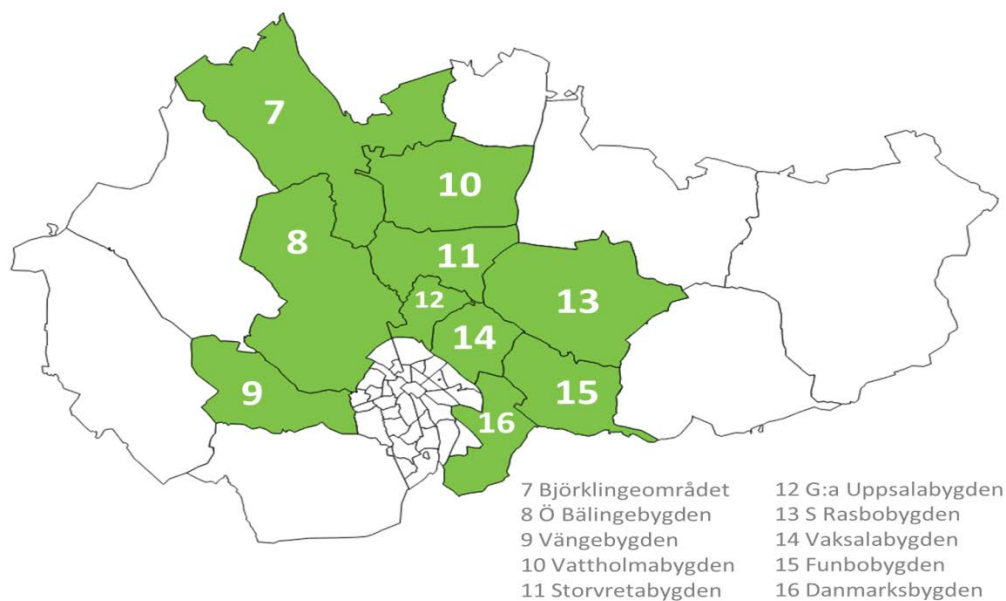
Den sociala kompassen

En kartläggning av levnadsvillkor och hälsa i Uppsala 2016 visar bland annat hur inkomst, förvärvsarbete, arbetslöshet, ohälsa, ekonomiskt bistånd, invandring, utbildningsnivå, andel unga och andel äldre fördelar sig geografiskt i kommunen.

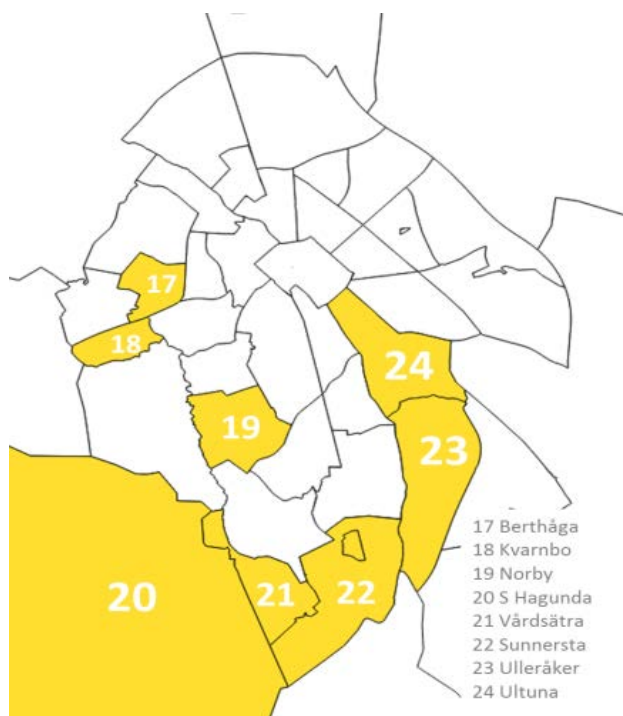
Bilden nedan visar var kommunens mest glest befolkade landsbygd, med en äldre befolkning, med lägre utbildningsnivå och låg utomeuropeisk invandring dominerar.

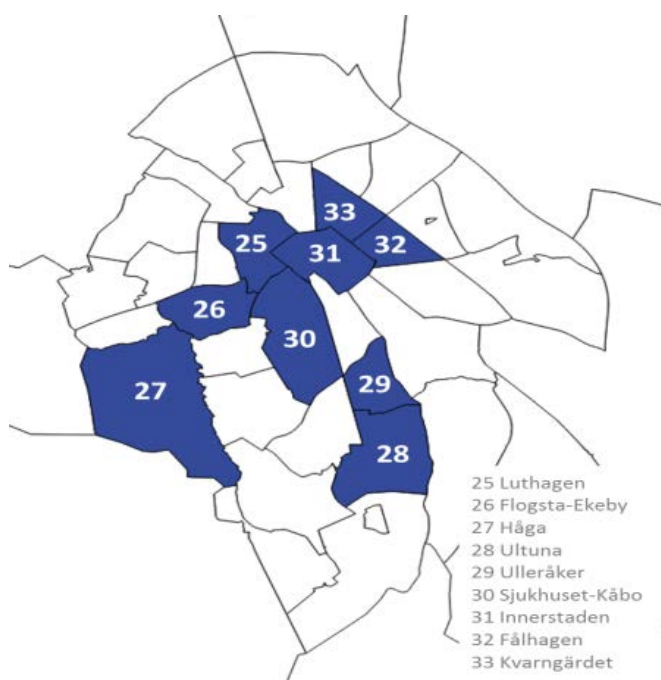
Bilden nedan visar var småhusområden i landsbygd, med barnfamiljer, där föräldrar förvärvsarbetar, med goda inkomster dominerar.

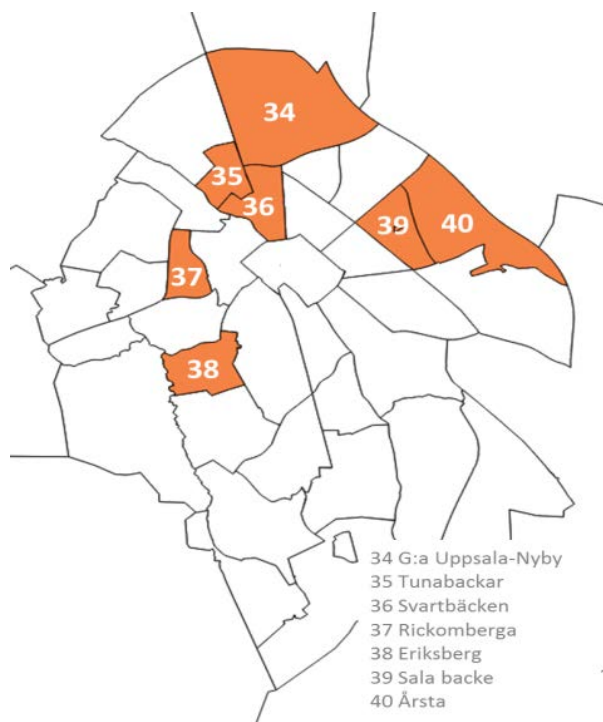
Bilden nedan visar var barnfamiljer i stadsnära villakvarter, mycket låg arbetslöshet och höga inkomster dominerar.

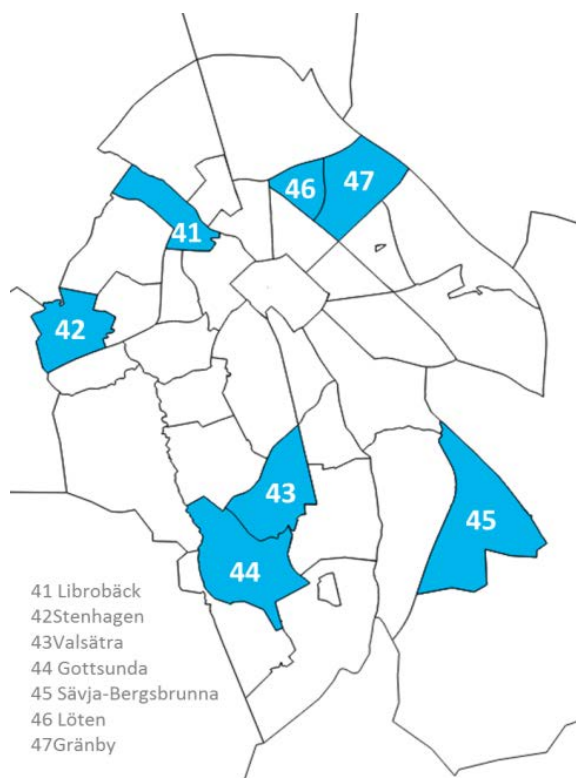
Bilden nedan visar var hög utbildningsnivå, många unga vuxna, låga inkomster och låg ohälsa dominerar.

Bilden nedan visar var många äldre, lägre utbildningsnivå, lägre inkomster och ohälsa dominerar.

Bilden nedan visar var hög utomeuropeisk invandring, lägre inkomster, ohälsa, ekonomiskt bistånd och arbetslöshet dominerar.

I delrapport 2 utvecklas hur denna kartläggning kan användas i stadsplanering.

Utvecklingsbehov av kultur- och fritidsverksamhet utifrån Uppsala kommuns samhällsplanering

Med utgångspunkt från tidigare nämnda styrdokument och den struktur som tecknas där görs nedan en genomgång av nuläget av kultur- och fritidsverksamhet i dessa områden. Likaså av framtida behov utifrån den målsättning för den kommunala servicegraden som anges i styrdokumentet.

Kultur- och fritidsverksamhet i stadsnoder

Utvecklas i delrapport 2

Gränby stadsnod

- Nuläge kultur och fritid
- Utvecklingsbehov

Bergsbrunna stadsnod

- Nuläge kultur och fritid
- Utvecklingsbehov

Gottsunda/Ulltuna stadsnod

- Nuläge kultur och fritid
- Utvecklingsbehov

Börjetull stadsnod

- Nuläge kultur och fritid
- Utvecklingsbehov

Kultur- och fritidsverksamhet i stadsdelsnoder

Utvecklas i delrapport 2

Årsta: Årsta centrum

- Nuläge kultur och fritid
- Utvecklingsbehov

Ulleråker: Vinghästtorget

- Nuläge kultur och fritid
- Utvecklingsbehov

Rosendal: Rosendals torg

- Nuläge kultur och fritid
- Utvecklingsbehov

Norby: Svamptorget

- Nuläge kultur och fritid

- Utvecklingsbehov

Eriksberg: Västertorg

- Nuläge kultur och fritid
- Utvecklingsbehov

Stenhagen: Stenhagen centrum

- Nuläge kultur och fritid
- Utvecklingsbehov

Tuna backar: Torbjörns torg

- Nuläge kultur och fritid
- Utvecklingsbehov

Löten: Heidenstams torg

- Nuläge kultur och fritid
- Utvecklingsbehov

Kultur- och fritidsverksamhet i prioriterade tätorter

Utvecklas i delrapport 2

Almunge

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
  - Fritidsklubb
  - Fritidsgård
  - Bibliotek
- Utvecklingsbehov

Björklinge

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
  - Fritidsklubb
  - Fritidsgård
  - Bibliotek
- Utvecklingsbehov

Bälinge

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
  - Fritidsklubb
  - Fritidsgård
  - Bibliotek
- Utvecklingsbehov

Gunsta

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
- Utvecklingsbehov

Gåvsta

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
  - Fritidsklubb
  - Fritidsgård
- Utvecklingsbehov

Jälla

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
- Utvecklingsbehov

Järlåsa

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
  - Fritidsklubb
  - Fritidsgård
- Utvecklingsbehov

Knutby

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
- Utvecklingsbehov

Länna

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
- Utvecklingsbehov

Lövstalöt

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
- Utvecklingsbehov

Skyttorp

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
  - Fritidsklubb
- Utvecklingsbehov

Storvreta

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
  - Fritidsklubb

- Fritidsgård
- Bibliotek
- Utvecklingsbehov

Vattholma

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
  - Fritidsklubb
  - Fritidsgård
  - Bibliotek
- Utvecklingsbehov

Vänge

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
  - Fritidsklubb
  - Fritidsgård
  - Bibliotek
- Utvecklingsbehov

Kultur- och fritidsverksamhet i servicenoder

Utvecklas i delrapport 2

Ramstalund

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
- Utvecklingsbehov

Jumkil

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
- Utvecklingsbehov

Åkerlänna-Oxsätra

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
- Utvecklingsbehov

Stavby

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
- Utvecklingsbehov

Tuna

- Befintlig kultur- och fritidsverksamhet
- Utvecklingsbehov

Pågående utvecklingsområden av särskilt intresse för kulturnämnden

Avsnittet utvecklas i delrapport 2

I nedanstående områden pågår kommunala planeringsprocesser i olika stadier.

Börjetull/Libroäck

Området Libroäck/Börje Tull/Fyrishov ska omvandlas Industriområdet Börjetull i de södra delarna av Libroäck ska utvecklas till en blandad stadsdel med kontor, verksamheter och bostäder. I området ska plats skapas för cirka nya 1500 bostäder och ytterligare 9000 kvadratmeter för kontor och andra verksamheter. Området får också nya förskolor, en ny stadspark och gröna områden ner mot Fyriskan där vattnet synliggörs på ett bättre sätt än idag. En bro planeras mot Tunabergskolonin som ska koppla ihop Tuna backar och Börjetull för gående och cyklister. Gatorna i området får separata cykelvägar för att skapa en trygg gatumiljö för alla trafikanter.

Befintlig kultur- och fritidsverksamhet i området **Utvecklingsbehov**

Eriksberg och Ekebydalen

Befintlig kultur- och fritidsverksamhet i området **Utvecklingsbehov**

Gottsundaområdet

Befintlig kultur- och fritidsverksamhet i området **Utvecklingsbehov**

Gränbystaden

Sedan 2008 har en omvandling pågått i området kring Gränby Centrum, från att vara ett avgränsat köpcentrum med äldre bebyggelse i närområdet till att bli ett handelsområde som binder ihop flera stadsdelar genom förtätning och nybyggnation. Gränbystaden ägs, utvecklas och drivs av Atrium Ljungberg. Deras vision är att utveckla köpcentrumet Gränby Centrum till Gränbystaden som ska bli Uppsalas andra stadskärna. De planerar också att bygga 4000 bostäder och flera kontorsarbetsplatser. Även Uppsala Event Center planeras att byggas här.

Gränby Centrum är idag Sveriges nionde mest besökta köpcentrum, med cirka nio miljoner besök per år. Gallerian lockar boende från närområdet som har handelsplatsen som sin närmaste butik, boende i Uppsala stad som ser fördelar med att kunna uträtta många ärenden på samma gång och boende på landbygden i Uppsala kommun som vid behov har lätt att parkera sin egen bil vid Gallerian. Kollektivtrafiken, både inom staden och från landsbygden, har hållplats vid Gallerian planeras bli en av stadens fem trafiknoder för kollektivtrafik.

Befintlig kultur- och fritidsverksamhet i området **Utvecklingsbehov**

Gunsta

Gunsta ligger ungefär 1 mil öster om Uppsalas stadskärna intill länsväg 282. Bebyggelsen som planeras i Södra Gunsta ligger mellan Gunsta och Bärby Äng. Här planeras omkring 1400 nya

bostäder. I området finns det en tomt avsatt för en ny låg- och mellanstadieskola, en fullstor idrottshall samt flera förskolor. Närmast infarten från länsväg 282 planeras ett område för livsmedel och handel. Det planeras även ett parkstråk i området. Byggstart beräknas till tidigast 2018.

Utbyggnaden sker etappvis med upp till 200 bostäder per år. Beräknad start för bostadsbyggandet i första etappen är 2018. Hela utbyggnaden av området med alla etapper beräknas vara färdig runt 2030.

Befintlig kultur- och fritidsverksamhet i området
Utvecklingsbehov

Kungsängen

Befintlig kultur- och fritidsverksamhet i området
Utvecklingsbehov

Jälla/Lindbacken

Befintlig kultur- och fritidsverksamhet i området
Utvecklingsbehov

Rosendal

Befintlig kultur- och fritidsverksamhet i området
Utvecklingsbehov

Råbyvägen

Befintlig kultur- och fritidsverksamhet i området
Utvecklingsbehov

Skölsta

Skölsta utvecklas med nya bostäder, service och skolor fram de närmaste åren. Utvecklingen av området beräknas pågå till och med 2021.

Befintlig kultur- och fritidsverksamhet i området
Utvecklingsbehov

Storvreta

Befintlig kultur- och fritidsverksamhet i området
Utvecklingsbehov

Ulleråker

Befintlig kultur- och fritidsverksamhet i området
Utvecklingsbehov

Åstråket/Studenternas IP

Kommunen vill skapa ett attraktivt årum och åstråk som knyter ihop Kungsängen och Ulleråker med stadskärnan och som är tryggt och tillgängligt alla tider dygnet. Målet är att skapa en helhet i området längs ån med bättre kopplingar till stadskärnan. Aktuellt område sträcker sig från Islandsbron i norr till Kungsängsbron i söder. Fokus ligger på evenemang och aktiviteter, hamn och båtliv, idrott och rekreation samt infrastruktur, logistik och bra förbindelser.

Befintlig kultur- och fritidsverksamhet i området

Kulturnämnden hyr friluftsscenen Parksnäckan i Stadsträdgården och upphandlar verksamhet med sommarkonserter och barnprogram till och med 2019. Anläggningen tar en publik om maximalt cirka 1100 personer. Scenen fungerar också som gästspels scen och hyrs då mest av föreningar, skolor och musikarrangörer. Det är den enda kommunala utomhusscenen i kommunen som drivs professionellt. Intill Parksnäckan ligger en dansbana. Den används hela säsongen av cirka 50 dansföreningar, under paraplyorganisationen Danspaviljongen. De bägge evenemangsplatserna ligger intill den nybyggda bron över Fyrisån, där många personer och cyklister passerar förbi varje dag.

Utvecklingsbehov

- Parksnäckan bör vara kvar i sin nuvarande kapacitet, med förbättringar gällande ljud och ljus. Möjligheten av att utöka bakre kanten av publikplatsen för en högre gradäng, och därmed utöka antalet platser med några hundra skulle innebära att Uppsala får en utomhusscenen som kan ta emot större artister med högt publiktryck.
- Studenternas IP: Uppsalas många dansföreningar under paraplyet Danspaviljongen skulle behöva en större dansbana med tak för att kunna utveckla sin verksamhet och motsvara den efterfrågan som finns. Föreningen har redan bistått Sportfastigheter med sin kompetens i planeringen av en ny dansbana intill nya Studenternas. För att möjliggöra den nya dansbanan skulle kommunen/kulturnämnden behöva gå in i ett hyresförhållande alternativt ge föreningen stöd till hyra av dansbanan. Möjlighet finns att anpassa andra lokaler för dans i anslutning till sportanläggningen vilket skulle bidra till att fylla en del av det stora lokalbehov som kommunens dansföreningar gett uttryck för.
- Behovet av och möjligheterna till ett evenemangsområde för festivaler och större evenemang utomhus i området kring KAP bör undersökas vidare.

Östra Sala backe

Östra Sala backe kommer länka samman de omkringliggande områdena Årsta och Sala backe vilket leder till en mer sammanhållen, mer intim och funktionsblandad stadsbygd med karaktär av innerstad. Källparken, Årstaparken och Årsta centrum blir betydelsefulla delar av området.

Befintlig kultur- och fritidsverksamhet i området

En total renovering av Källparken sker under 2017-2018, med avslut juni 2018. Avdelningen för gata, park och natur på Stadsbyggnadsförvaltningen leder arbetet med projektet. En helrenovering av befintlig amfiteater kommer att ske. Nya sittstenar i granit, en scen med trägolv som även fungerar för dans, el, belysning med mera kommer att tillföras parken. Kulturnämnden ska föreslå att åta sig att driva verksamhet i amfiteatern under sommaren från och med 2018. Förslag till utformning av verksamhet och beräkning av kostnader presenteras för kulturnämnden hösten 2017.

Närheten till annan verksamhet i närområdet, till exempel en ny lekplats med teater tema i parken, fritidsverksamhet, bibliotek, föreningsliv, kulturaktörer och kulturskola, kommer att vara nyckeln till framgång. Visionen är att med lokalt förankrad ledning, med kulturkompetens, skapa en plats i parken som välkomnar alla åldrar, engagerar boende och är en mötesplats och utgångspunkt för närsamhället.

Där kan finnas barn- och ungdomsprogram och sociala aktiviteter, danskvällar med olika dansföreningar och prova-på, konserter, teater och kulturprogram med både amatörer och professionella. En plats för alla att vara aktiv på eller att bara sitta och se andra som aktiverar sig. Parken kommer att upplevas mer trygg och levande för de boende i närområdet. Ett problem är dock bristen på toaletter i parken. Det är något som på sikt måste lösas.

Årsta torg: konstnärlig gestaltning (pågår)
Årstaparken: ?

Utvecklingsbehov

Utvecklingsbehov utifrån kulturnämndens ansvarsområden

Enligt Uppsala kommuns reglemente ansvarar kulturnämnden för

- kommunens kulturverksamhet,
- folkbiblioteksverksamhet enligt bibliotekslagen (2013:801),
- kulturmiljö- och kulturarvsfrågor enligt kulturmiljölagen (1988:950) och plan- och bygglagen (2010:900),
- fritidsgårdar, öppen fritidsverksamhet enligt skollagen (2010:800) samt övrig kultur- och fritidsverksamhet för barn och unga, utom den fritidsverksamhet för vilken idrott- och fritidsnämnden ansvarar,
- stöd till bygdegårdar och andra allmänna samlingslokaler,
- kommunens konstnärliga gestaltungsprojekt, konstinköp och konstsamlingar,
- kommunens officiella nationaldagsfirande och medborgarskapsceremonin enligt lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap,
- kommunens kulturskola.

Dessa uppgifter är fördelade på kulturförvaltningens sju avdelningar och nuläge och utvecklingsbehov beskrivs nedan avdelning för avdelning.

Avdelningen för strategi & omvärld

Strategi & omvärld ansvarar för förvaltningens ledningssystem och för den övergripande strategiska planeringen inom kultur- och fritidsområdet. Avdelningen bereder stöd och bidrag till det fria kulturlivet och till externa aktörer inom kultur- och fritidssektorn och har särskilt ansvar för barn och ungas fria tid och barnkultur. Avdelningen för strategi & omvärld ansvarar på kulturnämndens uppdrag även för utredningar, utvecklingsfrågor, uppföljning, utvärdering och analys inom kultur- och fritidsområdet. Vidare ansvarar avdelningen för konst i offentlig miljö och för frågor inom kulturmiljöområdet med särskild relevans inom fysisk planering, fastighetsförvaltning, kulturverksamhet, friluftsliv, destinations- och platsutveckling.

Nuläge

Avdelningen fokuserar i nuläget främst på framtagandet av en strategisk, långsiktig plan för infrastruktur på kultur- och fritidsområdet, samt på lokalförsörjningsfrågor i ett kortare perspektiv. Fokus ligger även på ett förnyat kulturpolitiskt program, samt på införandet av en kulturgaranti för barn och unga. Vidare arbetar avdelningen för att säkerställa att investeringsmedel för konst i offentlig miljö överensstämmer med övriga investeringsnivåer då staden växer och byggs ut. Detta genom att verka för att den så kallade enprocentsregeln tillämpas. Till avdelningens utvecklingsbehov hör i nuläget utökad kompetens inom områdena omvärldsbevakning, kulturmiljö och kulturarv som resurs i samhällsplanering (cultural planning) samt för strategisk planering.

Strategiska framtidsfrågor

Då Uppsala expanderar med starkt utökad befolkningsunderlag, fler och större bostadsområden och mer infrastruktur för utbildning, omsorg och idrott är det en strategiskt viktig fråga att också kulturområdet i sin helhet ges möjlighet att expandera i motsvarande takt och grad.

År 2030 kommer Strategi & omvärlds ansvarsområden troligtvis att behöva omfatta:

- en enhet för effektiv och strategisk planering för hela kultur- och fritidsområdet genom en mer systematiserad systemledarroll
- ett väsentligt utökad stöd till det fria kulturlivet
- ett väsentligt utökad stöd till barn och ungas fria tid

- fler mötesplatser, scener och ateljéer och därmed ett utökat ansvar för lokaler för kultur och fritid
- minst ett nytt kulturhus med scen, ateljéer, utställningsmöjligheter med mera.
- minst ett kulturkvarter
- fler festivaler och fler årligt återkommande kulturevenemang
- utbyggd enhet för arbetet med den offentliga konsten
- utbyggd enhet för arbetet med kultur- och fritidsfrågor för barn och unga
- ansvar för vård, skydd, förmedling och tillgängliggörande av kunskap om kulturhistoriska företeelser och värden

För att ha möjlighet att realisera ett expanderat kultur- och fritidsutbud kommer avdelningen behöva att ytterligare digitaliseras, förstärkas och effektiviseras. Effektiviseras genom en tydligare systemledarroll och genom förenklade administrativa rutiner. Förstärkas genom fler kompetenser, genom utökade samarbeten och genom möjligheten att ge fler konsultuppdrag.

Kulturarv/kulturmiljö

Kulturarv är alla materiella uttryck av mänsklig aktivitet genom tiderna. *Kulturmiljö* avser de uttryck som de mänskliga aktiviteterna genom tiderna avsatt i miljön. *Kulturmiljöarbete* avser all verksamhet där kulturmiljön används som en utgångspunkt och med avsikten att undersöka, vårda, skydda utveckla samt förmedla kunskap om kulturhistoriska företeelser och deras värden. Arbetet omfattar ett ansvar kring spåren från det förflutna som framtida generationer kan förhålla sig till.

Av kulturmiljölagen framgår det att kulturmiljön är en nationell angelägenhet och att ansvaret för denna ska delas av alla. Samtidigt befinner sig kulturmiljöarbetet i en skärningspunkt mellan kulturpolitik, miljöpolitik och samhällsplanering. Detta ställer krav på tydlighet i roller, ansvar, kompetens samt samordning för kulturmiljöarbetet inom den kommunala organisationen.

De nationella målen styr de statliga insatserna på kulturmiljöområdet, men ska även inspirera och kulturmiljöarbetet i kommunerna. Sedan 2005 finns följande inriktningsmål för kulturarvsarbetet inom Uppsala kommun:

- att vårda och bruka det lokala kulturarvet och göra det synligt
- att upprätthålla och varsamt utveckla den lokala historiska kulturmiljön och göra den tillgänglig för alla
- att upprätthålla och utveckla en upplevelserik, hållbar, attraktiv och estetiskt genomtänkt miljö
- att göra det lokala kulturarvet känt även utanför Uppsala

Nuläge

I Uppsala kommun är det många delar av organisationen som bedriver kulturmiljöarbete, fornvård byggnadsvård och platsutveckling, men det saknas en strategi som styr aktiviteterna och preciserar prioriteringarna. För att råda bot på detta tillstånd har under 2017 påbörjats ett arbete att ta fram en strategi för utveckling av det kommunala kulturmiljöarbetet. Kulturnämnden har i uppdrag att leda utredningsuppdraget i vilket även PBN, GSN och KLK ska vara delaktiga.

Uppsala kommun har flera olika planeringsstöd. Kartplattformen Kartinfo ger tillgång till en mängd geografiska data (GIS) men begränsad tillgång till kulturarvsdata. Det pågår samtal om hur stora mängder analog kulturmiljödata ska bli tillgänglig vid ärendehandläggning och för allmänheten.

Kända utvecklingsbehov

Det traditionellt nationalistiska och expertorienterade perspektiv i det offentliga urvalet av kommunala kulturmiljöer dominerar fortfarande kulturmiljöarbetet. Ett tydligare mångdimensionellt perspektiv efterlyses om arbetet ska vara i fas med utvecklingen inom andra politikområden i samhället.

Allmänhetens ökade krav på vård, skydd, förmedling och tillgängliggörande av kunskap om kulturhistoriska företeelser och värden förutsätter strategiska kulturmiljöunderlag vid stadsplanering och landsbygdsutveckling samt resurser för dokumentation och kulturmiljöanalyser.

Uppsala utsätts för närvarande för stort förändringstryck vilket på olika sätt innebär ofta långtgående omgestaltning av gemensamma miljöer men också nya utmaningar för kulturmiljöarbetet. Om det kommunala kulturmiljöarbetet ska uppfattas som något offensivt och inkluderande behöver det nuvarande snäva förvaltningsperspektivet hos aktörerna överges och ersättas med samverkan och dialog.

Plan- och bygglagen, PBL, förutsätter att kommunen bevakar kulturmiljöintresset i samhällsplanering och byggande. Denna uppgift kräver tillgång till kulturmiljödata som beskriver och preciserar kulturmiljövärden. Följande omedelbara behov är identifierade:

Kommunala kulturmiljöer - Uppsala stad

Tidigare inventeringar har bara omfattat några bebyggelsekategorier och vissa stadsdelar.

Utvecklingsbehov: revidera tidigare kulturmiljöbedömningar samt lämna förslag på kompletteringar som speglar stadens mångfacetterade kulturarv.

Kommunala kulturmiljöer - tätorter

Tidigare inventeringar har bara undantagsvis berört bebyggelse i tätorterna.

Utvecklingsbehov: sammanställa och tillgängliggöra kulturhistoriska data för respektive tätort.

Kommunala kulturmiljöer - landsbygden

Utpekade kommunala kulturmiljöer bygger på bedömningar som gjordes på 1970- och 80-talen och innehåller uppgifter som idag är inaktuella.

Utvecklingsbehov: revidering av tidigare bedömningar samt lämna förslag på kompletteringar som bättre speglar landsbygdens mångfacetterade kulturarv.

Lännabanan

Museibanan är en rest av smalspårsnätet i Roslagen och ägs av Uppsala kommun. Den är idag med sina dryga 33 kilometer en av landets längsta. Sedan år 1968 finns en förening som arbetar aktivt med att bevara materiel från och bedriva trafik på det smalspåriga Roslagsbanenätet.

Utvecklingsbehov: Klargöra och precisera järnvägsmiljöns kulturhistoriska värde samt de berörda aktörernas roller och ansvarsförhållanden.

Stadsarkitekten Gunnar Leche

Gunnar Leches arkitektur sätter prägel på vissa delar av Uppsala. Omkring 200 byggnader finns bevarade och deras tidsmässiga spännvidd speglar Leches yrkesmässiga utveckling under 35 år.

Utvecklingsbehov: Utredda och precisera det kulturhistoriska värdet hos Gunnar Leches arkitektoniska kvarlåtenskap och de skilda objekten.

Strategiska framtidsfrågor

Var det kommunala kulturmiljöarbetet står i framtiden beror på omvärlden, utvecklingskraften i näringsliv och forskning, uppsalabornas vilja och värderingar samt hur väl kommunen kan inspirera till samverkan med boende, föreningsliv, företag, universitet och regionala organ. I framtiden har Uppsala långt fler innevånare än idag och alla människor ska ha likvärdiga förutsättningar att ta del av service och delta i samhällsutvecklingen.

Kulturmiljö handlar om ett gott liv, om attraktiva miljöer och företagande. Kulturmiljö är högt och lågt, allvarligt och lekfullt. Kulturmiljö är materiella spår och berättelser. Men kulturmiljö är också ett

perspektiv. När vi kallar något för kulturmiljö förändras vår blick. Kulturmiljö och historia ger inte svar på dagens aktuella problem, men de hjälper oss att ställa frågorna på nytt.

Tillgänglighet till kulturarvet i alla dess former ska vara en självklar demokratisk rättighet för alla. Rätten att ta del av vårt gemensamma kulturarv men också att få påverka och bli representerad i processen kring kulturhistorisk värdering och urval måste vara lika för alla oavsett bakgrund, religion, kön, sexuell läggning, klass, ålder, fysiska och kognitiva funktionshinder.

Översiktsplan 2016 är ett viktigt redskap som ska bidra till att säkra attraktiva och välbevarade kulturmiljöer men tar samtidigt inte hänsyn till att traditionellt bevarande arbete, förmedling och tolkning av kulturarv och kulturmiljöarbetet utmanas allt oftare. Parallellt hörs allt högre krav på att få vara medskapare när kulturarv och miljöerna väljs, samtidigt är såväl medborgare och besökare beredda att betala för att uppleva designade kulturarvsupplevelser. Med ett ökat historieintresse syns också nya former av historiebruk.

Vi kan förvänta oss en ökad efterfrågan på platsunika miljöer hos såväl företag som människor samtidigt är kulturarv och kulturmiljöer en ändlig resurs. Detta förutsätter ett ansvarsfullt resursutnyttjande vilket kräver att kulturmiljöarbetet i högre grad än nu:

- främjar återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi
- tryggar, en från miljömässig, social och ekonomisk synpunkt, långsiktigt god hushållning av den fysiska miljön
- tar tillvara och förstärker kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer
- skyddar och vårdar värdefulla kulturmiljöer och det biologiska kulturarvet

Konst i offentlig miljö

Kulturnämnden ansvarar för kommunens konstnärliga gestaltningsprojekt, konstinköp och konstsamlingar. Inom kulturförvaltningen ansvarar Avdelningen för strategi & omvärld för konstnärliga gestaltningsprojekt i utomhus- och inomhusmiljö, konstinköp vad gäller konst avsedd för offentliga miljöer i Uppsala kommun, reparationer och underhåll av den offentliga konsten samt pedagogiskt förankringsarbete kring den offentliga konsten. Genom Uppsala kommuns styrdokument Mål och budget samt kulturnämndens verksamhetsplan anger de förtroendevalda politikerna de övergripande målen samt de ekonomiska ramarna för den offentliga konsten. Konstären, där konstnärliga bedömningarna ingår, bereds och verkställs av sakkunniga tjänstepersoner och experter inom kulturförvaltningen. Uppsala kommuns konst ägs av kulturnämnden och den offentliga konstens samling omfattar 7 000 verk varav 100 verk står på allmän platsmark, det vill säga i det offentliga rummets utomhusmiljöer. 2,5 intendenttjänster arbetar med platsspecifika gestaltningar, konstkollektioner, omhängningar, inköp, omvärldsbevakning, tillfällig offentlig konst, tjänsterumskonst, konservering och underhåll samt förmedling.

Uppsala kommuns riktlinjer för arbetet med den offentliga konsten styr alla processer där kulturförvaltningen går in i konstnärliga gestaltningsprojekt. Riktlinjerna ska visa kulturförvaltningens ansvar, och arbetsprocesser. Riktlinjerna ska också ange tydliga och transparenta regler som gynnar konstnärer och fungera som stöd till de som arbetar med gestaltningsprojekt, förvaltning och underhåll. Ansvarsfördelningen mellan politik och förvaltning ska vara tydlig.

Nuläge

Uppsalas kraftiga expansion föranleder en ökan efterfrågan på konst i hela kommunen. Många skolor och förskolor byggs de kommande åren liksom vårdboenden. Nya hela stadsdelar genererar torgytor och allmänna platsbildningar där konstnärliga gestaltningar efterfrågas. Utökad infrastruktur innefattar

exempelvis nya eller ombyggda tunnlar där konstnärliga gestaltningar kan bli en del av ökat trygghetsskapande.

All offentlig konst har möjligheten att profilera ett område, ta vara på dess karaktär eller få människor engagerade i sina nya miljöer och därigenom skapa en varierad boendemiljö med för platsen utmärkande särart. Offentlig konst skapar genom processen ökat medborgarinflytande och förändring som utvecklar platsen.

Strategi & omvärld ska också kunna fungera som rådgivare åt andra som vill ha konst i angränsande miljöer till den offentliga konsten för att skapa en helhet. Ett pilotprojekt tillsammans med Uppsalahem ska utvärderas för att se hur det framtida eventuella samarbetet ska se ut. Andra intressenter kan vara privata byggbolag, fastighetsbolag, parkeringsbolag och arenabolag som alla efterfrågar konst i sina lokaler eller i närliggande områden.

Pågående utvecklingsområden är:

- Utveckling av tillfällig offentlig konst för att aktivera aktuella frågor och platser
- Utveckla den pedagogiska verksamheten med förmedling och förankring. Här samverkar ny konst med befintlig konst och arbetet syftar till att öka intresset och kunskapen om konsten och konstens roll i samhället.
- Utveckling av genusfrågor genom genderbudgeting, kartläggning av konstkollektionernas sammansättning och bevakning av inköp ur genusperspektiv.

Strategiska framtidsfrågor:

För att kunna möta de kraftigt ökade behoven av offentlig konst i kommunen behöver budgeten öka i motsvarande grad. Enligt ett beslut från 2006 ska Uppsala kommun avsätta 1 % för offentlig gestaltning. Därefter har de kommunala bolagen bildats och investeringsmedlen har inte följt med den kraftiga byggexpansionen utan ligger kvar på en för låg nivå. För att uppfylla en procentregeln skulle Uppsala kommun behöva avsätta 30 miljoner kronor för 2018 och sedan följa byggutvecklingen med en fortsatt summa efter samma beräkning. En utökad investeringsbudget ställer också krav på utökning av tjänster för att kunna genomföra fler projekt.

Avdelningen för strategi & omvärld arbetar också med frågan om hur ansvarsområdena ska delas upp mellan kulturförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen gällande drift av konstverk i stadsrummet, exempelvis klottersanering, krossade glas och rengöring i anslutning till konstverk. Andra intressenter efterfrågar på samarbeten med kulturförvaltningen kring konstfrågor föranleder arbete med nya förslag till strukturer och processer.

Strategisk utveckling

Film

Uppsala har länge varit en livlig filmstad, Sveriges första filmstudio etablerades här. Filmskapandet i kommunen och regionen är expansivt med dokumentärer, långfilmer, konstfilmer och kortfilmer som låtit höra tala om sig och vunnit priser utomlands. Kulturnämnden har bidragit till realiserandet av flera av dem samt stödjer festivaler och biografers verksamhet. Regionen har en viktig roll som stödjare av filmskapande för både vuxna och unga. Inte minst med anledning av Ingmar Bergman är Slottsbiografen intressant för kulturturister och Fyrisbiografens utbud som alternativ till kommersiellt utbud är unikt i hela regionen. Internationella kortfilmfestivalen är en mycket viktig aktör året runt och bidrar med utveckling av internationell kortfilm och dokumentärer liksom av den svenska kortfilmen. Flera mindre

filmfestivaler har etablerat sig i Uppsala och Uppsala Filmstudio, belägen i Slottsbiografen, har utgjort ett viktigt nav för filmvisning och filmforskning. Omställningen i branschen till digitala filmvisningar har inneburit stora kostnader för icke-kommersiella aktörer på filmområdet i Sverige. I Uppsala kommun har kulturnämnden bidragit till att Fyrisbiografen nu har digitala projektorer. Även Stavby Bio i Alunda har digital projektor och filmvisningar varje vecka i bygdegården.

Nuläge

Landstingets kulturnämnd har det regionala ansvaret för att främja utvecklingen av filmkulturell verksamhet för barn och unga samt främja kompetensutveckling på filmområdet. De bedriver mediepedagogisk verksamhet och fortbildning av lärare, hyr ut kameror och ipads. Uppländska filmare kan söka regionalt filmstöd för produktion av kort- och dokumentärfilm - finansiellt, tekniskt och genom handledning. Filmenheten ger talangutbildningar, kurser och nätverksträffar. Uppsala kommun stödjer filmvisningar, filmfestivaler och ibland enskilda filmare som är verksamma här och har betydelse för kommunen. Kulturnämnden delar årligen ut ett filmpris till Ingmar Bergmans minne, pristagaren väljs ut av internationella juryn på Uppsala internationella kortfilmfestival. Flera professionellt ledda projekt gällande film och filmskapande på landsbygden, på kulturcentra och på fritidsgårdar har nyligen genomförts med kulturnämndens stöd. Kommunen har också en skolbioverksamhet som Utbildningsnämnden ansvarar för.

Strategiska framtidsfrågor

Om det unika för Uppsala tas tillvara kan utväxlingen bli mycket stor, både när det gäller barn och ungas kritiska tänkande till medier och vuxnas möjlighet att få tillgång till ett internationellt filmutbud utanför de kommersiella mainstreamkanalerna. Förutsättningarna finns här. Filmmediet har visat sig vara det som ungdomar är mest intresserade av att aktivera sig med. Kommunen bör undersöka hur man kan svara upp med möjligheter till det.

Musik

Uppsala har ett livaktigt musikliv med många utövande amatörer och professionella, både vokalt och instrumentalt. Stark sedan länge är körsången, kammarmusiken, jazzen, ungdomsmusiken och nationsklubbarna. Kyrkomusiken är välutvecklad, de religiösa samfundens roll som musikfrämjare kan inte underskattas. Livlig aktivitet råder framförallt i Domkyrkan och Missionskyrkan. Uppsala universitet har en lång tradition inom musikområdet. Svenskt körcentrum ligger i Uppsala och samarbetar med universitetet. Eric Ericsson- professuren finns här. Körtraditionen är mycket gammal och Allmänna Sången och Orphei Drängar har sin bas i staden.

Nuläge

Kulturnämndens resestipendium för körer sätter fokus på körmusiken. Webbplatsen Korsanguppland.se drivs av kulturnämnden i samarbete med Uppsala universitets körcentrum och är en viktig resurs för både körer och den intresserade allmänheten, Uppsala lär vara Sveriges körtätaste stad.

Uppsala konsert & kongress är ett nav för musiken, en arena för både lokala och internationella musiker men även andra arenor finns. Regionen har sin organisation, Musik i Uppland, med flera ensembler och är en viktig aktör som kommunen samarbetar med – till exempel när det gäller ungdomsevenemang och tävlingar i musik.

Kulturnämnden stödjer det fria musiklivet genom stipendier, stöd till verksamhet, evenemang och projekt. Nämnden ger också olika uppdrag som till exempel en serie konserter på landsbygden och i domkyrkan i samarbete med Musik i Uppland. Ett annat exempel är sommarmusik och barnprogram i

Parksnäcken, Stadsträdgården. Studieförbunden är en stor främjare av musiken i Uppsala. Särskilt när det gäller ungdomsmusiken och musikutövande lokalt i olika stadsdelar. Uppsala musikskola har nyligen omvandlats till Uppsala kulturskola och har en omfattande verksamhet. Uppsalas Musikklasser är en institution i föreningsform som har stor betydelse för musikutvecklingen.

Den livliga, berikande musikscenen i Uppsala med de många aktörerna i olika genrer är förstuds till stor del beroende av en medveten stöttning och samverkan mellan institutioner och det fria musiklivet. På senare år har en stark utveckling av Uppsala som musiksommarstaden skett. Sveriges bokningsbolag har upptäckt Uppsalas fördelar och många besökare är att vänta sommartid i Uppsala. Kulturnämnden för en dialog med Uppsala Konsert & Kongress om utvecklingsfrågor på både musik- och kulturområdet i stort.

Strategiska framtidsfrågor

För Uppsala har alltid svårigheten att nyttja en scen med erforderlig teknik varit en stötesten. Uppsala har ett så rikt musikliv och nya generationer musiker med driv och gränsöverskridande föreställningar tar plats. Den nya plattformen Köttinspektionen visar både musik, teater och dans. Omnikvarietet är en mycket liten scen där konstmusiken funnit en plats, liksom lilla Galleri 1 och Å-rummet.

Kammarmusiken som alltid varit stark i Uppsala och får allt fler unga, nyskapande utövare liksom jazzen med en ny liten scen på Uppsala Konsert & Kongress. Utan kulturnämndens stöd skulle alla dessa ha stora svårigheter att få en scen och arrangera konserter. Samarbeta mellan kulturnämnden och Uppsala Konsert & Kongress kommer att utvecklas och stärka kultur- och musiklivet. Infrastrukturen gällande information, marknadsföring, varumärket Uppsala kommer att ses över. Möjligheten till ett starkare engagemang i det lokala musiklivet från institutionerna kommer att stärka den. Men fortfarande saknas både scener och repetitionslokaler, en fråga som måste prioriteras om en stark utveckling ska ske på området. Med fördel kunde Östra City-området utökas med kulturlokaler för musik i befintliga hus.

Litteratur

Inom litteraturområdet finns förutom folkbiblioteken, som beskrivs under ett eget kapitel, en rad fristående aktörer i form av enskilda författare och andra personer som utövar det skrivna ordet på en professionell nivå samt flera olika föreningar. Nämnden ger kulturstöd till några av dessa genom stipendier och verksamhetsstöd. Nämnden delar ut två olika stipendier inom litteraturområdet; Stipendium till Jan Fridegårds minne samt Stipendium till förföljda författare – Fristad Uppsala. Det första är ett penningstipendium om 100 tkr som delas ut vartannat år och det senare är ett tvåårigt vistelsestipendium.

Det finns idag framförallt tre föreningar som kan knytas till litteraturområdet som får ta del av nämndens årliga verksamhetsstöd och det är Litteraturcentrum i Uppsala stad och län, Uppsala författarsällskap samt Poesi utan gränser.

Litteraturcentrum har sitt ursprung i Studieförbunden och har fortfarande en koppling till Studieförbunden men är idag en fristående förening. Litteraturcentrum bedriver verksamhet karakteriserad av att den riktar sig både till amatörer och professionella skribenter. En drivande tanke med föreningen är att stärka litteraturens roll, tillgången till eget skrivande samt kontakten och utbytet mellan professionella och amatörer inom litteraturområdet. Föreningar arbetar för att stärka det fria ordet och att bidra till att låta fler röster höras. Verksamheten finns spridd i flera olika lokaler både inom och utom kommunen. De lokaler som används mest är Uppsala stadsbibliotek (skrivarverkstäder i Skattkammaren), biblioteken i kommunens kulturcentra samt cafélokalen vid Walmstedtska gården (varje onsdag för mindre program, till exempel poesi). Ibland används även Uppsala stadsteater samt Teater Blanca för större evenemang. Även Grand används då det sker en samverkan med den så kallade Läs högt verksamheten som brukar ha sin final där en gång per år. Litteraturcentrum betalar ingen hyreskostnad för den verksamhet de bedriver i bibliotekens lokaler.

Uppsala författarsällskap har fått en lokal, en slags ”bas”, i Professorshuset vid Walmstedtska gården där man via nyttjanderättsavtal med kulturnämnden uppbär tillgång till två rum på andra plan i huset. Man har även rätt att i samverkan med Uppsala kommun och med Upplandsmuseets få tillgång till större lokal i huset vid cirka fyra tillfällen per år för större, mer publika, evenemang. Man har även mindre publika evenemang i de två rum man disponerar men då ryms max 20 personer per tillfälle.

Poesi utan gränser bedriver verksamhet i samverkan med i första hand skolan och med modersmåls lärare. Den samverkan som sker med kulturförvaltningen är framför allt den final som brukar hållas på Stadsbiblioteket i samband med världspoesidagen. Då fylls Stadsbiblioteket med ungdomar som läser poesi på sitt eget modersmål. En skrift brukar sammanställas efter genomförd final.

Nuläge

Litteraturcentrum har uppgett att de inte ser att det finns ett behov av fler lokaler. De vill att de scener och arenor som finns ska gå lätt att nyttja och att det ska finnas en samverkan mellan olika aktörer för att underlätta lokal tillgång etc. Uppsala författarsällskap tillkomst har delvis sitt ursprung i det starka behov av en mötesplats som författarna påtalade för flera år sedan. De uppgav då att de inte kände sig sedda och att det inte fanns någon arena som de kunde utgå från för att stärka litteraturen som konstform och de uppgav också ett behov av en träffpunkt för professionellt utbyte sinsemellan och även ett utbyte med publiken i Uppsala. Författarna pekade på Litteraturens hus i Oslo som en bra förebild för Uppsala. Ett annat behov som påtalades då var behovet av ett centralt beläget kulturhus som kunde fylla delvis den roll Litteraturens hus har i Oslo som en viktig träffpunkt för kollegor och för litteraturen som konstform men också ett ställe som skulle kunna vara ett levande kulturhus för genreöverskridande möten och en upplevelserik träffpunkt för flera olika konstformer, konstnärer och allmänhet.

Avdelningen för strategi & omvärld ser att de lokallösningar som finns idag i Walmstedtska gården är begränsade då möjligheterna att ha större sammankomster inte är optimala i kvarteret idag. Dessutom finns det intressen som inte är helt förenliga. Kommunens representationsverksamhet har sina behov av en försiktighet i öppenhet för allmänheten medan kulturföreningarna har behov av tillgängliga lokaler för att möta en publik. Ett strategiskt utvecklingsarbete pågår mellan avdelningen och de aktörer som finns idag i lokalerna vid Walmstedtska. I och med att nuvarande personella och ekonomiska resurser för lokalutveckling är begränsade försvaras utvecklingsarbetet.

En större samverkan borde ske mellan det fria kulturlivet och kulturförvaltningens institutioner där det fria kulturlivet i högre grad ses som en viktig tillgång för allas verksamhetsutveckling.

Strategiska framtidsfrågor

En utvecklad lokalsamverkan bör finnas där det är enkelt för det fria kulturlivet att veta hur man kan samverka med kulturinstitutioner, i första hand med bibliotek och med kulturcentra inom kommunen. Samverkan bör bygga på bådars intressen och leda till verksamhetsutveckling för alla parter. Hänsyn bör tas till, och en ökad förståelse bör finnas för, det fria kulturlivets och föreningars begränsade ekonomiska möjligheter. Likaså till deras svårigheter att kunna jobba med marknadsföring på samma villkor som institutionerna. Det är viktigt att få till stånd flexibla lokaler som är lätta att boka och använda för kulturföreningar och dylika aktörer utan att det leder till ökad belastning för personalen inom institutionerna och därmed ökade kostnader för kulturnämnden.

En centralt belägen lokal som är en mer neutral arena, med scener och arbetsrum/möteslokaler i olika storlek, för flera aktörer och konstformer där ingen enskild aktör upplevs ha äganderätt skulle vara

oerhört värdefull. Den arenan bör tillåta genreöverskridande konstupplevelser och möjliggöra stort inflytande och delaktighet från föreningar och det fria kulturlivets sida.

Bildkonst

Utvecklas

- Nuläge
- Strategiska framtidsfrågor
  - Utveckla konstverksamheten
  - Fler utställningsmöjligheter
  - Eftergymnasial konstutbildning
  - Kreativa och innovativa mötesplatser, möjlighet till eget skapande
  - Ateljéer
  - Gästateljéer/residensverksamhet
  - Ökade internationella och interkulturella utbyten
  - Ökat samarbete med näringsliv och besöksnäring

Museer

Utvecklas

- Beskrivning av området
- Nuläge
- Strategiska framtidsfrågor
  - Uppsala konstmuseums utveckling
  - Ansvaret för Bror Hjorths Hus lokaler
  - Utveckling av Biotopias lokaler
  - Fredens Hus utveckling
  - Samla ansvaret för Uppsala kommuns museer som ej ligger under KTN

Teater

Utvecklas

Beskrivning av området

Nuläge

Strategiska framtidsfrågor

- Bättre produktionsvillkor för fria grupper
- Ökat scenkonstutbud som når fler barn och unga
- Ökade möjligheter till eget skapande/pedagogisk verksamhet
- Ökad tillgång till mindre scener
- Stimulera återväxten

Dans

Utvecklas

Beskrivning av området

Nuläge

Strategiska framtidsfrågor

- Ökat utbud
- Scener
- Repetitionslokaler
- Danslokaler för föreningar

Barns och ungas fria tid

Kulturnämnden ansvarar för öppen fritidsverksamhet för barn och unga 5–25 år. Uppdraget genomförs med fritidsgårdar, i kommunal och föreningsdriven regi, fritidsklubbar i kommunal och extern regi, samt ett föreningsstöd till barns och ungas fria tid. Den kommunala verksamheten ansvarar avdelningen Fritid Uppsala för (se mer undre deras avsnitt i planen), medan Avdelningen strategi & omvärld ansvarar för uppföljning och stödgivning till de verksamheter som sker i föreningsregi.

Stöd till barns och ungas fria tid ges i form av verksamhetsstöd, projektstöd och evenemangsstöd. I verksamhetsstöd till barns och ungas fria tid ingår från och med 2017 verksamhetsstöd till föreningsdrivna mötesplatser som Fyrisgården, Ungdomen Hus, och Café Genomfarten. Större verksamheter har möjlighet att söka verksamhetsstöd över tre år. Beslut om stöd till barns och ungas fria tid sker i dialog med fritidsgårdar, bibliotek, kulturcentrum och med andra aktörer i kommunens stadsdelar. På så sätt ska stödet ingå i en helhet som stärker det främjande områdesbaserade arbetet med barn och unga.

Kulturnämnden har en överenskommelse med uppdrag till KFUM Uppsala för att driva fritidsgård och fritidsklubb i Gottsunda, dagläger på Alnäs friluftsgård och ungdomskulturhus i centrala Uppsala, nuvarande KFUM Vox Publicum.

Fritidsklubbar i extern regi

Lokal	Yta m ²	Kostnad (stöd) kr	Status	Övriga kommentarer
KFUM Gottsunda	476	Hyra 690 200 kr/år. 3 500 000 kr stöd fritidsgård. 1 290 000 kr stöd fritidsklubb.	10-årigt avtal från 2015. Helt nyrenoverade lokaler.	Bra anpassade lokaler för verksamheten. Stor öppen café- och samlingsdel, stort kök, studio två rörelserum, grupprum, TV-rum och TV-spelsrum
Uppsala Waldorfskola				Ingår ej i systemet med fritidsklubbar

Fritidsgårdar i föreningsregi

Lokal	Yta m ²	Kostnad (stöd) kr	Status	Övriga kommentarer
Café Genomfarten	308	602 140 kr/år.	Relativt nya och fräscha lokaler	Långtidshyr från Miab AB. Ändamålsenlig (byggd för verksamheten) med bra kök, cafélokal, replokal, biljardrum, filmrum, konst- och pysselrum, kontor, personalutrymmen.
KFUM Gottsunda	476	Hyra 690 200kr/år, betalar själva. 3 500 000 kr stöd fritidsgård 1 290 000 kr stöd fritidsklubb	10-årigt avtal från 2015. Helt nyrenoverade lokaler.	Bra anpassade lokaler för verksamheten. Stor öppen café- och samlingsdel, stort kök, studio två rörelserum, grupprum, TV-rum och TV-spelsrum
KFUM Ungdomskulturhus Svartbäcksgatan	302	Hyra 558 700 kr/år Ny lokal, öppnar i september	Helt nyrenoverade och anpassade efter verksamheten	Stor café och samlingsdel, utställningslokaler, kök, och ateljé

20 (Leoparden)				
Ungdomens Hus	1000	983 000 (hyra) 719 000 (verksamhet)	Stort behov av renovering och tillgänglighetsanpassning inkl hiss.	
Fyrisgården	890	1 331 000 (hyra) 1 036 000 (verksamhet)	Status ok, men många mindre rum, som inte alltid är ändamålsenliga eller tillgängliga.	Önskan om fler större rum

Österledskyrkan och Studieförbundet har överenskommelse med uppdrag om att driva musik- och kulturskola under 2017. Dessa verksamheter kommer dock att övergå till att söka det nya stödet för barns och ungas kulturutövande som även andra föreningar, studieförbund och stiftelser är välkomna att söka.

Nuläge

Det finns behov av tillgängliga kultur- och fritidslokaler i Uppsala. Det är bra om nya detaljplaner kan vara flexibla då det gäller ändamål. I centrala staden finns det sällan möjlighet att samverka med en skola, och enskilda hus/lokaler måste då kunna upplåtas för kultur- och fritidsändamål. Detta krockar dock ofta med de kommunala bolagens uppdrag att hyra ut till kommersiell verksamhet.

Ungdomens Hus är idag i lokaler som inte är tillgänglighetsanpassade och som är slitna. Här måste kommunen inom en snar framtid ta ett strategiskt beslut om lokalerna ska renoveras eller om man ska försöka hitta ersättningslokaler för föreningen. En renovering förutsätter troligtvis att det blir mer verksamhet i huset i samarbete med fler aktörer, ett slags kulturhus i centrala Uppsala, men då är också frågan om lokalerna är optimala för det.

KFUM Uppsala saknade tills helt nyligen lokaler för fortsatt verksamhet för sitt ungdomskulturhus, Vox Publicum, då de blivit uppsagda från sina nuvarande lokaler. De har nu hittat ersättningslokal, men skulle gärna medverka i ett eventuellt framtida centralt beläget kulturhus.

Strategiska framtidsfrågor

Uppsala har behov av ett kulturhus för unga och unga vuxna. Detta får dock gärna ligga i anslutning till ett kulturhus och en mötesplats för alla åldrar. Ute i stadsdelar och större tätorter bör det finnas närhet till kultur- och fritidsaktiviteter för barn och unga, där de kan utvecklas som individer och hitta sitt intresse. Barn och unga, oavsett bakgrund och var de bor i kommunen eller staden, ska känna att de är en del av Uppsala och att här finns det möjligheter.

Kultur för barn och unga

Sedan 2015 har kulturnämnden genom avdelningen för Strategi & omvärld tagit över ett övergripande ansvar för barnkultur. Avdelningen hanterar stödformer för kultur för barn och unga i skolan och på fritiden, men arbetar också strategiskt för att stärka barns och ungas tillgång till kultur.

Nuläge

Utöver det verksamhetsstöd som erbjuds professionella kulturaktörer, finns också stödformer som främjar just barnkultur, dels det arrangörsstöd som subventionerar kulturprogram i förskola och skola, dels det stöd till barns och ungas kulturutövande som kulturaktörer kan söka för att erbjuda barn och unga möjlighet till eget skapande. Avdelningen för strategi & omvärld samarbetar också med utbildningsförvaltningen runt de statliga Skapande skola-medel som årligen söks från Kulturrådet för att integrera kulturupplevelser i grundskolans undervisning.

Det arrangörsstöd som låter förskolor och skolor ta del av subventionerade kulturupplevelser (teater och dans) infördes 1993 och har i stort sett varit oförändrat sedan dess. Redan 2009 gjordes en genomlysning av stödet där vissa förändringar föreslogs. Avdelningen för strategi & omvärld har under 2017 delvis förändrat rutinerna runt stödets handläggning, vilket har underlättat förskolors och skolors ansökningsprocess och kraftigt ökat nyttjandegraden av stödet. Avdelningen genomför under 2017 en vidare översyn av stödformen.

Avdelningen för strategi & omvärld driver Kubik Uppsala, kommunens hemsida med samlade aktiviteter för barn och unga på fritiden. Hemsidan har också en systemsida, Kubik Uppsala Pedagog, som vänder sig till pedagoger i förskola och skola, med kulturprogram, stödformer riktade till skolvärlden, fortbildningstips och annan inspiration för att arbeta med kultur i förskola och skola.

Uppsala kommun har under en tidigare period haft en utvecklad struktur runt kultur i förskola och skola, med en samordnande barnkultursekreterare med kulturombud på skolenheterna knutna till sig. När tjänsten som barnkultursekreterare avvecklades försvann också kulturombudsfunktionen, även om vissa förskolor och skolor hållit fast vid att ha en kulturansvarig person på enheten. Avdelningen för strategi & omvärld arbetar intensivt med att förbättra kontakterna mellan kulturliv och skola. Avdelningen har ett uppsökande arbete gentemot skolvärlden för att sprida kunskapen om hemsidan Kubik Uppsala Pedagog, bygga upp ett nytt kulturombuds nätverk och erbjuda inspiration och fortbildning runt kultur i skolan. Avdelningen erbjuder också stöd till skolenheterna runt arbetet med kultur i skolan och med att hitta lämpliga kulturaktörer att anlita.

Avdelningen för strategi & omvärld ska under 2017 ta fram ett förslag till modell för kulturgaranti för barn och unga, i samarbete med utbildningsförvaltningen. En kulturgaranti ger barn och unga rätt till kulturupplevelser i skolan. I många kommuner med kulturgaranti innebär detta att barn och unga får ta del av utvalda former av kultur i olika årskurser, med utbud bestående av professionellt kulturliv från den egna kommunen och från andra delar av landet.

Uppsala kommun har ett rikt kulturliv där flera aktörer arbetar med barn och unga som målgrupp och erbjuder program och evenemang till förskola och skola. Kommunen går in med medel såväl genom kulturprogram i de egna verksamheterna som genom stödgivning till professionella aktörer. En viktig del av kulturgarantiarbetet blir att hitta en kostnadseffektiv modell som ger barn och unga en likvärdig tillgång till kultur utan att slå undan fötterna på det fria kulturlivet och dess möjligheter att arbeta för barn och unga.

Strategiska framtidsfrågor

För att uppnå en likvärdig tillgång till kultur i skolan finns det flera utmaningar att ta sig an för framtiden. Utöver ett nätverk i form av kulturombud på alla skolenheter krävs ändamålsenligt anpassade lokaler i anslutning till skolan, där olika kulturformer kan rymmas, och rimliga möjligheter för skolor att transportera sig till kulturinstitutioner. För en kommun av en sådan storlek som Uppsala behövs det också kultursamordnare som ansvarar för olika områden och tillsammans säkerställer barns och ungas tillgång till kultur.

Kostnader för kultur i förskola och skola är knutet till antalet barn och elever som är inskrivna i verksamheterna. Med ett förväntat ökande invånarantal i kommunen kommer även kostnaderna för en kulturgaranti, där barn ges rätt till kulturupplevelser, att öka i samma takt. I vissa andra kommuner med kulturgaranti planerar man budgetposten för kultur i skolan efter kommunens invånarantal.

Kultur i vård och omsorg

Kultur i vård och omsorg har som uppdrag att ge möjligheter för personer inom LSS och brukare inom äldreomsorg och socialpsykiatri att ta del av ett kulturutbud på sina egna villkor och efter egna förutsättningar. I och med Ädelreformen som trädde i kraft 1992 gick ansvar för vissa vårdinstitutioner över i kommunal regi till exempel äldreboenden. Det innebar även att ansvaret för den kultur i vården verksamhet som funnits inom Landstinget sedan 1950-talet följde med.

Kultur i vård och omsorg samordnar Kulturveckan – av, med och för människor med funktionsnedsättningar. Kulturveckan arbetades fram för 25 år som en möjlig plattform för kulturverksamheter och brukare inom LSS att bjuda in varandra och mötas.

I relation till verksamheten finns en daglig verksamhet, Odin Post, som arbetar med att åka runt med Minneslådor och Lättlästa-lådor samt arrangera café-verksamhet vid evenemang på Grand. Kultur i vård och omsorg har också i uppdrag från Knivsta kommun att anordna kulturevenemang på deras äldreboenden.

Nuläge

För alla tre målgrupper, personer inom LSS och brukare inom äldreomsorg och socialpsykiatri, anordnas kulturprogram under året.

Äldreboenden tar del av fyra evenemang per år. Olika verksamheter inom äldreomsorgen kan låna minneslådor samt är välkomna till kulturombuds dagar och läsombudsutbildningar. Nytt för i år är ett samarbete med Bibliotek Uppsala där man har tagit fram Bokkassar (böcker och föremål med olika teman). Under sommaren åker en orkester runt på bland annat verksamheter inom äldreförvaltningen i samarbetet med Kultur i vården, sommarjobb och Kulturskolan. Under 2017 kommer äldreboenden skriva avtal kring samverkan runt evenemangen på boendena. Ett försöks-projekt under våren 2017 är att ordna en filmstudiecirkel på äldreboenden i samarbete med Bilda.

Social psykiatrin erbjuds att ta del av Kulturonsdagar, evenemang på Tinget samt konserter på Parksnäcken. I samarbete med träffpunkter anordnas även en kulturfestival.

För personer inom LSS anordnas kulturevenemang på Grand. De erbjuds även att låna läsinspirationslådor med olika teman. Under sommaren finns möjlighet att ta del av Parksnäckans utbud. Varje år anordnas Kulturveckan – av, med och för människor med funktionsnedsättningar som Kultur i vård och omsorg samordnar. Ansvarig för verksamheten sitter med i styrgrupp för ett arvsfondsprojekt som rör denna målgrupp och som efter tre år avslutas 2017.

I samverkan med Region Uppsala arrangeras bemötandeföreläsningar. En annan samverkan med Region Uppsala är att vi delar ett ansvar för nätverket Kultur & hälsa i Sverige. Under 2017 kommer ett nytt politiskt program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar att implementeras i alla verksamhetsplaner. Ansvarig för kultur i vård och omsorg ansvarar för en arbetsgrupp inom Kulturförvaltningen som ska arbeta med att förankra programmet inom våra verksamheter. 2017 innebär även att Uppsala börjar sitt arbete med att bli en "Äldrevänlig stad". Ansvarig för kultur i vård och omsorg är kulturförvaltningens kontaktperson.

Strategiska framtidsfrågor

Den demografiska effekten kommer att påverka Kultur i vård och omsorg. Allt fler äldreboenden byggs och vill ha kulturevenemang och allt fler bor hemma med hemtjänst. Hur man kan jobba med den senare målgruppen finns behov av att se över. Inom en snar framtid kommer det även finnas behov av stöd för att uppdatera Minneslådorna. De togs fram som ett projekt i början av 2000-talet och det material som finns i har till viss del snart sett sin generation dö ut. Minneslådorna är små mobila

museer med olika teman som innehåller föremål som är tänkt att trigga igång minnet och sociala samtal, speciellt för dementa, och är mycket uppskattade.

En verklighet som hela Uppsala kommer behöva anpassa sig till är den demografiska effekten. Inom en tioårsperiod förväntas de äldre i Uppsala med vårdbehov att fördubblas. Kulturförvaltningen kommer därför behöva delta i alltmer förebyggande arbete utifrån målsättningen att medborgarna ska kunna vara friska och aktiva längre. Att tydligare visa på kulturupplevelser och kulturutövandets roll i ett livskraftigt och kreativt samhälle kan bli alltmer avgörande för att fördjupa och förtydliga kulturnämndens och kulturförvaltningens roll och betydelse för ett dynamiskt och levande Uppsala.

Det nya politiska programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar och även kommunens CEMR arbete visar på en vilja att se över och synliggöra de medborgare som av olika orsaker lever i ett utanförskap. Det innebär att det behövs ett ökat stöd och en satsning för att synliggöra dessa målgrupper samt handlingsplaner för att hitta vägar för Uppsala för att försöka få alla att känna sig delaktiga och välkomna. Begreppet "Kultur för alla" behöver undersökas. Ser vi alla dem som på grund av olika förutsättningar inte märks av i våra verksamheter?

Stöd och stipendier

Kulturnämnden ska främja ett mångsidigt konst- och kulturliv av hög kvalitet i Uppsala kommun i vilket samtliga invånare och besökare erbjuds delaktighet. Uppsala kommuns kulturpolitiska program, kommunens mål och budget, nämndens egen verksamhetsplan samt riktlinjer och stödformer för bidrag och stipendier till det fria kulturlivet är vägledande för arbetet och prioriteringar. Kulturnämnden är kommunens största bidragsgivare, både till antalet ansökningar om stöd och till summan av stöd.

Nuläge

Ett mångsidigt utbud för alla eftersträvas i stödet av professionell kultur i staden, i ytterområden och på landsbygden. Stödet till samarbeten mellan professionella och amatörer, internationella gästspel och utbyten, nydanande unga konstnärer i alla genrer, kulturföreningar och intresseorganisationer, kulturscener och utställningshallar, fria kulturinstitutioner, stora som små evenemang och festivaler på olika scener för olika åldrar - är väsentligt för att bygga en kreativ, attraktiv stad som både medborgare och företag vill vara en del av. Där är kulturnämnden den i princip enda stödinstitansen. En växande stad som vill vara internationell, mångkulturell och rättvis i sitt utbud av kultur måste satsa på stödet till det fria kulturlivet likaväl som till idrotten. Undersökningar visar att för uppsalaborna är den kulturella identiteten i kommunen viktig. Det behöver vi svara upp till.

Kulturnämnden ansvarar också för det kommunala stödet till studieförbunden. I Uppsala kommun söker nio av tio studieförbund kommunalt stöd. 85 % av budgeten fördelas enligt samma principer som folkbildningsrådet medan 15 % är riktade för kultur i vården-verksamhet. Studieförbunden efterfrågar tillgängliga och relativt billiga lokaler ute i stadsdelarna och i tätorterna på landsbygden. Flera studieförbund menar att det är för dyrt att hyra lokaler i Kulturcentrum. Flera studieförbund menar att Uppsala behöver ett centralt beläget kulturhus för föreningar och kommunala verksamheter, med lokaler för musikverksamhet, konsertverksamhet (amatörkultur), dans och teater. Det finns ett stort behov av scener och repetitionslokaler.

Nämnden fördelar även stöd inom barns och ungas fria tid, se mer om det i avsnittet ovan.

Strategiska framtidsfrågor

Den växande staden behöver en känsla av kreativitet, förhoppningar, intressant kulturutbud, nya infallsvinklar och subkulturer för att vara den attraktiva magnet som människor väljer för sitt yrkesliv, sina studier, sitt företag, sitt föreningsliv, sin familj och sin aktiva tid som senior. Det innebär att

kulturnämndens stöd till kulturlivets fria aktörer och organisationer behöver kunna svara upp mot idéer och behov på ett mycket brett område av aktiviteter, allt från program på bibliotek och bygdegårdar på landsbygden till stora internationella festivaler och händelser, sommar som vinter, för barn, ungdomar och vuxna med olika bakgrund. Uppsala skulle behöva utvecklas som internationell kulturstad för att vara det vassa alternativ som vi önskar. Kulturnämndens stödformer är effektiva för att väsentligt bidra till detta och blir mer verkningsfulla med större finansiering.

Evenemang

Kulturnämnden har det största ansvaret i Uppsala kommun vad gäller att arrangera egna och stötta fristående aktörers kulturevenemang. Kulturnämnden verkar genom kulturförvaltningen för att möjliggöra framväxten av hållbara evenemang med stark förankring i Uppsala. Kulturnämndens egna större evenemang är i dagsläget Kulturnatten, Nationaldagen, Medborgarskapsceremonin, sommarscenen Parksnäcken i Stadsträdgården, performancefestivalen Revolve, Internationella poesifestivalen Ordsprak med flera. Kulturnämnden stöttar också större internationella festivaler som gitarrfestivalen, kortfilmfestivalen och magi- och komedifestivalen, SWIMP improvisationsfestival, K.R.O.P.P dansfestival med flera. Andra evenemang med stöd från nämnden är till exempel Kultureras karneval, Uppsala krönikespel, ryska filmfestivalen, franska filmfestivalen, Allmänna Sångens konsert vid Gunillaklockan sista april, Gamla Uppsalas majfirande, blåsmusik från Domkyrkans torn under sommaren, teaterföreställningar, konserter, folkbildande aktiviteter, konsertkarusell på landsbygden, med mera. Kulturnämnden stödjer även utbyte och kontakter med andra länders kulturaktörer och instanser. Kulturnämnden samarbetar med universiteten, näringslivet, studentorganisationer med flera för att hela tiden skapa kreativitet och möjlighet till utveckling för Uppsala. Det är väsentligt för en stor kommun att ha möjlighet till både finansiellt och personellt stöd för att främja den strategiska utvecklingen av evenemang, inte bara stora men även små sådana. Små evenemang kan bli stora med rätt stöd, vilket samtliga nuvarande större kulturevenemang är exempel på. Det kräver en förvaltning som har kompetens, är lyhörd och som medvetet driver utvecklingen.

Kulturförvaltningens avdelning för strategi & omvärld har kompetensen att utveckla Uppsala på evenemangsområdet. I dagsläget råder dock osäkerhet kring ansvaret för utvecklingen av frågorna inom Uppsala kommun. För tio år sedan arbetade kommunen med en omorganisation kring evenemangsfrågorna för att effektivisera och samordna. Målet med genomlysningen och omorganisationen var att Uppsala kommun skulle vara en attraktiv evenemangsstad där arbetet med egna evenemang och externa arrangörer präglas av professionalism, samarbetsanda och utvecklingsvilja. De senaste åren har dessvärre brist på samarbete och diskussion kring utvecklingsfrågor gällande evenemang tyvärr inneburit en tillbakagång. Kommunledningskontoret har därför på nytt genomlyst frågan om samordning av evenemang med stöd av Uppsala kommun.

Nationella minoriteter

Målet för den svenska minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Särskilt barns rätt till sin kultur och sitt språk framhålls i minoritetslagen. De nationella minoriteterna är sverigefinnar, judar, samer, tornedalingar, romer. Kulturen har stor betydelse i dessa sammanhang, och arbetet i samråd med t ex sverigefinnar och romer har större chans att lyckas när projekt kan genomföras med hjälp av olika kultur- och konstuttryck. Hur väl vi lyckas inkludera och stärka beror på förmågan att samarbeta i kommunen och på graden av initiativ och drivkraft i utförandet. Den professionella kulturen kan vara av stor betydelse i dessa sammanhang. Betydelsefulla och identitetsstärkande projekt kan genomföras som får långsiktiga positiva effekter.

Nuläge

Uppsala är ett finskt förvaltningsområde och en pilotkommun för romsk inkludering. Kulturnämnden har en stor roll att spela för att främja de nationella minoriteternas språk och kultur och tar en aktiv del i

skapandet av möjligheter och utveckling på området. Regeringen kommer i juni 2017 att publicera en ny utredning om hur minoritetspolitiken har efterlevts i landets kommuner och vad som bör göras för att förbättra kommunernas ansvarstagande. En skärpning av kraven på åtagande är att vänta, det inbegriper även kulturnämndens ansvarsområde. För närvarande tar kulturnämnden ett stort ansvar i frågorna och samarbetar med andra nämnder. Gensvaret från minoriteternas har varit bra. Ett stort arbete finns dock att göra framöver för att medvetanadegöra kommunens medarbetare om lagen och dess intentioner. Hösten 2017 kommer därför utbildningar att ske, och workshops för att stärka samarbetet mellan förvaltningarna för att gemensamt kunna uppnå bland annat romsk inkludering.

Strategiska framtidsfrågor

Frågor om mänskliga rättigheter, nationella minoriteter och om hur väl vi lever upp till EU:s konventioner kommer att vara ett (av många) fokus för landets alla kommuner framöver. Det går att lyckas, med rätt vilja och inställning. Öppenhet, vilja att lära, självkritik och initiativförmåga behövs.

Kulturella och kreativa näringar

Utvecklas i nästa delrapport

- Beskrivning av området
- Nuläge
- Strategiska framtidsfrågor
  - Kulturskapare är ofta företagare och ska ses som en viktig resurs inom näringslivet

Besöksnäring inom kulturektorn

Utvecklas i nästa delrapport

- Beskrivning av området
- Nuläge
- Strategiska framtidsfrågor
  - Utifrån målet att Uppsala ska fördubbla besöksnäringen lyfta betydelsen av kulturverksamheterna i detta sammanhang.

Lokaler

I nuläget hyr kulturnämnden nedanstående lokaler som administreras av Avdelningen för strategi & omvärld.

Konstmagasinet, Uppsala slott

Strategi & omvärld hyr idag magasinlokaler i Uppsala slott i anslutning till Uppsala konstmuseum.

Utställningslokal, Uppsala stadsteater

Strategi & omvärld hyr idag en utställningslokal på Uppsala stadsteater för pedagogisk förankring av den offentliga konsten.

Gottsunda kulturhus

Kulturnämnden förhyr lokaler av UKFAB i Gottsunda Centrum. I lokalerna bedriver Ateljéföreningen Konstjord, Föreningen Gottsunda Dans & Teater och Studieförbundet Kontakten verksamhet. Föreningarna och studieförbundet har så kallade nyttjanderättsavtal med kulturnämnden. Föreningen Gottsunda Dans & Teater får även ett verksamhetsstöd av kulturnämnden. Även Gottsundabibliotekets lokaler ingår i förhyrningen. Arbetsmarknadsnämnden ersätter Kulturnämnden för Studieförbundet Kontaktens hyra. Uppsala kommuns fastighets AB (UKFAB) ansvarar för lokalerna Kulturpunkten och Market och har en person anställd för att samordna verksamheten i kulturhuset.

Kulturförvaltningen har en verksamhetsledare för det närliggande kulturcentrumet Treklängen anställd som samordnar verksamheten där samt driver utåtriktade aktiviteter tillsammans med övriga kommunala verksamheter och det lokala civilsamhället i Gottsunda.

Lokalerna i Gottsunda kulturhus skulle kunna optimeras mer och fler verksamheter skulle kunna rymmas där. Kulturförvaltningen har för närvarande i uppdrag att i dialog med Uppsala Kommuns Fastighet AB, och andra berörda förvaltningar, göra en fördjupad utredning av Gottsunda kulturhus och Mötesplats Treklängen. Utredningens kärnfrågor är lokaler, organisation, verksamhetsutveckling och samordning.

Walmstedtska gården

Kulturnämnden hyr idag den övre våningen i det så kallade Professorshuset. Genom nyttjanderättsavtal upplåts lokalerna till Upplandsmuseet och Uppsala författarsällskap.

Lokal	Yta m ²	Kostnad tkr/år	Status	Övriga kommentarer
Stationsgatan 17	230	508	Nyrenoverat	Kontorslokal
Uppsala slott		36		Magasin offentlig konst
Uppsala stadsteater		5		Utställningslokal offentlig konst
Gottsunda kulturhus				Nyttjanderättsavtal med Konstjord, Gottsunda Dans & Teater, Kontakten. UKFAB står för samordnare av gemensam verksamhet.
Walmstedtska gården				Hyra av övervåningen. Nyttjanderättsavtal med Uppsala författarsällskap och Upplandsmuseet.

Bibliotek Uppsala

Bibliotek Uppsalas verksamhet lyder under bibliotekslagen (SFS 2013:801). Den säger att biblioteken dels ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsbildning och fri åsiktsbildning, dels främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Syftet med folkbiblioteksverksamheten är övergripande att tillgängliggöra medier och aktiviteter som stödjer den enskilde individens kunskapsbildning och läsande.

- Biblioteken arbetar uppsökande och läsfrämjande - när det är möjligt i samarbete med civilsamhället och andra aktörer.
- Biblioteken stärker sin funktion som demokratiska kulturmötesplatser.
- Biblioteken bidrar till att minska den digitala klyftan i samhället.
- Biblioteken arbetar främjande och förebyggande i samarbete med bland andra BVC, förskola och skola.
- Biblioteken arbetar för Läsoplevelser och lärande i en rofylld miljö.

Biblioteksservice finns på bibliotek i Almunge, Björklinge, Bälinge, Eriksberg, Gottsunda, Gränby, Salabacke, Stenhagen, Storvreta, Sävja, Vattholma, Vänge och vid Stadsbiblioteket i centrala Uppsala samt via mobil verksamhet (biblioteksbussar och bokbil) och via det alltid tillgängliga digitala biblioteket på nätet.

Biblioteksservice finns fysiskt, mobilt och digitalt i hela kommunen.

Lägg in kartbild över biblioteksverksamhet

I verksamhetsbeskrivningen för Bibliotek Uppsala står att bibliotekens utbud av medier och aktiviteter präglas av allsidighet och kvalitet. Biblioteken censurerar inte, men uppdraget har sin grund i alla människors lika och oinskränkta värde. Biblioteken är genom medier, programverksamhet och medarbetarnas kompetens och förmåga att göra urval, resurser för att sätta ord, tankar och åsikter i sammanhang.

Meröppet är ett system för att ge användarna tillgång till bibliotekets lokaler och medier på tider då biblioteket inte är bemannat. Inpassering och registrering sker med bibliotekskortet. Syftet med meröppna bibliotek är att öka tillgängligheten, utan att minska på den tid då biblioteket är öppet med personal. Meröppet ska prövas på ett eller flera bibliotek under perioden 2016-2018.

Biblioteksverksamheten är tillgänglig för alla, såväl medborgare i kommunen som personer som vistas tillfälligt i Uppsala under längre eller kortare tid.

Barn och unga är prioriterade målgrupper för biblioteksverksamheten i Uppsala kommun. Bibliotekslagen anger också att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, åt nationella minoriteter och åt människor med annat modersmål än svenska.

Bibliotek Uppsala bidrar till ett meningsfullt liv för äldre genom varierad, öppen och tillgänglig verksamhet på biblioteken och genom goda möjligheter för dem som inte själva kan komma fysiskt till ett bibliotek att få del av litteratur och information via Boken kommer-service, e-medier och talböcker. Biblioteksservice erbjuds på äldreboenden.

Biblioteken bidrar aktivt till att Uppsala är en öppen och solidarisk kommun avseende flyktingmottagande och särskilt avseende ensamkommande barn.

Nuläge

Nedanstående tabell visar var det finns bibliotek i Uppsala kommun idag.

Lokal	Yta m ²	Kostnad kr	Öppet (tim/dgr)	Användning (2015)	Status	Övriga kommentarer
Almunge		Ingen hyra	5/1	Utlån: 4 621 Besök: 937 (manuella stickprov)	I huvudsak skolbibliotek. Bibliotekarien anställd av skolan. Bibliotek Uppsala köper del av tjänst av skolan. Slitna lokaler	I huvudsak skolbibliotek. Bibliotekarien anställd av skolan. Bibliotek Uppsala köper del av tjänst av skolan. Om skolan behöver lokalerna för annat än bibliotek, kan även folkbiblioteket försvinna. Biblioteksbussarna kör i närheten.
Björklinge	158	161 972	15/3	Utlån: 34 278 Besök: 19 123	Små, slitna lokaler. Läget vid skolan är bra i relation till elever och pedagoger, men inte helt optimalt i relation till allmänheten.	Önskemål om mer plats för programverksamhet, läsplatser och bättre utrymmen för medarbetare. Möjligt som meröppet
Biblioteks-bussarna			Se turlistor	Utlån: 99 657 Besök: 30 763	Behov av att byta ut en buss inom ett par år.	Biblioteksbusar behövs som komplement till andra fysiska bibliotek för människor på landsbygden, för förskolor som ligger långt ifrån bibliotek och i vissa fall även för skolor (genom avtal). Mobil verksamhet kan användas mer än idag för tillfällig, uppsökande verksamhet (resursfråga).
Branting	619	546 688	40/6	Utlån: 77 658 Besök: 79 776	De publika lokalerna är i ok skick. Behov av viss uppfräschning av administrativa ytor.	Tysta läsplatser saknas. Lokalerna kan komma att bli för små inom några år, eftersom området växer. Biblioteket är inarbetat på nuvarande plats, men det är i Årsta som stadsdelen växer.
Bälinge		491 159	18/4	Utlån: 33 185 Besök: 25 064	I huvudsak bra lokaler. Behov av uppfräschning av ytor för barn.	
Eriksberg	340	407 650	22/5	Utlån: 56 856 Besök: 52 400	Lokalerna i gott skick. Behov av viss uppfräschning i entré och korridor mot skolan. Placeringen bra i området.	Programrum saknas, liksom rum för interna möten (skulle eventuellt kunna vara samma rum). Behov av fler studieplatser. Lokalerna är trånga. Eftersom Eriksberg växer kommer behovet av större ytor öka. Delvis beroende av Rosendalsområdets utveckling.
Gottsunda	948	2 333 992	51/7	Utlån: 146 664 Besök: 179 730	Ganska nya lokalerna men i behov av uppfräschning på grund av hårt slitage. Bibliotekets placering i Gottsunda centrum är bra, men läget i kulturhusdelen där	Tysta läs- och studieplatser saknas i hög utsträckning. För lite plats för unga. Lokalerna är inte anpassade för hela klasser eller förskolegrupper. Svårt att exponera medier. För små lokaler. Belysningen är bristfällig.

					det ofta är stängt runt omkring är inte optimalt.	
Gränby	276	300 000	18/4	Utlån: 36 191 Besök: 40 176	Lokalerna är i gott skick. Biblioteket ligger rätt i relation till skolorna, men för allmänheten finns mer centrala lägen.	Programrum saknas, liksom rum för studier. Akustiken kan vara störande. Personalutrymmena är små och otillräckliga.
Stadsbiblioteket Vuxen	6 278	11 671 405	61/7	Utlån: 1 039 575 Besök: 770 232	Lokalerna är överlag i gott skick och ligger centralt i centrum.	Möbler och andra inventarier behöver rustas upp/bytas ut. Trycket på biblioteket är stort och ofta saknas grupprum och platser för läsning eller studier. Eftersom stadsbiblioteket är ett bibliotek för hela Uppsala, så ökar trycket i takt med att olika delar av staden växer.
Stadsbiblioteket Barn			57/7			Mer yta för små barn, fler platser att sitta och läsa på. Fler platser och bättre yta för grupper av barn i skolåldern som till exempel gör läxor på biblioteket.
Stenhagen	561	1 214 399	38/7	Utlån: 70 219 Besök: 58 496	Lokalerna är i gott skick. Biblioteket ligger centralt i Stenhagen, men inte precis i stråket där människor rör sig. Många tror att biblioteket är till för skolan och inte för allmänheten.	Ont om bra läsplatser. Västra Stenhagenskolan betalar viss hyra och använder därför delar av lokalen för undervisning och möten. Bättre skyltning skulle öka synligheten för biblioteket.
Storvreta	813	1 178 752	23/5	Utlån: 68 013 Besök: 58 704	I gott skick, men med normalt slitage efter 25 år. Biblioteket ligger bra i området.	Mycket rymliga lokaler som också hyrs/lånas ut till många aktörer i lokalsamhället och till Kulturskolan. Svårt med parkering.
Sävja	361	770 736	36/6	Utlån: 55 506 Besök: 80 020	Nya, fräscha lokaler. Även tillgång till lokalerna i övriga kulturcentrumet.	Efterfrågan på tysta läsplatser. Biblioteket ligger rätt i området – även om avsaknaden av kommersiella och andra aktörer i närheten minskar flödet av människor
Vattholma	172	107 512	10/3	Utlån: 14 205 Besök: 5 899	Gott skick. Lokalerna har renoverats på grund av ombyggnad. Meröppet har införts. Biblioteket ligger mycket bra i området.	I relation till öppettider och användning är lokalerna adekvata. Dock saknas särskilt programrum och plats för helt tyst läsning.
Vänge		132 000	12/4	Utlån: 21 035 Besök: 19 176	Lokalerna är i bra skick. Eftersom Vänge i huvudsak är ett skolbibliotek, ligger det rätt. För allmänheten hade en annan placering eventuellt varit bättre.	Lokalerna är inte anpassade för programverksamhet.

Kända behov för utveckling av bibliotek 2017- 2021

Etablering i Rosendal

Etablering i Ulleråker

Etablering i Gränbystaden

Utökad barnavdelning på Stadsbiblioteket

Meröppet på fler bibliotek på landsbygden

Utreda och eventuellt flytta biblioteket i Björklinge

Områden med behov på längre sikt

Utöka verksamheten i Eriksberg, Storstreta och Gottsunda

Framtid

Biblioteken har ett brett uppdrag att dels stödja människors läsutveckling och intresse för litteratur och annan kultur, dels bidra till det demokratiska samhällets utveckling genom fri åsiktsbildning och kunskapsbildning. Biblioteken vänder sig till alla.

Biblioteken är teknikintensiva. Verksamheten fungerar och utvecklas genom en kombination av enkel och i hög grad teknikdriven logistik för självservice å ena sidan och personliga möten med medarbetare med hög kompetens å den andra. Det är rimligt att tro att verksamheten även på 15–20 års sikt kommer att fortsätta att utvecklas i de två spåren. Digitalisering och teknikutveckling bidrar till att effektivisera vissa processer och verksamheter. Samtidigt ställer den tekniska utvecklingen krav på att biblioteken ligger i framkant, eftersom det inte sällan är på biblioteket som man första gången tar del av ny, kundnära teknik. Att tillgängliggöra teknik är en del av bibliotekets demokratiska uppdrag.

Biblioteken påverkas starkt av globalisering och migration: nya grupper använder bibliotekets resurser och tjänster samtidigt som gamla grupper finns kvar som användare. Behovet av språkkompetens hos medarbetarna kommer att öka. I övrigt kommer både en breddning och fördjupning av medarbetarnas kompetens att krävas. Breddning kan ske genom att andra akademikergrupper än bibliotekarier anställs, till exempel pedagoger eller journalister. Fördjupning bör ske inom områden som källkritik, informationshantering och metoder för läsfrämjande arbete.

Behovet av flexibla ytor som kan anpassas efter olika behov kommer inte att minska. Ett samtida och framtida bibliotek bör rymma plats för olika verksamheter, olika målgrupper och för skiftande behov av samtal, aktivitet och tystnad. Bibliotekens trovärdighet ligger i hög grad i ett brett och allsidigt utbud som inte styrs av påtryckningar. Biblioteken behöver utvecklas och säkras som platser för samtal och möten i demokratiska former: där åsikter kan brytas, men där formerna gör att människor kan vara trygga.

Biblioteken är starkt konkurrensutsatta. Det finns många aktörer, såväl kommersiella som ideella som erbjuder verksamheter som ligger nära bibliotekets. Bibliotekets konkurrensfördel ligger i bredden och i det inkluderande tilltalet. Att bibliotekets tjänster är gratis för användaren kan vara en fördel, men det räcker inte. Verksamheten måste utvecklas och anpassas inom ramen för uppdraget för att vara fortsatt attraktiv för Uppsalaborna.

Demografiska faktorer har stor påverkan på biblioteken. I Uppsala, liksom i övriga Sverige, växer gruppen äldre (från 80 år och uppåt). Det motiverar att den uppsökande verksamheten riktad till människor som inte själva kan ta sig till ett fysiskt bibliotek ska ha fortsatt hög prioritet. Här ligger Bibliotek Uppsala redan långt framme, jämfört med andra kommuner.

Människor tenderar att ställa allt större krav på snabb och effektiv service, anpassad efter individuella behov. Efterfrågan på olika ”on-demand”-lösningar (omedelbar tillgång till medier och texter, till

handledning inom nischade områden, till aktuell programverksamhet med mera) kan förväntas öka, liksom kraven på att biblioteket ska vara tillgängligt digitalt, men även fysiskt, när man har tid att besöka det. Mer användaranpassade öppettider kommer att krävas. Meröppet är *ett* sätt att möta det behovet. Andra sätt är att utveckla olika ”service-nivåer” för olika bibliotek och/eller för olika tider och målgrupper på ett och samma bibliotek.

Urbanisering är en global trend och också utmärkande för det sätt som Uppsala förväntas växa på. I ett antal noder planeras förtätad bebyggelse. Parallellt med detta sker utbyggnad på landsbygden.

Biblioteken i Uppsala behöver därför utveckla och anpassa öppettider och tillgänglighet. Lokalerna kan behöva anpassas för ännu större flexibilitet än idag. Aktiviteter kopplade till läsning och demokratisk utveckling bör ges plats på alla bibliotek, i olika omfattning. Teknik och urbanisering gör att gränserna för vad som är en arbetsplats – här i första hand ur ett användarperspektiv, men det gäller i hög grad även bibliotekets medarbetare – suddas ut allt mer. Biblioteken bör för att behålla sin attraktivitet och angelägenhet ge användarna möjlighet till olika former av platsberoende arbete. Vid nyetablering bör det vara en aspekt som särskilt beaktas.

Det digitala biblioteket behöver fortsätta att utvecklas för att ge tillgång till medier och tjänster på nätet för människor som föredrar att möta biblioteket där och för människor som av olika skäl, till exempel funktionsnedsättning och ålder, har svårt att ta sig till ett fysiskt bibliotek.

Utgångspunkter för biblioteketablering.

Förslag till biblioteksplan för Uppsala kommun anger de utgångspunkter som bör vara vägledande vid nyetablering av bibliotek:

- Ett läge som innebär att biblioteket finns där människor naturligt rör sig och där olika generationer och grupper av människor möts.
- Lokaler som är flexibla och som möjliggör att biblioteket kan utvecklas och förändras i takt med att lokala behov skiftar.
- Generösa öppettider utifrån användarnas behov.
- Samverkan och samlokalisering med andra verksamheter där det är möjligt.
- Lokalerna ska utformas så att det alltid finns möjlighet att införa meröppet.

Biblioteketablering och biblioteksförstärkning i det växande Uppsala

Uppsalas befolkning förväntas öka i hela kommunen, men fram för allt i ett antal stadsnoder och stadsdelsnoder. Den politiska inriktningen är att Uppsala ska växa smart och hållbart även på landsbygden. Hela kommunen ska hålla ihop.

Utifrån resonemangen ovan – som bygger på det som är kända eller antagna fakta idag – skulle biblioteksstrukturen inom Uppsala kommun kunna utvecklas enligt följande punkter under de kommande cirka 15 åren:

Fortsatt utveckling av den del av den uppsökande verksamheten som vänder sig till personer som på grund av ålder eller funktionsnedsättning inte själva kan ta sig till ett fysiskt bibliotek. Utvecklingen möjliggörs genom en utvecklad mobil verksamhet, medarbetare med hög kompetens samt en hög användning av befintlig och ny teknik för att underlätta distribution och logistik.

Fortsatt utveckling av det digitala biblioteket för att möta de behov som finns av medier och tjänster på nätet dels för personer som på grund av till exempel ålder eller funktionsnedsättning har svårt att ta

sig till ett fysiskt bibliotek, dels för personer som av andra skäl föredrar att använda biblioteket digitalt.

Nytablering av biblioteksverksamhet i olika omfattning och med olika inriktning i anslutning till Gränbystaden (där biblioteket når dels de som bor i området, dels en stor del av landsbygdsbefolkningen som passerar Gränby av olika skäl), i Rosendal och i Ulleråker. Etablering vid Börjetull kan bli aktuell, eftersom avståndet till närmaste bibliotek (Stadsbiblioteket) är cirka 3 kilometer. Etablering vid Årsta torg är likaså möjlig med hänsyn till områdets expansion. Prioritering bör ligga på Gränbystaden samt på Rosendal och/eller Ulleråker.

En förstärkning av biblioteken i Eriksberg, Storvreta och Gottsunda, eftersom områdena växer. Även Stadsbiblioteket bör förstärkas på sikt. Här bör ytterligare utbyggnad, i första hand av barnavdelningen utredas vidare.

Befintliga landsbygdsbibliotek förstärks och bör inom en fem-årsperiod erbjuda meröppet. Biblioteket i Björklinge kan eventuellt flyttas till ett mer centralt läge på orten. Den mobila verksamheten fortsätter att utvecklas för att komplettera de områden på landsbygden som saknar fysiska bibliotek. Mobil biblioteksverksamhet kan även vara ett komplement i stadsdelar som saknar ett fysiskt bibliotek.

Fritid Uppsala

Fritid Uppsala tillhandahåller en innehållsrik och strukturerad öppen fritidsverksamhet av god kvalitet i en trygg miljö för barn och unga. Fritidsverksamheten erbjuds via fritidsklubbar, fritidsgårdar, allaktivitetshus och ungdomskulturhus. Fritidsverksamheten ska utgå från ett främjande perspektiv och den huvudsakliga inriktningen för verksamheten är hälsa, kultur och lärande. Verksamheten ska ha stort fokus på delaktighet, samverkan och allas lika värde och ingen ska missgynnas på grund av sitt kön.

Barns och ungas egna erfarenheter, kunskap och intressen ska tas till vara på ett sådant sätt att deltagarna upplever meningsfullhet och framtidstro och ges förutsättningar att utveckla egen identitet samt förmår utveckla verktyg att hantera sina framtida liv. Verksamheten ska stimulera brukarnas eget skapande och förmedla nya upplevelser, gemenskap och inspirera till kulturutövning.

Barns och ungas entreprenöriella förmågor och självorganisering ska stärkas. Fritiden har betydelse för barns och ungdomars identitetsskapande. Ungas identitetsutveckling och bildning sker i allt högre utsträckning på fritiden. Fritidsaktiviteter av god kvalitet ökar ungdomars möjligheter till etablering i vuxenlivet och kvalificerar för yrken och framtida försörjning.

Möjligheten att utveckla fritidsgårdar till lokala bildningscentrum ska undersökas och samverkan ska ske med föreningar och andra aktörer inom verksamhetsområdet.

Fritid Uppsala består av 17 fritidsgårdar som fungerar som mötesplatser för ungdomar i åldrarna 13–18 år. På de flesta av Uppsalas fritidsgårdar bedrivs även fritidsklubb för barn 10–12 år. På Allaktivitetshuset Allis bedriver Fritid Uppsala aktiviteter inom dans, skate, klättring, parkour, BMX och kickbikes. Nya aktiviteter planeras och föreningar och andra organisationer ska stimuleras att starta verksamhet i huset.

Fritidsklubb är en öppen fritidsverksamhet som erbjuds barn 10–12 år i enlighet med skollagen. Öppen fritidsverksamhet utgår från barnens behov av fritidsaktiviteter och möjlighet att utveckla intressen. Verksamheten anpassas efter barnets ålder och bygger på barnets behov. Verksamheten når många av kommunens 10–12 åringar och har en relativt bra geografisk spridning. Kostnaden för vårdnadshavare är 200 kronor per månad för ett inskrivet barn på fritidsklubb. Barnet kan skrivas in på valfri fritidsklubb, oavsett var barnet bor eller går i skolan.

Fritidsklubben har en viktig förebyggande roll med bra tillgänglighet, låga avgifter, och en verksamhet som bedrivs på barnens villkor. Totalt finns 21 fritidsklubbar i kommunal regi. Fritidsklubbarna har öppet på eftermiddagar och heldagsöppet på lovdagar och skollov. Verksamhetens huvudsakliga inriktning är barn- och ungdomskultur, delaktighet och möjlighet att utveckla intressen.

Fritid Uppsala arrangerar ungdomsevenemang och fritidsverksamhet vid Grand i form av konsert- och ungdomskulturverksamhet, ungdomscafé och uthyrningsverksamhet. Verksamheten ska också aktivt samverka med andra organisationer som lokala föreningar. Kulturhuset Grand genomför över 200 arrangemang och cirka 150 ungdomsinitiativ per år.

Fritid Uppsala genomför större drogfria evenemang vid skollov och storhelger, såsom skolavslutning, kulturnatt och valborg. Samordning av aktiviteter görs även på lov.

Verksamhetens målgrupper är barn 10–12 år (fritidsklubb) och 13–18 år (20 år) tonårsverksamhet och evenemang. Ungdomar 18–25 år är en målgrupp som behöver lyftas fram. Fritid Uppsala bidrar aktivt

till att Uppsala är en öppen och solidarisk kommun avseende flyktingmottagande och särskilt avseende ensamkommande barn.

Nuläge

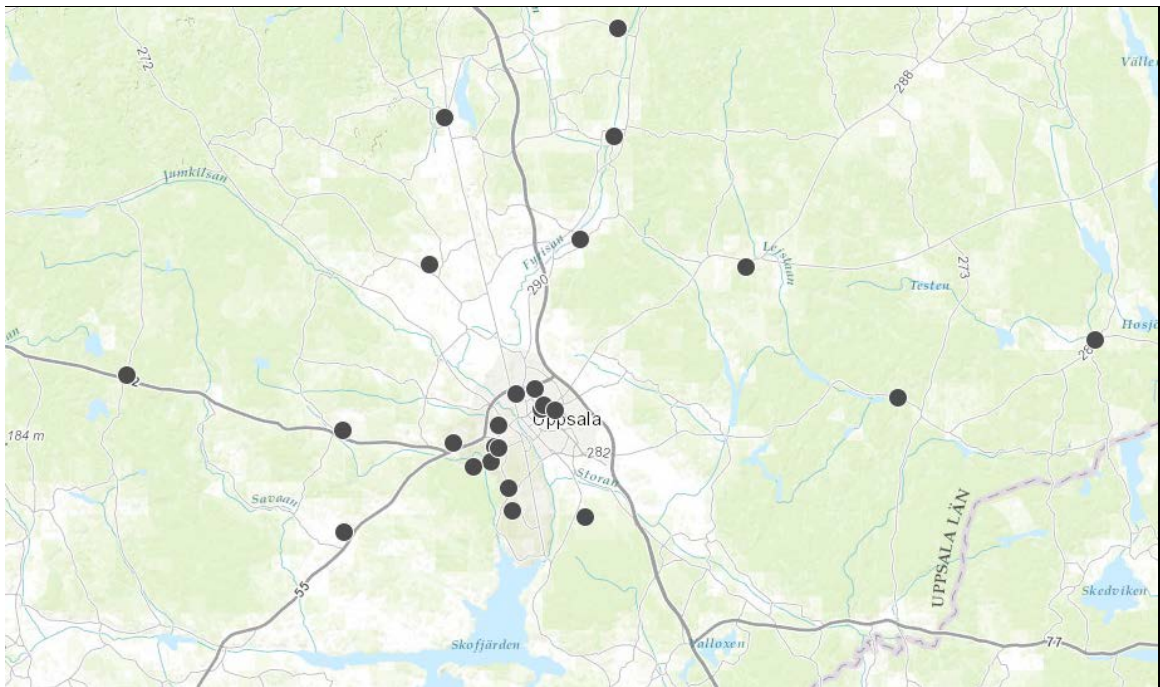
Fritidsklubbar/fritidsgårdar i kommunal regi

Lokal	Yta m ²	Kostnad kr ⁷	Status	Övriga kommentarer
Storvreta fritidsgård/ fritidsklubb	426	448 263	Slitet men bra lokaler	Ligger i Ärentunaskolan, eget kontrakt
Vattholma fritidsgård/ fritidsklubb	352	290 400	Slitet	Moduler. Ligger bredvid skolan
Skyttorp fritidsklubb		152 780	Begäran om lokal- förändring gjord. Ny lokal på gång i Skyttorps skola. Den behöver tillgänglig- hets anpassas	Extern lokal. Eget kontrakt. Uppsaid Flyttar in i skolan 2017
Björklinge fritidsgård/ fritidsklubb	468	497 344	Slitet men bra lokaler.	Ligger i Björkvallskolan, eget kontrakt
Bälinge fritidsgård/ fritidsklubb	202	187 519	Begäran om lokalförändring gjord. Lokalen för liten. Finns med i planeringen av nya skolan. Förslag på lokal	Ny skola 2020
Domaringens fritidsklubb Tunets fritidsgård	400	330 000	Utifrån antal nuvarande och kommande fritids- klubbarn behövs fler lokaler, hyr sporthall	Ligger vid Domaringens skola. Moduler som blivit permanenta. Eget kontrakt.
Almunge fritidsgård/ fritidsklubb	327	311 089		Ligger vid Almungeskolan. Eget kontrakt
Gävsta fritidsgård/ fritidsklubb	158	154 050	Gammal omodern byggnad. Ej tillgänglig- hetsanpassad.	Ligger i gamla kommunhuset. Eget kontrakt
Löten fritidsgård/ fritidsklubb	450	517 473	Renoveringsbehov.	En av tre fastigheter. (gammalt elevhem). Kommunens lokal
Gränby fritidsgård/ fritidsklubb	393	433 487	Renoveringsbehov	Ligger i Gränbyskolan. Eget kontrakt. Utveckling av kulturcentrum
Brantingsgården fritidsgård/fritidsklubb	150	128 060	Nyrenoverade lokaler.	Behöver utöka ytan, kan utvecklas om UVEN går ur delar av sin lokal (caféet).
Kvarngärdet fritidsklubb	259	242 683	Begäran om lokal- förändring gjord. Till- gänglighetsanpassning gjord 2017.	Ligger i Kvarngärdesskolan. Eget kontrakt. Ny skola planeras 2020. Vår lokal ligger i källarvåning.
Sävja fritidsgård/ fritidsklubb	399	851 865	Nyrenoverade lokaler.	Fritidsgården/fritidsklubben är en del av kulturcentrum. Fritidsgården har sin hemvist på entréplanet men har tillgång till lokaler på flera plan. Lokaler i flera plan inne-bär svårt med överblick och är personalkrävande
Stenhagen fritidsgård/ fritidsklubb	450	720 950	Varmt på sommaren och kallt på vintern.	Fritidsgården är en del av kulturcentrum. Eget kontrakt.
Vänge fritidsgård/ fritidsklubb	207	357 510	Ändamålsenliga.	Ligger vid Vänge skola. Eget kontrakt. Samma byggnad som matsal, sporthall

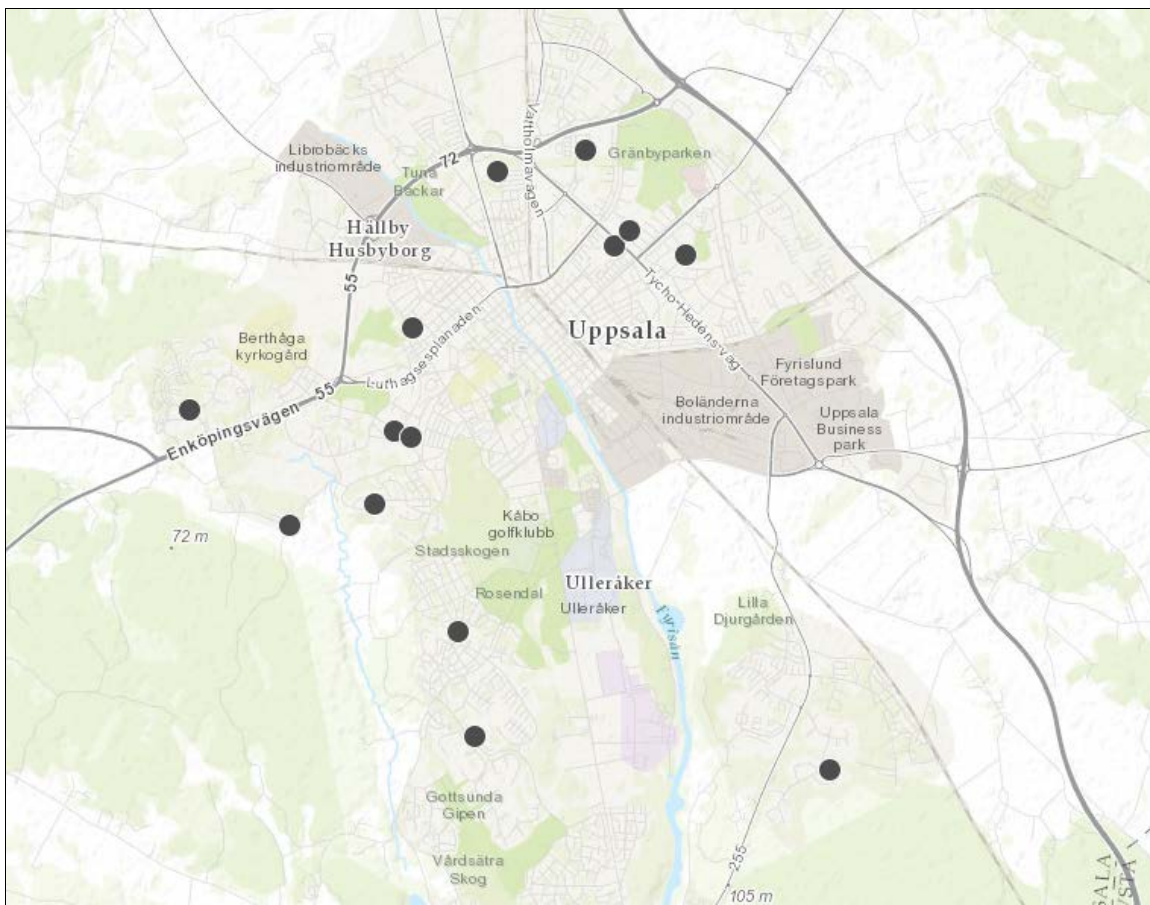
⁷ Fritidsgård och fritidsklubb delar hyran 50/50 där båda verksamheterna finns i lokalen.

				och bibliotek.
Järlåsa fritidsgård/ fritidsklubb			Nyrenoverad.	Ligger i Järlåsa skola, källarlokal. Inget kontrakt.
Eriksberg fritidsgård/ fritidsklubb	350	419 640	Ändamålsenliga	Eget kontrakt. I framtiden när Eriksberg växer skulle det vara bra med lokaler i anslutning till bibliotek, idrottshall och matsal/aula. Kan utvecklas till kulturcenter.
Tiunda fritidsgård/ fritidsklubb	350	76 212 Ny hyra cirka 1 mkr	Evakueringslokal i Fyrisskolan. Hyran är Tiundas ursprungshyra	Tiundaskolan står klart ht 2018.
Ramsta fritidsklubb	143	129 023	Ej tillgänglighets- anpassad. Använder nu idrottshallen en gång/vecka och mycket utomhus.	Ny lokal HT 2018. Ny hyra ännu ej känd.
Disponentvillan	252	207 039	Villan har ytrenoverats. Hyr även idrottshall och nyttjar Bergaskolan för mellanmålsservering. Köket behöver göras om.	Eget kontrakt. Delar lokal med öppna förskolan. Studieförmedlingen nyttjar lokalen kvällstid och helger.
Norby fritidsklubb	127	97 029	Begäran om lokalförändring gjord. Lokalen för liten. Använder skolans idrottshall samt äter i matsalen p g a av många barn.	Lokal som hyrs av BRF. Eget kontrakt.
Grand Ungdomskulturhus	724	538 837	Renoveringsbehov. Dålig luft, varmt på sommaren och kallt på vintern.	Eget kontrakt. Egen verksamhet samt uthyrning främst på helger. Flitigt använd lokal.
Allaktivitetshuset Allis	3089	4 159 646	Ny lokal som har startat sin verksamhet 2016.	Klättring, parkour, skate, dans café. Eget kontrakt. Kommer att samarbeta med arbetsmarknad kring vissa lokaler.

Infoga kartbild fritidsgårdar

Fritidsklubbar oavsett regi i Uppsala kommun

Fritidsklubbar oavsett regi i Uppsala stad

Kända behov för utveckling av fritidsklubbar 2017–2023

I områden/skolor med över 100 barn i åldern 10–12 år är det rimligt att titta på behovet av fritidsklubb. För att starta upp en större fritidsklubb krävs det tre personal motsvarande 1,8 årsarbetare. Fritid Uppsala uppskattar att det kostar 1 100–1 400 tkr/år att driva en fritidsklubb 2018 inklusive personal och lokal. Fritidsklubbsavgiften täcker kostnaden för mellanmål, samt lunch vid lov. Driftskostnaden beror på vilken typ av lokaler fritidsklubben flyttar in i, om de är nybyggda skollokaler med hög hyra, äldre lokaler med lägre hyra, eller lokaler där man kan samutnyttja ytor.

Områden med behov i närtid

Årsta, Innerstaden/Fålhagen, Sunnersta/Gottsunda

Områden med behov - möjliga att lösa inom några år

Almtuna, Flogsta, Gamla Uppsala/Nyby, Gunsta, Lindbacken, Kungsängen, Rosendal, Stabby, Stenhagen

Tidplan enligt behov och skolplanering

2017	Fritidsklubb på Allis, kan tillsvidare ombesörja behovet i Fålhagen (Kungsängen) och Årsta
2018	Sunnersta - Gottsunda
2019	Lindbacken (ev)
2020	Almtuna, Flogsta (ev), Fredrika Bremer (Nyby), Rosendal,
2021–2022	Gunsta, Stenhagen (ev), Årsta
2022–2023	Gamla Uppsala, Kungsängen, Stabby

Kostnad

13 fritidsklubbar inom en period på fem år skulle innebära ökade driftskostnader på 14,3 miljoner kronor 2022 (i dagens kostnadsläge och beräknat på 1 100 tkr/fritidsklubb/år).

Framtid

I en stad som växer blir mötesplatser allt viktigare. Trygga, inkluderande, tillgängliga och välkomnande mötesplatser som ger möjlighet till både aktivitet, återhämtning och möten. Tryggheten är viktig! Fritid Uppsala har ”spindelfunktionen” i mötesplatser med café, pop up verksamheter, event, samverkan med olika föreningar, studieförbund, företag, individer (civilsamhället). Fritidsledare är en efterfrågad yrkesgrupp och förändras alltmer till koordinatörer och animatörer. Mötesplatserna är digitaliserade med onlinebokningar. Trots digitalisering finns ett stort behov av mänskliga möten och upplevelser. Människor vill ha känsla av sammanhang (KASAM), alla vill bli sedda – lyssnade på och bli bekräftade. Fritid Uppsala har stärkt sin roll som möjliggörare och samordnare i stads och bygdedelar.

Behovet av upplevelser och att snabbt komma i kontakt med andra människor kommer skapa nya sätt att mötas och digitala rum blir en självklarhet.

Viktiga frågor kommer att vara miljö, hälsa, integration och kommunikationer. Verksamheten kommer att ha en viktig roll i att stärka landsbygden. Verksamheten kommer arbeta områdesbaserat som stärker lokalsamhället och bidrar till levande miljöer, sammanhang, variation och tillhörighet. Medskapande främjas i verksamhetsutvecklingen med särskilt fokus på barns och ungas inkludering och demokratisk delaktighet.

Eftersom lokalkostnader har blivit så höga kommer det troligtvis att finnas behov av att bedriva skolverksamhet under hela dagen och även viss kvällstid. Detta kommer att påverka behovet av

fritidsverksamhet. Fler mobila verksamheter kommer att finnas och utveckling av pop-up verksamheter kommer att öka. Samnyttjande av lokaler kommer att bli nödvändig under hela dygnet. Smarta och flexibla lokaler behövs som snabbt kan omvandlas utifrån behov.

Utvecklingen och behovet av fritidsklubbar kommer att fortsätta. Färre fritidsgårdar men med fler öppettidagar och -timmar och bättre lokaler. Fritidsgårdar kommer att vara mer besökta av flickor. Profileringen av verksamheten kommer att öka och utbudet bli större. Öppettiderna kommer att vara betydligt mer anpassade så som direkt efter skolan för äldre ungdomar. Efterfrågan på fritidsaktiviteter i alla åldrar ökar. Framtidens pensionärer är uppväxta med fritidsgårdar och vill ha aktiviteter och mötesplatser.

Stora behov och förändringar i mötesplatsstrukturen sker i följande stadsdelar: Salabackar, Gränby, Storsveta, Eriksberg, Lindbacken, Rosendal, Gunsta, Kungsängen, Boländerna och Centrala staden. Utemiljön blir mer aktiverande och bidrar till informella möten och nya upplevelser.

Reginateatern

Reginateatern erbjuder alla kommuninvånare ett brett utbud av teater och musik. Reginateatern är Uppsalas gästspelsscen för lokala, nationella och internationella grupper, såväl professionella som amatörer liksom etablerade och oetablerade scenkonstnärer under professionell ledning. Regina är en scen för levande poesi och en arena för det fria ordet. Verksamheten ska spegla den lokala, nationella och internationella scenkonsten. Den publika målgruppen är både uppsalabor och besökare, med särskild tonvikt på unga. Teatern ger cirka 200 föreställningar om året.

Reginateatern har uppdraget att samarbeta med Uppsalas professionella kulturskapare och vara en resurs för det lokala kulturlivet, att utveckla internationella samarbeten och arrangera Poetry Slam och Ordsprak – International Spoken Word Festival. Teatern har även uppdraget att utveckla verksamheten för att öka unga människors litteratur- och scenkonstintresse, samverka med skolor och folkhögskolor med kulturinriktning samt att utveckla projektet ”Regina på väg” genom att förlägga gästspel på, och i samarbete med, kulturcentrum i Uppsala kommun. Ungdomar 15–25 är prioriterade målgrupper både som publik och utövare.

Nuläge

Reginateatern har två scener. Stora scenen kan varieras mellan bordssittning (med stolar och bord på nedre parkett), gradängsittning och ståplatser. Publikkapaciteten varierar mellan 219–340 personer beroende på scenens/salongens utformning, vanligtvis runt 220–230 personer. Cafescenen på övervåningen har plats för 30 personer vid bordplacering och 40 personer vid så kallad biosittning.

Enligt standardprislista för uthyrning av lokalerna ligger kostnaden på 10 000 kr för halvdag och 20 000 kr för heldag.

Reginas lokaler är flexibla och kan anpassas efter behov med olika sittningar och scenbyggen. En hopvikbar gradäng skulle underlätta ombyggnader betydligt. Ljusriggen skulle behövas göras automatisk så lampor kan riktas från mixerplats. Lokalen är gammal och behöver varsamma och kontinuerliga mindre renoveringsarbeten. Dessa renoveringsarbeten kan utföras utan att verksamhetens påverkas.

Lokal	Yta m ²	Kostnad kr	Status	Övriga kommentarer
Reginateatern	700	845 424?	Behov av kontinuerlig renovering	Behov av hopvikbar gradäng

Framtid

Teater är en scenkonst som genom historien uppvisat en imponerande överlevnadsförmåga. Människors behov av direkta upplevelser utanför den digitala världen kommer att öka och behöver tillgodoses i en inbjudande miljö. Regina kommer att fortsätta att vara en teater med en tydlig och bekant profil som präglar och berikar Uppsalas kulturliv med både lokala, nationella och internationella gästspel av hög klass. De internationella gästspelen och därmed de utbyten och kontakter mellan Uppsalaaktörer och internationella aktörer ökar.

Teatern har en särprägel genom en blandning av professionalism och intimitet som är värd att vårda och utveckla. Reginateatern kommer även framledes att vara en inkubator för nya ungdomliga scenformer. Mentorskap där nya scenuttryck utvecklas och exporteras lokalt men även internationellt. Det som i dagsläget utgörs av Spoken Word och improvisationsteater. En språngbräda för unga scenkonstintresserade i Uppsala, delvis i samarrangemang med kulturskolan. Men också en trygg teatermötesplats över generationer och kulturgränser. Livepoddar och liknande kommunikativa

uttrycksmedel kommer att bli en naturlig del i verksamheten. Människor hälsomedvetenhet ökar och Reginabaren har kompletterat kaffe- och alkoholutbudet med en syrebar som serverar smaksatt syre för en uppfriskande inandning.

Regina kommer att kunna fungera som en central moderstation för olika kulturuttryck i samarbete och samverkan med kulturcentrum och andra kulturinstitutioner i olika stadsdelar. Då Uppsala växer behövs energieffektiv trafik som till exempel små skyttelbussar som kan styras från noderna i stadsdelarna till önskad hållplats. En av dessa hållplatser är placerad utanför Reginateatern.

Lokalerna kan användas ännu mera med fler aktiviteter och längre öppettider.

Uppsala konstmuseum

Museets huvuduppgift är att samla, vårda och tillgängliggöra konst genom att arbeta med museets samlingar och erbjuda angelägen utställnings- och konstpedagogisk verksamhet av hög kvalitet till Uppsalas samtliga invånare och andra besökare.

Uppsala konstmuseum ska fungera som ett kunskapsnav inom bildkonstområdet och erbjuda alla invånare i Uppsala utställningar och övrig programverksamhet som presenterar, diskuterar och problematiserar såväl äldre som samtida uttryck inom områdena bildkonst och design. Verksamheten präglas av att den är tillgänglig, samhällsengagerad och konstnärligt djärv.

Museets uppdrag är att vårda och tillgängliggöra museets samlingar, erbjuda angelägen utställnings- och konstpedagogisk verksamhet av hög kvalitet till Uppsalas samtliga invånare och andra besökare samt att särskilt ansvara för att lyfta fram och synliggöra den regionala konsten i Uppsala län. Museet kan även bedriva verksamhet på platser utanför museibygnaden och ska arbeta för att samverka med relevanta parter på lokal, regional, nationell och internationell nivå.

Nuläge

Uppsala konstmuseum är i behov av renoverade och/eller nya lokaler och en det kan föreligga behov av ytterligare lokaler i för konsthallsverksamhet i ett expanderande Uppsala. En förstudie till en utredning om konstverksamhetens utformning och lokaliteter pågår under 2017.

Lokal	Yta m ²	Kostnad tkr	Status	Övriga kommentarer
Uppsala konstmuseum		3 065	Tillgänglighet och klimat mindre bra.	Intäkter 804 tkr för uthyrning av kafédél.
Våning 3 (universitetets tidigare lokaler)		172 (2017)		Vid eventuell framtida förhyrning 258 tkr/helår.

Framtid

- Hur kan verksamhetens utformning/innehåll antas se ut 2030 utifrån de trender man kan se idag (nationellt, internationellt)?
- Hur kan de övergripande behoven antas se ut för verksamheten 2030 avseende lokaler och geografisk spridning i kommunen?

Dessa svar kommer att ges i förstudien för *Framtida konstverksamhet i Uppsala kommun och lokalisering av Uppsala konstmuseum* som planeras att presenteras för kulturnämnden första kvartalet 2018.

Uppsala kulturskola

Uppsala kulturskola erbjuder frivillig undervisning av hög kvalitet inom musik- och kulturområdet för barn och unga i Uppsala kommun. Genom att ge eleverna tillgång till meningsfulla fritidsaktiviteter främjar Uppsala kulturskola goda livsbetingelser för alla som växer upp i Uppsala kommun, och lägger grunden till ett samhälle präglad av kreativitet, bildning och innovationskraft. Verksamheten riktas till barn och unga i åldrarna 6 till 20 år från Uppsala kommun, med särskild hänsyn till de yngre åldersgrupperna.

Uppdrag

- Uppsala kulturskola ska bedriva frivillig undervisning inom musik- och kulturområdet för barn och unga i åldrarna 6–20 år, folkbokförda i Uppsala kommun.
- Undervisningen ska bedrivas såväl i grupp som individuellt, samt i ensemble, kör och orkester.
- Undervisningen ska möjliggöra samarbete mellan kulturämnena och tillfällen för eleverna att visa upp sina färdigheter.
- Ett avancerat program ska erbjudas elever som vill gå vidare till högre studier inom musikområdet.
- Verksamheten ska präglas av trygghet, likvärdiga villkor och tillgänglighet, med en enkel och transparent sökprocess.
- Eleverna ska ha inflytande över undervisningens innehåll och upplägg.
- Uppsala kulturskola ska bedriva uppsökande verksamhet samt eftersträva ökad tillgänglighet för målgrupper som tidigare tagit del av verksamheten i liten omfattning.
- Uppsala kulturskola ska öka närvaron i kommun- och stadsdelar där verksamheten är mindre etablerad.
- Uppsala kulturskola ska samverka med andra aktörer inom kulturområdet samt med förskola och skola.
- Uppsala kulturskola ska arbeta för en jämnare könsfördelning avseende val av ämnen.
- Uppsala kulturskola ska sträva efter verksamhetsformer som erbjuder fler elevplatser.

Nuläge

Lokal	Yta m ²	Kostnad kr/år	Status	Övriga kommentarer
Skolgatan 51 – 53, Kv Bredablick	1 244	2 075 028		Huvudlokaler för undervisning och expedition samt instrumentförråd
Nannaskolan	900	1 569 408		Undervisningslokaler för instrumentalundervisning, dans och orkester, förråd. Även gamla vaktmästarbostaden
GUC Stenhagens BoKC Sävja kulturcentrum		Ca 300 000		Danslokaler
Lötenkyrkan		Ca 10 000		Musikundervisning
Skuttunge bygdegård		Ca 10 000		Musikundervisning
Sunnerstakyrkan		Ca 5 000		Musikundervisning
von Bahrs skola		Ej hyra		Musikundervisning

Bergaskolan		Ej hyra		Musikundervisning
Björklinge skolor		Ej hyra		Musikundervisning
Bälinge byskola		Ej hyra		Musikundervisning
Börje skola		Ej hyra		Musikundervisning
Danmarks skola		Ej hyra		Musikundervisning
Ekudden		Ej hyra		Musikundervisning
Eriksbergsskolan		Ej hyra		Musikundervisning
Fredrika Bremerskolan		Ej hyra		Musikundervisning
Gåvsta skola		Ej hyra		Musikundervisning
Järlåsa skola		Ej hyra		Musikundervisning
Lilla Valsätra/Bäcklösaskolan		Ej hyra		Musikundervisning
Malmaskolan		Ej hyra		Musikundervisning
Pluggparadiset		Ej hyra		Musikundervisning
Ramsta skola		Ej hyra		Musikundervisning
Skuttunge skola		Ej hyra		Musikundervisning
Skyttorps skola		Ej hyra		Musikundervisning
Stordammen		Ej hyra		Musikundervisning
Storvretabiblioteket		Ej hyra		Musikundervisning
Sunnerstaskolan,		Ej hyra		Musikundervisning
Sävja kulturcentrum,		Ej hyra		Musikundervisning
Tunabergsskolan		Ej hyra		Musikundervisning
Uppsävjaskolan		Ej hyra		Musikundervisning
Valsätraskolan		Ej hyra		Musikundervisning
Vattholma skola,		Ej hyra		Musikundervisning
Vänge skola		Ej hyra		Musikundervisning
Västra Stenhagenskolan		Ej hyra		Musikundervisning
Årstaskolan		Ej hyra		Musikundervisning
Ärentunaskolan		Ej hyra		Musikundervisning
Östra Stenhagenskolan		Ej hyra		Musikundervisning

Övriga lokaler där undervisningen bedrivs (tillgång till lokaler i skolor och övriga lokaler på respektive skolas villkor)

Kartbild över kulturskoleverksamhet infogas i delrapport 2

Allmänt kring funktionalitet och samnyttjande

Lokalerna är generellt funktionella, problem som finns är överhörning på grund av musikundervisning och ventilationsproblem. Huvudlokalerna är anpassade ljudmässigt och har nyligen renoverats med avseende på arbetsmiljö och trivsel. De är delvis begränsade vad avser möjlighet till flexibilitet i undervisningen, till exempel möjlighet att hantera större grupper. Lokalerna i E-huset på Skolgatan 53 förändras till ht 2017 genom flytt till mindre rum i samma byggnad.

Tillgången till de lokaler som kulturskolan får använda i grundskolor bestäms av respektive skola. Kulturskolan för en kontinuerlig dialog med dem kring tillgång och anpassning.

Åtgärdsplan 2017 - 2018

Behov för att bedriva kulturskola på bästa sätt är gemensamma lokaler för dans, teater, musik och bild för att samarbeta kontinuerligt över ämnesgränserna och starta övergripande kurser.

Ht 2017 kommer Uppsala estetiska gymnasium att flytta in på Skolgatan 53 och kulturskolan kommer då att schemalägga delar av lokalerna på Skolgatan 51 för att möjliggöra övning för deras musikelever. Detta innebär att tillgången för kulturskolans lärare till egen kompetensutveckling och övning samt förberedelser kommer att begränsas.

Perspektiv 2018 - 2022

Uppsala kulturskola behöver vara tillgängliga med kulturskoleanpassade lokaler i Gottsunda och Gränby. I Gottsunda centrum skulle ett nära samarbete med Gottsunda Dans & Teater vara angeläget.

Behovet av nya kulturlokaler i blivande stadsdelar som Rosendal och Ulleråker kommer att vara stort. I Ulleråker kan lösningar skapas genom till exempel samverkan med Lundellska skolans estetverksamhet.

Framtid

2030 har Uppsala kulturskola centrala lokaler anpassade för alla ämnesområden och är närvarande med verksamhet i skol-/kulturlokaler i de nya stadsnoderna. Grundskolan och gymnasiet i Uppsala anlitar Uppsala kulturskola som resurs i undervisningen. Arbetssättet är mer nätbaserat med kommunikation via nätsidor inför lektioner mellan elever och lärare.

Uppsala natur- & kulturcentrum

Biotopia

Biotopia ska erbjuda alla kommuninvånare vägledning inom natur- och biologiområdet med särskilt fokus på ekologiska sammanhang och hållbar utveckling. Verksamheten ska också fungera som en resurs för, och ett komplement till biologi- och naturämnesområdena inom skolans samtliga nivåer med särskilt fokus på ekologiska sammanhang och hållbar utveckling. Verksamheten ska fungera som ett nav för information och kunskap inom kompetensområdet med vägvisare ut i den uppländska naturen.

Nuläge

Biotopia befinner sig i lokaler i Vasaparken där undervåningen just nu på väg att anpassas för bland annat labb med stort akvarium. Det finns också en byggnad vid sidan av museet som används till museets administration. Den byggnaden är i behov av en upprustning. Lokalen är oerhört sliten. På fem års sikt finns det behov av att utveckla museidelen, eftersom behovet av större lokaler då kommer att vara mycket stort. Verksamheten har i nuvarande form funnits i tio år

Lokal	Yta m ²	Kostnad kr	Status	Övriga kommentarer
Biotopia		2 179	Renoveringsbehov av ytskikt i museidelen. Färdigställande av övervåningen i kontorsdelen (vaktmästarbostaden).	Önskvärt att åtgärda före Biotopias 10-årsjubileum hösten 2017. Kontorsdelen (Vaktmästarbostaden) är i stort behov av omedelbara åtgärder för att få en fungerande arbetsmiljö.

Framtid

Utveckling av så kallade Science Centers har pågått sedan mitten på 1960-talet och är nu ett världsomspännande koncept. I Sverige finns till exempel Tom Tits i Södertälje, Universeum i Göteborg och Visualiseringscenter C i Norrköping. Diskussioner om liknande verksamhet har pågått under många år i Uppsala, främst mellan Biotopia och Uppsala universitet. Uppsala universitet har utrett frågan och presenterat en förstudie 2016. Där föreslås att ett Uppsala Science Center placeras i Odinslund och att man utvecklar ett svenskt Smithsonian utifrån förebilden i Washington, USA, genom att det inom en radie om cirka 1 km från Odinslund ligger tio besöksmål med vetenskapen i centrum, däribland Biotopia. Biotopia skulle också kunna ha en filial i detta Science Center.

Förvaltningen undersöker också om det finns möjligheter att utvidga verksamheten med större eller fler byggnader i Vasaparken eller i det närliggande området. Till exempel planeras ett nytt parkeringsgarage vid Katedralskolan som eventuellt skulle kunna rymma verksamhetslokaler i bottenplan. Biotopia kan också i ett längre perspektiv även eventuellt finnas med filialverksamhet i naturnära områden runt Uppsala.

Kulturcentrum

Uppsala kommuns kulturcentrum ska vara offentliga rum i lokalsamhället och en mötesplats för alla i och kring närområdet. Genom att erbjuda aktiviteter och lokaler till olika grupper i olika sammanhang ska kulturcentrumen vara en plats för bildning, kultur, informationsutbyte, lärande och möten mellan generationer och kulturer.

Idag finns tre kulturcentrum i Uppsala; Stenhagens bildnings- och kulturcentrum, Mötesplats Treklängen i Gottsunda samt Sävja kulturcentrum. Ett kulturcentrum ska också utvecklas i Gränby.

Nuläge

Stenhagens bildnings- och kulturcentrum invigdes 2008 och är i dagsläget inte i behov av några större renoveringar, men det finns behov av att göra lokalanpassningar som effektiviserar användandet av lokalerna, exempelvis finns önskemål att inrymma ett mindre gym i lokalerna. Centrumet innehåller förskola, grundskola F-9, bibliotek, fritidsgård, elev- och seniorrestaurang samt lokaler för bild, musik, dans och idrott med mera. Kulturcentrumet betalar idag ingen hyra utan det gör respektive hyresgäst; förskola, skola, bibliotek, fritidsgård och sporthallsorganisation.

Mötesplats Treklängen i Gottsunda invigdes 2010 och fungerar som en familjecentral med lokaler även för rastverksamhet och olika former av fritidsaktiviteter på kvällar och helger, som oftast bedrivs av det lokala föreningslivet. De verksamheter som finns och har funnits i lokalerna är Centrum för vuxnas lärande (har nu flyttat ut), BVC och MVC i regionens regi (håller på att flytta ut), Ungdomsmottagning, två Öppna förskolor, SFI, Träffpunkt för äldre samt Gottsundaskolans rastverksamhet. I Centrum för vuxnas lärandes lokaler har viss mellanstadieverksamhet flyttat in. En utredning har nyligen gjorts kring Mötesplats Treklängen och Gottsunda kulturhus som finns i Gottsunda centrum. Dialog kring framtiden ska nu föras med UKFAB, som äger båda lokalerna och även driver samordningen av Gottsunda kulturhus. Även i det här fallet betalar inte samordningen av Mötesplats Treklängen (Kulturcentrumet) någon hyra. Hyresavtalet löper fram till 2020.

Sävja kulturcentrum invigdes i december 2014 och i lokalerna finns bibliotek, fritidsgård och svenska kyrkans diakoniverksamhet. Det finns också ett café som är öppet dagtid mellan kl 12–17 och även på lördagar i samband med bibliotekets öppettider. Eftersom lokalerna är relativt nya så finns det inget omedelbart renoveringsbehov. Behov finns dock att hitta andra lösningar för entréer in i kulturcentrumet. Sävja kulturcentrum har i övrigt bra lokaler för ändamålet.

Sävja kulturcentrum betalar här en egen hyra som är 3 362 tkr. Den övriga hyran betalas separat av bibliotek och fritidsgård. Svenska kyrkan betalar ingen hyra, men ska istället producera verksamhet i lokalerna motsvarande en kvarts miljon kronor per år.

Gränby kulturcentrum finns ännu inte, men en projektledare är anställd från och med mitten av april 2017. Tanken är att ett kulturcentrum ska inkorporeras på Gränbyskolan, där det på bottenplanet finns ett folkbibliotek och en fritidsgård. Det finns även en aula med ett café och en matsal som kan ingå i ett sådant kulturcentrum. Eventuellt kan också rektorsexpeditionen göras om till aktivitetsyta för det lokala föreningslivet. Öppnandet av Gränby kulturcentrum beräknas ske under 2018. Ursprungligen skulle öppning ske i september 2017, men enligt utbildningsförvaltningen råder osäkerhet kring elevutvecklingen i Gränbyområdet och därmed hur den framtida lokaltillgången kommer att se ut. Från och med sommaren 2017 kommer ändå verksamhet att startas i samarbete med bibliotek, fritidsgård och det lokala föreningslivet.

Stadsbyggnadsförvaltningens lokalförsörjningsenhet har tagit på sig samordningsansvaret för att lösa lokalfrågan tillsammans med kultur- och utbildningsförvaltningarna. Det finns stora planer på att bygga ut Gränbyområdet med fler bostäder och i samband med det även utveckla nya lokaler för ett kulturcentrum i Gränby. Det betyder att ett kulturcentrum på Gränbyskolan kan vara temporärt.

Lokal	Yta m ²	Kostnad tkr	Status	Övriga kommentarer
<i>Stenhagens bildnings- och kulturcentrum</i>	Ca 500	Ej hyra	Inga större renoveringsbehov.	Önskemål om gym i befintliga lokaler.

<i>Mötesplats Treklängen</i>	Ca 460	Ej hyra		Samordningsansvar
<i>Sävja kulturcentrum</i>	1 232	3 362		Hyran avser kulturcentrumdelen. Hyra av bibliotek och fritidsgård betalas separat.
<i>Gränby kulturcentrum</i>	0	0		Har ännu ej egna lokaler

Framtid

Vad vi idag känner till så är det arbetssätt och organisation kring kulturcentrum som idag finns i Uppsala relativt unikt för Sverige. Idag har kulturförvaltningen ansvar för tre kulturcentrum och ett fjärde är på väg att startas under det närmaste året, så är det inte orimligt att anta att två – tre ytterligare kulturcentrum finns i Uppsala kring 2030. Detta med tanke på att det första, Stenhagens bildnings- och kulturcentrum startades 2008 och att det fjärde troligen startar 2018.

Då det gäller lokalbehov så hänger det även ihop med utbyggnadstakten i Uppsala och det kan tänkas att där behovet av bibliotek och fritidsgårdar kommer att utökas så finns det möjlighet att det kombineras med framtida kulturcentrum.

Bygdegårdar

Utvecklingsdelrapport 2.

Nuläge

Lokal	Yta m ²	Kostnad kr ⁸	Status	Övriga kommentarer

Framtid

Analys och slutsatser

Utvecklas i delrapport 2

Inledning

Det kommande kulturpolitiska programmet kommer att utgå från uppdelningen i områdena konstpolitik, kulturpolitik och kulturplanering. Därför följer analysen i infrastrukturplanen samma uppdelning. Tyngdpunkten i planen ligger på kulturplanering men vissa frågor rör också områdena konstpolitik och kulturpolitik.

Konstpolitik

Konst är här synonymt med konstarterna och innebär gestaltning av upplevelser, idéer och kunskap i konstnärlig form inom till exempel litteratur, bild- och formkonst, musik, teater, dans och film.

Ett starkt och fritt kulturliv med mångfald och kvalitet är en av grundpelarna i ett demokratiskt samhälle. Kärnan i konstlivet är de professionella kulturskaparna. En fungerande kulturell infrastruktur ger kulturskapare möjlighet att fördjupa och utveckla sitt eget skapande. Detta är avgörande för ett långsiktigt, hållbart och dynamiskt kulturliv. Det bidrar till att göra Uppsala till en attraktiv plats att leva, verka och bo på.

Vikten av att konstnärer bor och verkar i Uppsala kommun är långt större än det kulturutbud de genererar. Konstnärerna bidrar på många olika plan till ett kreativt och attraktivt samhälle. Därför är det också viktigt att Uppsala är en attraktiv kommun för konstnärer där det finns hållbara förutsättningar för de professionella kulturskaparnas konstnärliga arbete som till exempel lokaler och olika stödformer.

Kulturpolitik

Kultur är här de värderingar, traditioner och livsstilar som håller samman en grupp, en befolkning eller ett samhälle i socialgemenskap. Kulturbegreppet omfattar, förutom den professionella konsten inom alla konstarter, även deltagarkultur, amatörkultur, bildningsverksamhet och kulturarv.

Utifrån det kulturpolitiska perspektivet är det bland annat viktigt att genomlys barn och ungas lokalbehov för bland annat kulturskola och kulturaktiviteter på fritiden.

Kulturplanering

Kulturplanering handlar om samspelet mellan kultur, plats och identitet. Kulturplanering innefattar konstarterna, kultur i dess breda bemärkelse, bildningsverksamhet och kulturarv, men också områden som samhälls-/stadsplanering, besöksnäring samt kulturella och kreativa näringar. Målet för kulturplanering är att erbjuda en attraktiv livsmiljö, öka tillgängligheten för konst och kultur, öka förståelsen för konst och kultur som utvecklingsfaktor som kan medverka till att utveckla och stärka kommunens attraktivitet.

När det gäller Uppsalas platsvarumärke och ledorden internationell, kompetent, inspirerande, nära så påverkar det också kulturplaneringen och ställer krav på både högprofilerad konstverksamhet med internationell lyskraft liksom en väl utbredd kultur- och fritidsverksamhet. Planeringen ska utgå från perspektiven tillgänglighet, jämställdhet och barns och ungas rätt till kultur och fritid.

Identifierade behov av verksamhet och lokaler

Med utgångspunkt från att Uppsala kommun är inne i en starkt expansiv fas och beräknas öka sin befolkning från dagens drygt 215 000 invånare till omkring 350 000 invånare år 2050 så kommer det att ställa stora krav på att utveckla samtliga verksamheter under kulturnämndens ansvarsområde. Om Uppsala kommun ska växa på ett hållbart sätt i alla dimensioner är kultur- och fritidsfrågorna av högsta betydelse för att bidra till att skapa väl sammanhållna och attraktiva områden både i staden och på landsbygden. Biblioteksverksamhet, kulturskola, fritidsklubbar och fritidsgårdar utgör basen i den kommunala kultur- och fritidsverksamheten i hela kommunen. Kulturcentra och bygdegårdar är strategiskt viktiga platser för möten, upplevelser och eget skapande. Det fria kulturlivet och folkbildningsverksamhet är oundgängliga aktörer för ett utvecklat konst- och kulturutbud med både bredd och spets och möjlighet till bildning och eget skapande. Institutioner som museer och teatrar kan stå för ett starkt och attraktivt kulturutbud för både kommunens invånare som besökare.

Utifrån den bild av Uppsala kommuns utveckling som målas upp i Översiktsplanen, Landsbygdsprogrammet och Innerstadsstrategin parad med kommunens målsättning att vara en attraktiv kommun att bo, verka och vara i och ge alla invånare tillgång till ett jämlikt kultur- och fritidsutbud har kulturförvaltningen identifierat nedanstående behov utifrån respektive verksamhetsområde.

Strategi & omvärld

Utvecklas i delrapport 2

För att ha möjlighet att realisera ett expanderat kulturliv och fritidsutbud kommer avdelningen behöva förstärkas genom fler kompetenser, genom utökade samarbeten och genom möjligheten att ge fler konsultuppdrag.

Behov inom arbetet med kulturarv/kulturmiljö

- Inventera de kommunala kulturmiljöerna i hela Uppsala kommun och revidera tidigare kulturmiljöbedömningar och ge förslag på kompletteringar som speglar stadens mångfacetterade kulturarv.
- Lännabanan – klargöra och precisera järnvägsmiljöns kulturhistoriska värde samt de berörda aktörernas roller och ansvarsförhållanden.
- Stadsarkitekten Gunnar Leche – utreda och precisera det kulturhistoriska värdet hos Gunnar Leches arkitektoniska kvarlåtenskap och de skilda objekten.

Behov inom arbetet med offentlig konst

För att kunna möta de kraftigt ökade behoven av offentlig konst när kommunen expanderar behöver budgeten öka i motsvarande grad. Enligt ett beslut från 2006 ska Uppsala kommun avsätta 1 % för offentlig gestaltning vilket i dagsläget skulle innebära cirka 30 miljoner kronor gentemot de nuvarande 6 miljoner som årligen avsätts. En utökad investeringsbudget ställer också krav på utökning av tjänster för att kunna genomföra fler projekt.

Strategiska utvecklingsbehov

Litteratur

En utvecklad lokalsamverkan som gör det enkelt för det fria kulturlivet att samverka med kulturinstitutioner som till exempel bibliotek och kulturcentra. En ökad förståelse behövs för det fria kulturlivets och föreningars begränsade ekonomiska möjligheter. Likaså för deras svårigheter att kunna jobba med marknadsföring på samma villkor som institutionerna.

En centralt belägen lokal med scener och arbetsrum/möteslokaler i olika storlek, för flera aktörer och konstformer där ingen enskild aktör upplevs ha äganderätt skulle få stor betydelse. Den arenan bör tillåta genreöverskridande konstupplevelser och möjliggöra stort inflytande och delaktighet från föreningar och det fria kulturlivets sida.

Bildkonst

Inom bildkonstområdet skulle det vara värdefullt för kommunen att det fanns en eftergymnasial konstutbildning i Uppsala eftersom det stimulerar till flöde och återväxt i konstlivet. Även gästateljéer och residensverksamhet skulle stimulera flödet och bidra till ökade internationella och interkulturella utbyten vilket skulle utveckla både konstlivet och Uppsalas attraktivitet. Det finns även behov av ateljéer och fler utställningsmöjligheter, både för professionella konstnärer och amatörer. Behovet av kreativa och innovativa mötesplatser för alla åldrar där det finns möjlighet till att både uppleva och skapa själv är också stort.

Teater

Även inom teaterområdet är det viktigt att stimulera återväxten både genom ökade möjligheter till eget skapande/pedagogisk verksamhet och ett ökat scenkonstutbud som når fler barn och unga. Likaså behövs ökad tillgång till repetitionslokaler, mindre scener och bättre produktionsvillkor för fria grupper för att fler unga kulturutövare ska välja att stanna och verka i Uppsala.

Dans

Dansen är ett utvecklingsområde i Uppsala. Utbudet har ökat på senare år men fortsatt utveckling behövs. Likaså tillgången på scener och repetitionslokaler. Uppsala kommun har även många väldigt aktiva dansföreningar som utövar olika dansstilar och behöver träningslokaler som också fungerar som sociala mötesplatser.

Musik

Inom musikområdet så saknar många av Uppsalas körer ändamålsenliga repetitionslokaler och konsertlokaler. Det skulle också behövas också fler scener för unga, oetablerade band.

Barn och unga

För att uppnå en likvärdig tillgång till kultur i skolan skulle ändamålsenligt anpassade lokaler i anslutning till skolan behövas, där olika kulturformer kan rymmas, och rimliga möjligheter för skolor att transportera sig till kulturinstitutioner. För en kommun av en sådan storlek som Uppsala skulle det också behövas kultursamordnare som ansvarar för olika områden och tillsammans säkerställer barns och ungas tillgång till kultur.

Lokaler

Det råder brist på bra och tillgängliga lokaler för unga som vill utöva kultur. Uppsala skulle behöva ett kulturhus för unga och unga vuxna. Detta får dock gärna ligga i anslutning till ett kulturhus och en mötesplats för alla åldrar.

Många av de behov som identifierats både på det konstpolitiska, kulturpolitiska och kulturplaneringsområdet såsom scener, utställningslokaler, ateljéer för konstnärer och kulturella och kreativa näringar, repetitionslokaler, möteslokaler med mera både för det professionella kulturlivet och för det egna skapandet i alla åldrar skulle kunna fyllas genom ett centralt placerat kreativt och innovativt center.

Stöd och stipendier

Den växande staden behöver en känsla av kreativitet, förhoppningar, intressant kulturutbud, nya infallsvinklar och subkulturer för att vara den attraktiva magnet som människor väljer för sitt yrkesliv, sina studier, sitt företag, sitt föreningsliv, sin familj och sin aktiva tid som senior. Det innebär att kulturnämndens stöd till kulturlivets fria aktörer och organisationer måste kunna svara upp mot idéer och behov på ett mycket brett område av aktiviteter, allt från program på bibliotek och bygdegårdar på landsbygden till stora internationella festivaler och händelser, sommar som vinter, för barn, ungdomar och vuxna med olika bakgrund. Uppsala skulle behöva utvecklas som internationell kulturstad för att vara det vassa alternativ som vi önskar. Kulturnämndens stödformer är effektiva för att väsentligt bidra till detta och skulle behöva öka i takt med ett ökat invånarantal.

Bibliotek Uppsala

Typ av verksamhet	Geografiskt område	Typ/lokalyta	Investeringsbehov (tkr)	Driftkostnader (tkr)	Tidpunkt	Utfall budget
Nytt	Rosendal	Mindre	2 000	3 600	Planeras nu	2019/2020
Nytt	Ulleråker	Mellanstort	2 000	7 000	Planeras nu	2021/2022
Nytt	Gränbystaden	Mellanstort	2 000	7 000	Uppdrag saknas	
Nytt	Börjetull				Uppdrag saknas	
	Årsta torg				Ingen planering pågår	
Förstärkning	Eriksberg			+ 2 000		
Förstärkning	Storvreta			+ 2 000		
Förstärkning	Gottsunda		1 000	+2 500		
Utbyggnad	Stadsbiblioteket		5 000- 10 000		Planeras nu	
Meröppet	Björklinge		500	75		
Ersättning	Biblioteksbuss		4 000		Planeras nu	

Kommentar till tabellen

Nyetablering av biblioteksverksamhet i olika omfattning och med olika inriktning skulle behöva ske i anslutning till Gränbystaden där ett bibliotek når dels de som bor i området, dels en stor del av kommuninvånarna som passerar Gränby av olika skäl. Utvecklingen av landsbygden är också stark i denna del av kommunen och invånarna kan antas använda Gränbystaden som närmsta större handelscentrum. Nyetablering skulle också behöva ske i Rosendal och i Ulleråker utifrån beräknad befolkningsökning och skapande av mötesplatser i nya stadsdelar. Etablering vid Börjetull kan bli aktuell, eftersom avståndet till närmaste bibliotek (Stadsbiblioteket) är cirka 3 kilometer. Etablering vid Årsta torg är också önskvärd med hänsyn till områdets expansion. Utifrån befolkningstillväxten bör Gränbystaden samt Rosendal och/eller Ulleråker prioriteras i första skedet. Etablering av bibliotek vid Årsta torg skulle kunna göras genom omplanering av befintlig verksamhet.

En förstärkning av biblioteken i Eriksberg, Storvreta och Gottsunda kommer att behövas när områdena växer. Även Stadsbiblioteket bör förstärkas på sikt. Här bör ytterligare utbyggnad, i första hand av barnavdelningen utredas vidare. För Stadsbiblioteket skulle det kunna handla om en investering på 5–10 mkr (fastighetsägaren behöver ta fram en kalkyl för mer exakt summa).

I Gottsunda kan nuvarande lokaler behöva omdisponeras. Där finns också potential för mer verksamhetsytor inom det samlade ”kulturhuset”, beroende på hur arbetet fortsatt ska organiseras där.

Befintliga landsbygdsbibliotek förstärks och bör inom en fem-årsperiod erbjuda meröppet. Biblioteket i Björklinge kan eventuellt flyttas till ett mer centralt läge på orten.

Den mobila verksamheten fortsätter att utvecklas för att komplettera de områden på landsbygden som saknar fysiska bibliotek. Mobil biblioteksverksamhet kan även vara ett komplement i stadsdelar som saknar ett fysiskt bibliotek. En ny biblioteksbus kommer att behövas inom några år.

Fritid Uppsala

Fritidsklubbar

Typ av verksamhet	Geografiskt område	Typ/lokalyta	Investeringsbehov (tkr)	Driftkostnader (tkr)	Tidpunkt beslut	Utfall budget
Fritidsklubb	Innerstaden/Årsta/Fålhagen	Allis	300-500	800 (2017) 1100 (2018)	2017	2017
Fritidsklubb	Sunnersta	Utreds	300-500	1100-1 400		2018
Fritidsklubb	Gottsunda	Utreds	300-500	1100-1 400		2018
Fritidsklubb	Lindbacken	Skola	300-500	1100-1 400		2019
Fritidsklubb	Almtuna	Skola	300-500	1100-1 400		2020
Fritidsklubb	Flogsta	Skola	300-500	1100-1 400		2020
Fritidsklubb	Rosendal	Skola	300-500	1100-1 400		2020
Fritidsklubb	Nyby	Skola	300-500	1100-1 400		2020
Fritidsklubb	Gunsta	Skola	300-500	1100-1 400		2021
Fritidsklubb	Stenhagen	Skola	300-500	1100-1 400		2021
Fritidsklubb	Årsta	Skola	300-500	1100-1 400		2021
Fritidsklubb	Kungsängen	Skola	300-500	1100-1 400		2022
Fritidsklubb	Stabby	Skola	300-500	1100-1 400		2022
Fritidsklubb	Gamla Uppsala	Skola	300-500	1100-1 400		2022

Kommentar till tabellen

Områden med behov in närtid: Årsta, Innerstaden/Fålhagen, Sunnersta

Områden med behov - möjliga att lösa inom några år: Almtuna, Flogsta, Gottsunda, Gamla Uppsala/Nyby, Gunsta, Lindbacken, Kungsängen, Rosendal, Stabby, Stenhagen

Kostnad för ny fritidsklubb: 1100-1 400 tkr i drift och 300-500 tkr investering.

13 fritidsklubbar inom en period på fem år skulle innebära ökade driftkostnader på 14,3 miljoner kronor (i dagens kostnadsläge) 2022.

Fritidsgårdar

Många av de befintliga fritidsgårdarna är i stort behov av upprustning. 2030 bör det finnas aktivitetshus med verksamhet för alla åldrar i alla stadsnoder och stadsdelsnoder. Stora behov kan antas finnas av utveckling av aktivitetshus/fritidsgårdsverksamhet i Gränby, Storvreta, Eriksberg, Jälla och Gunsta. Grands verksamhet behöver utvecklas med ytterligare lokaler för ungdomsverksamhet. Fritid Uppsala kan komma att spela en stor roll i landsbygdsutvecklingen.

Typ av verksamhet	Geografiskt område	Typ/lokalyta	Investeringsbehov (tkr)	Driftkostnader (tkr)	Tidpunkt beslut	Utfall budget
Fritidsgård/	Gränby	Aktivitetshus	500	Utöka befintlig	Vid	2020

aktivitetshus				verksamhet, totalt 1 700	utveckling stadsnod	
Fritidsgård/ aktivitetshus	Gunsta	Aktivitetshus	500	1 500-2 000		2021
Fritidsgård/ aktivitetshus	Ulleråker	Aktivitetshus	500	1 500- 2 000	Planering pågår	2021/ 2022
Fritidsgård/ aktivitetshus	Eriksberg	Aktivitetshus	500	Utöka befintlig verksamhet, totalt 1 700	Vid utveckling stadsdelsnod	2022
Fritidsgård/ aktivitetshus	Årsta	Aktivitetshus	500	1 500-2 000	Vid utveckling av stadsdelsnod	2023
Fritidsgård/ aktivitetshus	Jälla/Lindbacken	Aktivitetshus	500	1 500		2023
Fritidsgård/ aktivitetshus	Storvreta	Aktivitetshus	500	Utöka befintlig verksamhet, totalt 1 700	Vid utveckling av centrum	2024

Uppsala kulturskola

Behov av kulturskolelokaler i stadsdelscentra/stadsnoder samt ytterligare platser utanför stadskärnan, inklusive centrala lokaler, behöver utredas närmare avseende belägenhet och kostnader. Behov av kulturskolelokaler i främst Gränby och Gottsunda kommer att finnas i närtid.

Modellen för undervisning ute på skolor runt om i kommunen väntas fortsätta på samma sätt, på respektive skolors villkor utan kostnader för Uppsala kulturskola.

Natur & kulturcentrum

Biotopia har behov av utökning av lokalerna samt renovering av befintliga. För utveckling av kulturhus/kulturcentra i Gottsunda och Gränby avvaktas resultat av fortsatt utredning.

Uppsala konstmuseum

Invänta resultat av förstudie kring framtida konstverksamhet och lokalisering av verksamhetslokaler. Förväntat förslag utökning av verksamhet och ökat lokalbehov. Medför ökade kostnader.

Reginateatern

Mindre renoverings- och investeringsbehov

Strategiska utvecklingsfrågor

För att stärka kultur- och fritidsfrågorna ur ett samhällsplaneringsperspektiv behöver strukturen för arbetet med dessa frågor utvecklas inom Uppsala kommun. Ett tydligare ställningstagande för betydelsen av kultur- och fritidsfrågorna behöver göras på ett övergripande plan i Uppsala kommun, både på politisk nivå och förvaltningsnivå. Strategiska utvecklingsfrågor är att:

- Arbeta för att infoga kulturplanering som en integrerad del av stadsutvecklings- och planeringsprocessen.
- Utveckla en tydlig organisation för samordning och utveckling av kommunens kulturplanering, både inom förvaltningen men också med andra förvaltningar.

- Utveckla en kulturplaneringsstrategi som komplement till Översiktsplan, Landsbygdsprogram och Innerstadsstrategi.
- Utveckla en kulturkonsekvensanalysmodell (KKA) efter förebild från Göteborg för att kartlägga kulturella värden på en plats eller inom ett område och för att stärka kultur- och fritidsperspektivet i befintliga konsekvensanalyser som Barnkonsekvensanalys (BKA) (behöver också utvecklas) och Social konsekvensanalys (SKA).⁹
- Utveckla lokala kultur- och fritidsplaner för aktuella utvecklingsområden i Uppsala
- Utveckla och skapa förutsättningar för permanenta, icke-permanenta och spontana mötesplatser och sociala och kulturella knutpunkter
- Hitta lösningar för att hantera det strukturella problemet för kulturlivet med ökande hyror och hur föreningsdriven kultur- och fritidsverksamhet kan etableras i nya områden om marknadsmässig hyra råder
- Utveckla möjligheterna till samnyttjande av lokaler genom elastiska lokaliseringsprinciper och ekonomiska lösningar
- Kultur- och fritidsverksamhet möjliggörs genom ny markering i detaljplaner

---

⁹ Se bilaga 1

Relaterade planer, riktlinjer och program

- Översiktsplan 2016
- Innerstadsstrategi
- Landsbygdsprogram för Uppsala kommun, 2017
- Handlingsplan för Uppsala kommuns landsbygdsprogram 2017 med inblick i 2018
- Kulturpolitiskt program
- Kulturmiljöprogram, tematiskt tillägg till Översiktsplanen 2010, remissutgåva 2014
- Biblioteksplan för Uppsala kommun
- Investeringsmedel offentlig konst 2017-2021
- Riktlinjer för offentlig konst
- Pedagogiska planen
- Idrotts- och fritidsplanen
- Arkitektur Uppsala, Arkitekturpolicy Uppsala kommun, 2017
- Näringslivsprogram 2017
- Uppsalas parker – riktlinjer, 2014
- Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, 2017

Definition av begrepp

Utvecklas i delrapport 2

Kulturcentrum

Uppsala kommuns kulturcentrum ska vara offentliga rum i lokalsamhället och en mötesplats för alla i och kring närområdet. Genom att erbjuda aktiviteter och lokaler till olika grupper i olika sammanhang ska kulturcentrumen vara en plats för bildning, kultur, informationsutbyte, lärande och möten mellan generationer och kulturer.

Bilaga 1 Utkast till Kulturkonsekvensanalys, KKA, enligt Göteborgs modell

<i>Kulturvärden</i>	<i>Byggnad/plats</i>	<i>Kontext/ närmiljö</i>	<i>Stadsdel</i>	<i>Stad</i>	<i>Region</i>
<i>Kulturmiljövärden</i>					
<i>Permanenta eller tillfälliga strukturer för mötesplatser och sociala och kulturella knutpunkter</i>					
<i>Estetiska värden</i>					
<i>Skapande och medskapande kreativa verksamheter, näringar eller aktiviteter</i>					
<i>Identitetsskapande värden och symboler</i>					

Begreppsförklaring

Kulturmiljövärden

Omfattar den av människan skapade och påverkade yttre och inre miljön samt såväl ett materiellt som ett immateriellt arv. Kulturmiljö avser hela den av människor påverkade miljön, det vill säga som i varierande grad präglats av olika mänskliga verksamheter och aktiviteter. En kulturmiljö kan preciseras och avgränsas till att omfatta en enskild anläggning eller lämning, ett mindre eller större landskapsavsnitt, en bygd eller en region. Det kan röra sig om intensivt utnyttjade stads- eller industriområden såväl som extensivt påverkade skogs- eller fjällandskap. Det kan även innebära stråk i stadsbilden eller människans närhet till och nyttjande av grönområden och vatten m.m. Kulturmiljön omfattar inte bara landskapets fysiska innehåll utan även immateriella företeelser som eller sägner som är knutna till en plats eller ett område.

Permanenta eller tillfälliga strukturer för mötesplatser och sociala och kulturella knutpunkter

Här avses permanenta strukturer och resurser i form av exempelvis bibliotek, kulturhus och andra institutioner och icke-permanenta strukturer som möjliggör spontana kulturyttringar, festivaler, events, utställningar i det offentliga rummet m.m. Mötesplatser och knutpunkter som på olika sätt skapar mellanmänskliga möten och möjliggör umgänge utan någon uttalad anledning.

Estetiska värden

Estetik upplevs genom våra sinnesförmågor och är från ett individperspektiv ett försök att göra reda för den mänskliga reaktionen på skönhet och konst. Här avses t.ex. värden i form av konstnärlig gestaltning och utsmyckning av offentliga miljöer. Offentlig konst kan beröra, stimulera, oroa eller mana till eftertanke och har i första hand en funktion att vara just konst. Konstnärlig gestaltning

innefattar t.ex. byggnaders gestaltning, liksom möblering, vänthallar, markbeläggning och belysning. Estetiska värden kan även innebära siktlinjer och vyer i stadsbilden m.m.

Skapande och medskapande kreativa verksamheter, näringar eller aktiviteter

Här avses värden i form av förutsättningar och kulturella resurser för kreativitet, medskapande och skapande. Detta omfattar både resurser som t.ex. billiga lokaler för t.ex. kreativa näringar, självorganiserade verksamheter, enskilda konstnärer och aktörer. Dels värden i form av mental och fysisk tillgängligheten till kultur, dvs. människors möjlighet att utöva och ta del av konst och kultur.

Identitetsskapande värden och symboler

Här avses identitetsskapande symboler och landmärken, större fysiska formationer i staden som byggnader eller andra element vilka ger identitet, struktur och orientering i staden. Många platser som t.ex. lokala vardagliga mötesplatser kan ha lika stor betydelse för invånarnas identitet som monumentala platser och arkitektoniska föremål. Till synes triviala platser och icke visuella territorier kan vara av social betydelse. Genom att identifiera sådana platser eller icke visuella territorier skapas förutsättningar för att bevara även sociala identiteter i staden.